

**መርሐ ሕይወት
ሁለተኛ መጽሐፍ**

አዘጋጅቶ ያቀረበው

ዓሥራት ገብረማርያም

1992 ዓ.ም

«ሰው የሚኖረው እግዚአብሔር

በሚናገረው ቃል ሁሉ እንጂ

በእንጀራ ብቻ አይደለም።»

(ዘጸ 8፥3)

ዓሥራት ገብረ ማርያም

«የምሥራቹን ቃል ማብሰር ግዴታዬ ስለሆነ የምመካበት ነገር አይደለም፤ እንዲያውም የምሥራቹን ቃል ሳለበሥር ብቁር ወዮልኝ።» (1ኛ ቆሮ 9፥16)

የሁለተኛው መጽሐፍ ይዘት

አምስተኛ ክፍል

ምዕራፍ 1፡- ትምህርተ ሃይማኖት	11
የእግዚአብሔር ስጦታዎች	11
መንፈሳዊ ስጦታዎች	11
ጊዜያዊ የሆኑ ዓላማዊ ስጦታዎች	13
የሙታን ትንሣኤ	14
ነፍስ፡ ዘለዓለማዊ ፍርድና ሺህ ዓመት	16
የሰው ነፍስ	16
ዘለዓለማዊው ፍርድ	19
ሺህ ዓመት	21
የምዕራፉ አጠቃላይ ሐሳብ	25
ጌታችን ተመልሶ የሚመጣው አድሬ ጊዜ ብቻ መሆኑ	26
ጥያቄዎች	27
ምዕራፍ 2፡- መጽሐፍ ቅዱስ	29
ብሉይ ኪዳን	29
በግብጽ ላይ የወረዱ መቅሠፍቶች	29
1. የውሃ ወደ ደም መለወጥ	29
2. የሀገሪቱ በጓጉንቸር መሸፈን	30
3. ከትቢያ ወደ ቅማልነት መለወጥ	30
4. ተናካሽ ዝንብ	30
5. የእንስሳት እልቂት	30
6. ብጉንጅ የመሰለ ቀስል	31
7. የበረዶ መዝነብ	31
8. የአንበሳ መንጋ	31
9. ጨለማ	32
10. የበኩር ልጆች ሞት	32
የእስራኤላውያን የበረሃ ጉዞ ሂደት	32
የጉዞው አጀማመር	32
የእስራኤላውያን በኩር	33
በጉዞው መጀመሪያ ላይ የተከሠቱ ድንቅ ነገሮች	33
መጽሐፈ ዕዝራ	34
ሐዲስ ኪዳን	37
ጲጥሮስና ቆርኔሌዎስ	37

የቤተ ክርስቲያን ታላቅ ሰደት	39
የቤተ ክርስቲያን ጸሎት ውጤት	39
የሄሮድስ አሟሟት	40
ከምዕራፉ የሚገኝ ትምህርት	40
ጥያቄዎች	43
ምዕራፍ 3:- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ	45
የጌታችን ትምህርቶች	45
ደብረ ታቦር	45
ሰባው ደቀ መዛሙርት ለማስተማር መላካቸው	46
ስለ ጸም የቀረበ ጥያቄ	47
የዳስ በዓል	47
የጌታችን ተአምራት	47
ጋዜን ያደረበት ልጅ መፈወስ	47
ጌታችን አራት ሺህ ሰዎችን መመገቡ	48
ደንቆርና ድዳ የነበረው ሰው መፈወስ	48
የጌታችን ምሳሌዎች	49
የወይን አትክልቱ ገበሬዎች ምሳሌ	49
የዐሥሩ ልጃገረዶች ምሳሌ	50
ከምዕራፉ የሚገኝ ትምህርት	50
ጥያቄዎች	55
ምዕራፍ 4:- ቤተ ክርስቲያን	56
አራት የቤተ ክርስቲያን ቅጽል ስሞች	56
አንዲት	56
ቅድስት	57
ዓለም ዐቀፋዊት	58
ሐዋርያዊት	58
የቤተ ክርስቲያን ቅዱሳት	59
ሐዋርያው ቅዱስ ያዕቆብ ወልደ ዘብዴዎስ	59
ሐዋርያው ቅዱስ ስምዖን (ቀናኢ)	60
ትልቁ ቅዱስ እንጦንስ	61
በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ውስጥ የኢትዮጵያና የግብጽ አብያተ ክርስቲያን ግንኙነት አዋር ታሪክ	63
በኮፕት ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያንና (ኮኦቤ) በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን (ኢኦቲቤ) መካከል የተደረገ ፕሮቶኮል	74
መግቢያ	74
ከምዕራፉ የሚገኝ ትምህርት	80
ጥያቄዎች	81

ምዕራፍ 5:- መንፈሳዊነትና ግብረ ገብነት	83
ወደ ኃጢአት ከሚገፋፉ ሁኔታዎች መጠበቅ	83
ክፉ ሁኔታን ከማየት መቋጠብ	83
ክፉ ነገርን ከመስማት መቋጠብ	84
ክፉ መጻሕፍትን ከማንበብ መቋጠብ	85
ከክፉ አሉባልታ ራስን መጠበቅ	86
ሰጪ ከተቀባይ ይልቅ የተመሰገነ ነው	88
ደግና ክፉ ነገሮች በድምፅ ብልጫ የሚወሰኑ አይደሉም	89
ጥያቄዎች	90
ስድስተኛ ክፍል	91
ምዕራፍ 1 :- ትምህርተ ሃይማኖት	91
የእግዚአብሔር ሕጎች	91
የሕግ ዓላማ	91
ሕጉን ማክበርና አላማክበር የሚያመጡአቸው ውጤቶች	92
ሕጉን ብናከብር	92
ሕጉን ባናከብር	93
የሕጉ አመሠራረት	94
ትውፊት	95
ነገረ ማርያም	99
የእመቤታችን ድንግልና	100
የአምላክ እናትነትዋ	105
ክብርዋ	106
ጥያቄዎች	107
ምዕራፍ 2:- መጽሐፍ ቅዱስ	109
ብሉይ ኪዳን	109
ሁለቱ ጽላቶች	109
ሐዲስ ኪዳን	115
የኢየሩሳሌም ጉባኤ	115
ወደ ዕብራውያን የተላከ መልእክት	117
ከምዕራፉ የሚገኝ ትምህርት	119
ጥያቄዎች	122
ምዕራፍ 3:- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ	124
የጌታችን ትምህርት	124
ጌታችንና ዘኪያስ	124
የጌታችን ተከታዮች ምን መሆን አለባቸው	125
የጌታችን ተአምራት	126

የዐሥር ለምጻሞች መፈወስ	126
የአልዓዛር ከምት መነሣት	126
የሹመ-ልጅ መፈወስ	127
የጌታችን ምሳሌዎች	128
የሚያድግ ዘር	128
ስውር መብራት	128
ከምዕራፉ የሚገኝ ትምህርት	128
ጥያቄዎች	134
ምዕራፍ 4:- ቤተ ክርስቲያን	136
የቤተ ክርስቲያን አገልግሎት	136
የቤተ ክርስቲያን ቅዱሳን	136
ወንጌላዊው ቅዱስ ማርቆስ	138
ወንጌላዊው ቅዱስ ሉቃስ	140
ቅዱስ ፍሬምናጦስ	141
ቅዱስ ቴዎዶጦስ	142
ቅዱስ ሳዊሮስ ዘአንጾክያ	142
አባ አርያቆስ	144
ቅዱስ በርናባስ	145
የቤተ ክርስቲያን ዜማ	145
ከምዕራፉ የሚገኝ ትምህርት	145
ጥያቄዎች	148
ምዕራፍ 5:- መንፈሳዊነትና ግብረ ገብነት	152
ራስን የመግታት ጥንካሬ አስፈላጊነት	152
ክፉ ነገሮችን ከማየት መቁጠብ	153
ከክፉ ሐሳብና ከክፉ ምኞት መገታት	153
ከፍትወት መጠበቅ	154
ከክፉ ትውስታዎች አሳሳችንት መጠንቀቅ	154
ከትዕቢት መገታት	155
ከፍርሀት የተነሣ የእግዚአብሔርን ክብር መቀነስ	155
ክፉ ከመናገርና ክፉ ከማድረግ (በግልፍተኝነት)	156
ከክፉ መከራ መቁጠብ	156
የመንፈሳዊነትና የግብረገብነት ምንጮች	157
ጥያቄዎች	161
ሰባተኛ ክፍል	164
ምዕራፍ 1:- ትምህርት ሃይማኖት	164
የእግዚአብሔር ጠባዮች	164

የእግዚአብሔርን ህላዌ የሚያመለክቱ ጠባዮች	165
1. እግዚአብሔር ውሱንነት የለበትም	165
2. የእግዚአብሔር በራሱ መኖር	165
3. የማንም እርዳታ የማያስፈልገው መሆኑ	166
4. የእግዚአብሔር ዘለዓለማዊነት	167
5. የእግዚአብሔር አለመለወጥ	168
6. እግዚአብሔር በሁሉ ቦታ የሚገኝ መሆኑ	170
7. እግዚአብሔርን ማየትና ሙሉ ለሙሉ ማወቅ አለመቻሉ	170
ከፍጠረቱ ጋር ባለው ግንኙነት የእግዚአብሔር ጠባዮች	172
1. የእግዚአብሔር ሁሉን ዐዋቂነት	172
2. የእግዚአብሔር ጥበበኛነት	173
3. የእግዚአብሔር ሁሉን ቻይነት	173
4. የእግዚአብሔር ቅዱስነት	174
5. የእግዚአብሔር ጽድቅ (ፍትሕ)	176
6. የእግዚአብሔር ፍቅርና ደግነት	177
7. የእግዚአብሔር እውነተኛነትና ታማኝነት	178
8. የእግዚአብሔር መንፈስነት	179
9. የእግዚአብሔር መለኮታዊ ጥበቃ	184
ምሥጢረ ተዋሕዶ	185
ሀ. መግቢያ	185
ለ. የመጽሐፍ ቅዱስ ምስክርነት	186
ሐ. የቅዱሳን አባቶች ምስክርነት	188
ቅዱስ አትናቴዎስ	188
ቅዱስ አቡሊዲስ	188
ቅዱስ ቄርሎስ	189
ቅዱስ ሳዊሮስ	189
ቅዱስ ባስልዮስ	189
መ-የቤተ ክርስቲያን መከፋፈል	190
ጥያቄዎች	192
ምዕራፍ 2:- መጽሐፍ ቅዱስ	195
ብሉይ ኪዳን	195
የእስራኤል ዐመፀኛነት	195
መጽሐፈ አስቴር	199
መጽሐፈ ዮዲት	203
ሐዲስ ኪዳን	208
ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ወደ ተለያዩ አገሮች	208

ወደ ኤፌሶን ሰዎች የተላከ መልእክት	212
ከምዕራፉ የሚገኝ ትምህርት	216
ጥያቄዎች	219
ምዕራፍ 3:- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ	222
የጌታችን ትምህርት	222
ስለ ፍቅር ማስተማሩ	222
ከሁሉ የሚበልጥ ማነው?	223
ስለ አባቶች ወግ	224
የጌታችን ተአምራት	224
የአንዲት መበለትን ልጅ ከሞት ማስነሣቱ	224
ሽባውን ሰው መፈወሱ	225
ሁለት ዕውራገን መፈወሱ	226
ዕውርና ድዳ የነበረውን ሰው መፈወሱ	226
የጌታችን ምሳሌዎች	226
ትዕቢተኛው ፈሪሳዊና ትሑቱ ቀራጭ	226
የሀብታሙ ሰው ሞኝነት	227
ከምዕራፉ የሚገኝ ትምህርት	228
ጥያቄዎች	223
ምዕራፍ 4:- ቤተ ክርስቲያን	235
የቤተ ክርስቲያን ኅላፊነት	235
ወንጌልን የማስተማር ኅላፊነት	236
የምሥጢራትን ሥርዓት የማከናወን ኅላፊነት	237
ልዩ ልዩ ሥርዓተ ጸሎትን የማከናወን ኅላፊነት	237
ችግሮችን የመርዳት ኅላፊነት	238
የአምልኮን ሥርዓት የመጠበቅና የማስጠበቅ ኅላፊነት	239
የቤተ ክርስቲያን ቅዱሳንና ቅዱሳት	240
ቅዱስ ያዕቆብ ዘስሩግ	240
ማርያም መግደላዊት	241
ቅዱስ ሙሴ ጸሊም	241
ቅዱስ አቡሊዲስ	242
የቤተ ክርስቲያን ዜማ	243
ጥያቄዎች	250
ምዕራፍ 5:- መንፈሳዊነትና ግብረ ገብነት	251
ከሰዎች ጋር የመወያየት ውጤት	251
መስማማትና አለመስማማት	252
ተስፋ መቅረጥ አይገባም	252

አንተጽ ብዑሃኑ	254
ጥያቄዎች	255
ከምዕራፉ የሚገኝ ክፍል	257
ምዕራፍ 1:- ትምህርተ ሃይማኖት	257
የእግዚአብሔር ቅጣቶች	257
ምድራዊ ወይም ጊዜያዊ የእግዚአብሔር ቅጣቶች	257
ዘለዓለማዊ የመጨረሻ ቅጣቶች	260
እምነትና ተግባር	261
በእምነት ብቻ የሚለው አስተሳሰብ ችግር	265
ጥያቄዎች	270
ምዕራፍ 2:- መጽሐፍ ቅዱስ	271
ብሉይ ኪዳን	271
መልክ ጼዴቅ	271
ኢየሱ ወልደ ነዌ	280
መጽሐፈ ኢየሱ ወልደ ነዌ	281
ሐዲስ ኪዳን	288
የቅዱስ ጳውሎስ መያዝ፣ መከሰስ፣ መታሰር	288
ወደ ፊልጵስዩስ ሰዎች የተላከ መልእክት	290
ወደ ቆላስይስ ሰዎች የተላከ መልእክት	293
ከምዕራፉ የሚገኝ ትምህርት	295
ጥያቄዎች	301
ምዕራፍ 3:- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ	303
የጌታችን ትምህርት	303
እምነትን በእግዚአብሔር ላይ ማድረግ	303
ስለ ጠባብዋ በር	304
ከመጥምቁ ዮሐንስ የተላኩ መልእክተኞች	304
የጌታችን ተአምራት	304
የአንዲት ጉባጣ ሴት መፈወስ	304
ዕውር ሆኖ የተወለደውን ሰው መፈወሱ	305
የጌታችን ምሳሌዎች	306
ሀብታሙ ሰውና ድኻው አልዓዛር	306
ጠፍቶ የተገኘው በግ ምሳሌ	307
የብልህ መጋቢ ምሳሌ	307
ከምዕራፉ የሚገኝ ትምህርት	308
ጥያቄዎች	317
ምዕራፍ 4:- ቤተ ክርስቲያን	320

ቤተ ክርስቲያንና ምእምናን	320
የሃይማኖት ትምህርትን ማስተማር	321
ችግረኞችን መርዳት	323
ያዘኑትን ማጽናናትና የተጣሉትን ማስታረቅ	324
መባረክ	324
ጸሎትን መምራት	326
በቤተ ክርስቲያን የምእመናን ሚና	326
የቤተ ክርስቲያን ቅዱሳን	327
ተፍጻሚነት ለማዕት ቅዱስ ጴጥሮስ	327
ቅዱስ አትናቴዎስ	329
ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ	334
ቅዱስ ዮሐንስ የኢየሩሳሌም ኤጲስ ቆጶስ	336
ቅዱስ ቴዎዶስዮስ የእስክንድርያ ኤጲስቆጶስ	337
የቤተ ክርስቲያን ዜማ	339
ጥያቄዎች	341
ምዕራፍ 5:- መንፈሳዊነትና ግብረገብነት	343
ጠቃሚ ካልሆነ ተጽዕኖ መጠንቀቅ	434
ከባለ ሥልጣን፣ ከቅርብ አለቃ፣ ወይም ከአሠሪ	343
የዘመድ፣ የጓደኛ፣ ወይም የወዳጅ ተጽዕኖ	344
የዓለማዊ ፍላጎት ተጽዕኖ	345
ከማይጠቅም ተጽዕኖ መከላከል	346
ጥያቄዎች	348

አምስተኛ ክፍል

ምዕራፍ 1

ትምህርተ ሃይማኖት

የእግዚአብሔር ስጦታዎች

እግዚአብሔር ለሰው ልጆች የሰጣቸው ስጦታዎች ተቈጥረው ሊያልቁ የማይችሉ በጣም ብዙዎች ናቸው። እነርሱም ከሕይወታችን ጀምረው መንፈሳዊና ሥጋዊ ፍላጎታችንን ሁሉ የሚያጠቃልሉ ናቸው። በአጠቃላይ ግን በሁለት ዋና ዋና ክፍሎች ይከፈላሉ። እነርሱም መንፈሳዊና ሥጋዊ ስጦታዎች ናቸው።

የእግዚአብሔር መንፈሳዊ ስጦታዎች:- መንፈሳዊ ስጦታዎች ስንል በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ለዘላለማዊ ድኅነታችን የሚጠቅሙ ስጦታዎች ለማለት ነው።

ለምሳሌ እግዚአብሔር በመጀመሪያ ፍጥረትን ሁሉ በፈጠረ ጊዜ ለሰው የሰጠው ስጦታ ከሌሎቹ ፍጥረቶች ሁሉ የተለየ ነበር። ሰውን ከፈጠረው በኋላ አስቀድሞ በእፍንጫው እፍ ብሎበት የሕይወት እስትፋስን ሰጠው። በዚህም ምክንያት ሰው ሥጋው እንጂ ነፍሱ አትሞትም።

«ሥጋን ከመግደል አልፈው ነፍስን መግደል የማይችሉትን ሰዎች አትፍሩ፤ ይልቁንስ ነፍስንና ሥጋን በገሃነም ሊያጠፋ የሚችለውን አምላክ ፍሩ» (ማቴ.ም.10፡28)።

ሌላው የመንፈሳዊ ስጦታዎች ምሳሌ ደግሞ ቃለ እግዚአብሔር ነው። ምንም እንኳን ሰማይ ከምድር ከፍ እንደሚል የእግዚአብሔር ሐሳብ ከእኛ ሐሳብ ከፍ ያለ ቢሆን የእርሱን ፈቃድ በመፈጸም ሕይወትን እናገኝ ዘንድ እግዚአብሔር ሁልጊዜ መንፈሳዊ መመሪያዎቹን ይሰጠናል። እነዚህም መመሪያዎቹ የተጀመሩት ክፉና ደግን ለይታ ከምታስታውቀዋ ዛፍ ፍሬ ብትበሉ ትሞታላችሁና ከእርሱ እንዳትበሉ ተብሎ ነው። በዚህም ዐይነት ከአዳም እስከ ሙሴ ባሉት ዘመናት እግዚአብሔር መመሪያዎቹን ሁሉ ለሰው ልጆች ሲያስተላልፍ የቁየው በቃል እንጂ በጽሑፍ አልነበረም። መመሪያዎቹን በጽሑፍ ማስተላለፍ የተጀመረው ግን በሙሴ ዘመን ነው። ሙሴም የእስራኤልን ሕዝብ የሚመራባቸው መንፈሳውያንና ዓለማውያን ሕጎች ከእግዚአብሔር በቀጥታ እየተነገረው መዝግቦአቸዋል። ነዚያት፣ ቅዱሳን፣ ሐዋርያትና ወንጌላውያን በራእይና በዐይን ምስክርነት ያዩትን ቃለ እግዚአብሔር ጽፈዋል። ቃለ እግዚአብሔርም የተባለበት ምክንያት ጸሐፊዎቹ በሚጽፉበት ጊዜ ስሕተት እንዳያደርጉ የመንፈስ ቅዱስ ድጋፍ ያልተለያቸው በመሆኑ ነው።

እንደገና ደግሞ ሌላው ትልቁ የእግዚአብሔር መንፈሳዊ ስጦታ የሰውን ሥጋ በለበሰው በእግዚአብሔር ወልድ ቤዛነት ያገኘው ድንኳታችን ነው።

«በእርሱ ያመነ ሁሉ የዘለዓለም ሕይወት እንዲኖረው እንጂ እንዳይጠፋ፥ እግዚአብሔር አንድያ ልጁን እስኪሰጥ ድረስ ዓለሙን እንዲህ አድርጎ ወድዶታል» (ዮሐ: 3፡16)።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተለያዩ ስጦታዎችን ዐድሎናል፤ የእግዚአብሔር ልጆች የመሆንን ጸጋ ዐድሎናል፤ በሥጋውና በደሙ አማካይነት ከኃጢአት ይቅር የመባልንና ከእርሱ ጋር ኅብረት የማግኘትን ጸጋ ዐድሎናል። እርሱ በእኛ ቦታ ሆኖ ሕማማትንና ሞትን ስለተቀበለ በጥምቀት አማካይነት ከጥንተ አብሶ ማለት ከአዳም ከተወረሰው ኃጢአት ነጻ አውጥቶናል።

ስለ መንፈሳዊ ስጦታዎች ከቅዱሳት መጻሕፍት ብዙ ለመጥቀስ የሚችል ቢሆንም ለጊዜው ጥቂቶቹን ብቻ ቀጥለን እንመልከት።

«ጌታችንና አምላካችን ሆይ፥ አንተ እንደ ፀሐይና እንደ ጋሻ ነህ፤ በቸርነትና በክብር ትጠብቀናለህ፤ ደግ ለሚሠሩ ሰዎች ማናቸውንም መልካም ነገር አትከለክላቸውም» (መዝ: 84፡11)።

«አዲስ ልብና አዲስ መንፈስ እሰጣቸዋለሁ፤ ከሰውነታቸው የድንጋይ ልብን አውጥቼ የሥጋ ልብን እሰጣቸዋለሁ፤ በዚያን ጊዜ ሕጌን ይፈጽማሉ፤ ትእዛዛቸውንም ሁሉ ያከብራሉ፤ እነርሱ ሕዝቤ ይሆናሉ እኔም አምላካቸው እሆናለሁ» (ሕዝ: 3፡11፡19-20)።

ከኃጢአት የሚገኘው ዋጋ ሞት ነው፤ ከእግዚአብሔር የሚሰጠው ስጦታ ግን በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ የሚገኘው የዘለዓለም ሕይወት ነው» (ሮሜ 6፡23)።

«መንፈስ ቅዱስ ለአንዱ ሰው በጥበብ የመናገር ችሎታን ይሰጠዋል፤ ለሌላው ሰው ደግሞ ያው መንፈስ በዕውቀት የመናገር ችሎታን ይሰጠዋል፤ ያው አንዱ መንፈስ ለአንዱ እምነትን ይሰጠዋል፤ ለሌላውም የመፈወስ ስጦታን ይሰጠዋል፤ እንዲሁም ለአንዱ ተአምራት የማድረግ ጎይልን ይሰጠዋል፤ ለሌላው የትንቢትን ቃል የመናገር ችሎታ ይሰጠዋል፤ ለሌላው ደግሞ ስጦታዎች ከመንፈስ ቅዱስ መሆናቸውን ወይም ከርኩሳን መናፍስት መሆናቸውን ለይቶ የማወቅ ችሎታን ይሰጠዋል፤ እንዲሁም ለአንዱ በተለያዩ ቋንቋዎች የመናገር ችሎታን ይሰጠዋል፤ ለሌላው ደግሞ በተለያዩ ቋንቋዎች የተነገረውን የመተርጉም ችሎታን ይሰጠዋል፤ ይሁን እንጂ ይህን ሁሉ የሚያደርገው፥ ያው አንዱ መንፈስ ቅዱስ ነው፤ መንፈስ ቅዱስ እንደፈቀደ ለእያንዳንዱ ሰው የተለየ ስጦታን ይሰጠዋል» (1ኛ: 4፡12፡8-11)።

«ከእናንተ ማንም ጥበብ የጉደለው ሰው ቢኖር እግዚአብሔርን ይለምን፤ እግዚአብሔርም ይሰጠዋል፤ እርሱም ምንም ቅር ሳይለው ለሁሉም በልግሥና የሚሰጥ ቸር አምላክ ነው» (ያዕ: 3፡1፡5)።

«መልካም ስጦታና ፍጹም በረከት ሁሉ ከእግዚአብሔር ነው፤ ይህም የሚመጣው እንደ ጥላ መዘዋወር ወይም መለዋወጥ ከሌለበት ከብርሃን አባት ከእግዚአብሔር ነው» (ያዕ: 3፡1፡17)።

ጊዜያዊ የሆኑት ዓለማዊ ስጦታዎች:- ወደ ኦሪት ዘፍጥረት መለስ ብለን የተመለከትን እንደሆነ እግዚአብሔር ሰውን የፈጠረው ለኑሮው አስፈላጊ የሆኑትን ነገሮች ሁሉ ካመቻቸለት በኋላ መሆኑን እናንባለን።

በምድር ፍጥረቶችም ሁሉ ላይ የበላይ አድርጎ ሹመትን ሰጠው።

ለምግብነትም የምድርን ዘር፥ ቡቃዎችንና ሕይወት ያለውን ተንቀሳቃሽ ሁሉ ሰጣቸው።

መሬት ለማብቀል እንድትችል ዝናብን፥ መልካም አየርንና ፀሐይን ሰጣቸው።

ለመናገር እንደበትን፥ ለማየት ዐይንን፥ ለማሸትት አፍንጫን፥ ለመያዝና ለመሥራት እጅን፥ ለመራመድ እግርን የሰጠን እግዚአብሔር ነው።

የሰው ልጅም ኑሮውን በማሻሻል የተሻለ ኑሮ ለመኖር እንዲችል ዕውቀትን ሰጥቶታል። በዚህም በተሰጠው ዕውቀትና ችሎታ ነው ሰዎች ጠቀሚዎች የሆኑ የተለያዩ ዘመናዊ ግኝቶችን የሚፈለሰፉት። የሰው ልጆች ለመጓጓዣነት መኪናዎችን፥ ባቡሮችንና አውሮፕላኖችን ሠርተው ለመጠቀም የቻሉት ከፈጣሪ አምላክ በተሰጣቸው ዕውቀት ነው።

ስለ እነዚህም ስጦታዎች ከተገለጡባቸው የመጽሐፍ ቅዱስ ማስረጃዎች መካከል ጥቂቶቹ የሚከተሉት ናቸው:-

«ከዚህ በፊት የአትክልት ዐይነቶችን ምግብ አድርጌ እንደ ሰጠኋችሁ እነዚህንም ተንቀሳቃሽ ፍጥረቶች ሁሉ ምግብ እንዲሆኑአችሁ ሰጥቼአችኋለሁ» (ዘፍ: 9፡3)።

«በሕጌ ብትመሩና ትእዛዛቴን ብትጠብቁ ምድራችሁ በሰብል፥ ዛፎቻችሁም በፍሬ የተሞሉ ይሆኑ ዘንድ ዝናብን በወቅቱ እልክላችኋለሁ» (ዘሌ: 26፡3-4)።

«እነዚህ ሁሉ ምግባቸውን በየጊዜው እንድትሰጣቸው ተስፋ የሚያደርጉት አንተን ነው፤ አንተ ምግብ ስትሰጣቸው እነርሱ ይመገባሉ፤ አንተ እጅህን ስትዘረጋ እነርሱም መልካም የሆነውን ነገር ሁሉ በልተው ይጠግባሉ» (መዝ: 104፡27-28)።

«ደግሞ ለሰው የድካሙ ዋጋ በመብላትና በመጠጣት መደሰት ሲሆን ይህም የእግዚአብሔር ስጦታ ነው» (መዝ: 3፡13)።

«እግዚአብሔር ለሰው ሀብትንና ብልጽግናን መስጠቱ የደከመበትን ድርሻ አግኝቶ በመብላትና በመጠጣት ደስ እንዲለው ፈቅዶለት ነው፤ ይህም የእግዚአብሔር ስጦታ ነው» (መዝ: 5፡19)።

የሙታን ትንሣኤ

የሙታን ትንሣኤ ማለት ውስን ከሆነ ውስን ወደ አልሆነ ቦታ መሸጋገር፣ ከተወሰነ ዕድሜ ወደ ዘለዓለማዊ ሕይወት መዛወር፣ በዘመን ውስጥ ከመኖር ከመዘመን በላይ ወደመኖር መዛወር ማለት ነው። እንዲሁም ከሚታዩት ወደማይታዩት ነገሮች መዛወር ነው። መጽሐፍ እንደሚለውም፡- «ዐይን ወደ አላየው፣ ጆሮ ወደአልሰማው፣ በሰውም ልብ ወደ አልታሰበው እግዚአብሔር ለሚወድዱት ወደ አዘጋጀው ቦታ መግባት ነው» (1ኛ.ቆሮ.ም.2ቀ.9)። ይኸውም ከእግዚአብሔርና ከመላእክቱ ጋር ወደሚገናኙበት መንፈሳዊ ዓለም መግባት ነው። በዚያም ቦታ ቀደም ብለን የማናውቃቸውን ነገሮች ሁሉ እናውቃለን፤ የማይታየውንም እናያለን። እነዚህ ከላይ የተሰጡት መግለጫዎች የሚያመለክቱት የጌታችንን ዳግመኛ መምጣት በንስሐ ተዘጋጅተው ለሚጠበቁት እንጂ ንስሐ ለማይገቡት የጌታችን ዳግመኛ መምጣት የዘለዓለማዊውን የሥቃይ ፍርድ የሚያስከትልባቸው ስለሆነ አስደንጋጭ ነው።

በኦሪት ዘፍጥረት ምዕራፍ 2ቀ. 7 መሠረት እግዚአብሔር አምላክ ሰውን ከምድር ዐፈር ካበጀው በኋላ በአፍንጫው የሕይወት እስትንፋስ እፍ ያለበት መሆኑ ተገልጿል። ነፍስም የእግዚአብሔር እስትንፋስ በመሆን ሰው የሚሞተው በሥጋው ብቻ ነው። በሌላ አነጋገር ደግሞ ሥጋ በድን የሚሆነው ነፍስ ሲለየው ነው። ከሥጋ የተለየው ነፍስ እስከ ዳግመኛ የጌታችን መምጫ ቀን ድረስ ከፈጣሪው በተዘጋጀለት ቦታ ይቆያል። ሥጋ ግን ወደተፈጠረበት ወደ ዐፈር ይመለሳል። ይህን አባባል በሚከተለው ማስረጃ እንመልከት።

«ሥጋ ዐፈር ስለሆነ ወደ ዐፈር ይመለሳል፤ ነፍስም ወደ ፈጠራት ወደ እግዚአብሔር ትሄዳለች» (መክ.ም.12ቀ.7)።

ሰው ሲሞት ሥጋና ነፍስ ተለያይተውና ሥጋም ከፈረሰና ከበሰበሰ በኋላ በእግዚአብሔር ተአምር በትንሣኤ ሙታን ጊዜ ኅብረት እንዲኖራቸው ተደርገው እንደገና በማይሞት መንፈሳዊ ሰውነት የሚነሡ መሆናቸው የቤተ ክርስቲያን እምነትና ትምህርት ነው።

የሰው ልጆች ከሞት በሚነሡበት ጊዜ የሚኖራቸው ምን ዐይነት አካል ነው? ይህን ጥያቄ በመመለስ ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ሲያብራራ እንዲህ ይላል፡-

«የሚጠፋ ሟች አካል ሆኖ የተዘራው የማይጠፋ ሕያው አካል ሆኖ ይነሣል፤ በውርደት የተዘራው በክብር ይነሣል፤ ደካማ ሆኖ የተዘራው ጎይለኛ ሆኖ ይነሣል። ... እነሆ፣ አንድ ምሥጢር እነግራችኋለሁ፤ ሁላችንም አንሞትም፤ ነገር ግን ሁላችንም እንለወጣለን። የምንለወጠውም የመጨረሻው መለከት በሚነፋበት ጊዜ እንደ ዐይን ቅጽበት በአንድ ጊዜ ነው፤ መለከቱ ይነፋል፤ የሞቱትም ሰዎች የማይጠፉ ሕያዋን ሆነው ይነሣሉ፤ እኛም እንለወጣለን» (1ኛ.ቆሮ.ም.15ቀ.42-44፣51-52)።

እንደገናም ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ እንዲህ ብሏል፡- «ከጌታችን በተቀበልነው ቃል መሠረት የምንነግራችሁ ይህ ነው፤ ጌታችን እስከሚመጣበት ቀን ድረስ ሕያዋን ሆነን የምንገኝ የሞቱትን አንቀድምም። የትእዛዝ ድምፅ፣ የመላእክት አለቃ ድምፅ፣ የእግዚአብሔር መለከትም ይሰማል፤ ጌታ ራሱም ከሰማይ ይወርዳል፤ ከዚያ በኋላ በሕይወት የምንገኘው ጌታችንን በአየር ላይ ለመገናኘት ከእነርሱ ጋር በደመና እንጠቃለን፤ ለዘለዓለምም ከጌታ ጋር እንሆናለን» (1ኛ.ተሰ.ም.4ቀ.15-17)።

ክርስቶስ የሙታን ትንሣኤ በኩር ነው የተባለው በሙታን ትንሣኤ ጊዜ የምንነሣበት ሰውነት፣ ጌታችን በተነሣ ጊዜ የተነሣበትን መንፈሳዊ ሰውነት ስለሚመስል ነው (1ኛ.ቆሮ.ም.15ቀ.20፣፪ላ.ም1ቀ.18)። ይህን አባባል ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በሌላ ጊዜ ሲያብራራው እንዲህ ብሏል፡-

«እርሱ ይህን የተዋረደውን ሰውነታችንን በመለወጥ የእርሱን ክቡር ሰውነት እንዲመስል ያደርገዋል» (ፊልጵ.ም.3ቀ.21)።

የሙታን ትንሣኤም ዋነኛውና ትልቁ ተስፋችን ነው። የእምነታችንም ዋና መሠረትና አለኝታችን ነው። በትንሣኤ ሙታን ጊዜ ተነሥተን ለወዲያኛው ዘለዓለማዊ ሕይወት እንደምንበቃ ተስፋ የማናደርግ ከሆነ ሁኔታችን ሁሉ ትርጉም የሌለው ከንቱ ነው። ስለዚህም ነው ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ እንዲህ ያለው፡-

«በክርስቶስ ተስፋ የምናደርገው ለዚህ ዓለም ሕይወት ብቻ ከሆነ ከሰዎች ሁሉ ይበልጥ የሚታዘንልን ምስኪኖች ነን» (1ኛ.ቆሮ.ም.15ቀ.19)።

ሰው ሲፈጠር ለመኖር እንጂ ለመሞት አልነበረም። ኃጢአት ስለሠራ ለሞት ተዳርጎአል። ለዚህ መድኃኒቱ ግን በንስሐ ተዘጋጅተን የምንጠብቀው የሙታን ትንሣኤ ነው። በሙታን ትንሣኤ ጊዜ ከተነሣን በኋላ እንደየተግባራችን ተገቢ ዋጋችን ተሰጥቶን ለዘለዓለም እንኖራለን እንጂ ከዚያ በኋላ ሞት አይኖርም። ይሁን እንጂ ዘለዓለማዊ ሥቃይ የሚፈረድባቸው ሰዎች ምንም ዕረፍት የማያገኙ ስለሆነ ያ ሥቃይ እንደ ሁለተኛ ሞት ይቈጠራል (ራእ.ም. 20ቀ.6 እና 14)።

በማቴዎስ ወንጌል ም.25ቀ.31-46 እንደተገለጠው በሙታን ትንሣኤ ማለት በመጨረሻው ፍርድ ጊዜ ምን እንደሚሆን ሲያመለክት ጌታችን በመላእክቱ ታጅቦ እንደሚመጣ ይገልጣል። ከዚያም በክብር ዙፋኑ ላይ በመቀመጥ ጻድቃንን በቀኙ ኃጢአተኞችን በግራው ያቆማቸውና ፍርዱን ይሰጣል። ጻድቃን የፈጸሙትን በጎ ተግባር በመዘርዘርና በማመስገን ወደ ዘለዓለም ሕይወት እንዲገቡ ይፈቅድላቸዋል። ኃጢአተኞችን ደግሞ መፈጸም ሲገባቸው ያልፈጸሙትን ተግባር በመዘርዘር ወቅሶ ለሰይጣንና ለመላእክቱ ወደተዘጋጀው ዘለዓለማዊ እሳት ይልካቸዋል። ከሙታን ትንሣኤ በኋላ ለሰው ሁሉ ከሁለት አንዱ ፍርድ መስጠቱ ቀርጥ ስለሆነ በቀኝ በኩል ከሚቆሙት

ጻድቃን ጋር ዕድል ፈንታ ይኖረን ዘንድ ከአሁኑ መትጋት የምርጫ ግዴታ ነው።

የትእዛዛት ድምፅ የመለከት አለቃ ድምፅ የእግዚአብሔር መለከትም ይለግል ጌታ ራሱም ከእነዚህ ይወርዳል። (1ኛ ተሰ. ም. 4 ቀ. 16)።
ክርስቶስ የሙታን ትንሣኤ በኩር ሆኖ የተነሣው የሙታን ተንሣኤ መኖሩን ሊያረጋግጥልን ፈቅዶ ነው። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ እንዳለው የኃጢአት ዋጋው ሞት ነው (ሮሜ. ም. 6 ቀ. 23)። ክርስቶስ በመሞት የእኛን የኃጢአት ዋጋ ከመክፈሉም በላይ ከሞት በመነሣትም ሞትን ድል ነሥቶታል። እኛም የጌታችንን መንገድ በመከተል የዚህን ዓለም ዕድሜአችንን ካሳለፍነው ሁለተኛውን ሞት ድል የመንሣት ዕድል ይኖረናል።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሞትን በትንሣኤው ድል በነሣው ጊዜ የሞት ኃይል ለዘለዓለም ወደቀ። ቅዱሳንም ሞትንና የሞትን ምክንያቶች መፍራታቸው ቀረ። ሞትን የሚፈራ ንስሐ ያልገባ ኃጢአተኛ ብቻ ነው። ኃጢአተኛ ሰው ዓለማዊ ምኞቱን ስለሚያስቀርበት ሞትን ይፈራዋል። ጻድቅ ሰው ግን በሙታን ትንሣኤ ስለሚያምን ሞትን አይፈራውም። ስለዚህ ነው ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ «ከክርስቶስ ጋር መሆን ከሁሉ የሚበልጥ ነገር ስለሆነ ከዚህ ሕይወት ተለይቼ ከክርስቶስ ጋር መሆን እፈልጋለሁ» ያለው (ፈል. ም. 1 ቁ. 23)። በእርግጥ ጌታችንንና የወዲያኛውን ሕይወት የሚወድዱ ሞትን ይመኙታል። ከዚህም ከተበላሸ ዓለም የተሻለ ሆኖ ያገኙታል። እነርሱም በሙታን ትንሣኤ የሚያምኑ ስለሆነ ሞትን የሚመለከቱት እንደመጥፋት ሳይሆን ወደ ዘለዓለማዊ ሕይወት እንደመዛወር አድርገው ነው።

ነፍስ፡ ዘለዓለማዊ ፍርድና ሺህ ዓመት

የሰው ነፍስ፡ የሰው ነፍስ ሲባል በሰው ተፈጥሮ ውስጥ ሕያው ሆኖ የሚኖረውና የማይሞተው ክፍል ነው። እግዚአብሔር ሰውን ከምድር ዐፈር ከፈጠረው በኋላ በአፍንጫው የማትሞት ነፍስን እፍ ብሎበት ሰው ሕያው

ነፍስ ያለው ፍጡር ሆነ። ነፍስም ሰው ሲፀነስ ጀምሮ በሥጋው ያድራል፤ ተዋሕዶትም ይኖራል፤ የሚለየውም በሞት ጊዜ ነው (ዮሐ. ም. 19 ቀ. 30፤ 1ኛ. ጴጥ. ም. 3 ቀ. 19)።

«ኢየሱስም ሆምጣጤውን ከቀመሰ በኋላ (ተፈጸመ) አለ፤ ራሱንም ዘንበል አድርጎ ነፍሱን ሰጠ» (ዮሐ. ም. 19 ቀ. 30)።

«ሥጋ ዐፈር ስለሆነ ወደ ዐፈር ይመለሳል፤ ነፍስም ወደ ፈጠራት ወደ እግዚአብሔር ትሄዳለች » (መክ. ም. 12 ቀ. 7)።

ነፍስ የሚለው ሥል በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የቀረበው በተለያዩ ትርጉሞች ነው። ከዚህም መካከል የሰው ሕይወት፣ የሰው ፈቃድ፣ የእንስሳት ተፈጥሮ፣ ሰሜት፣ ሰው፣ እንስሳት ይገኙባቸዋል። ከእነዚህ ሌላ ግን ዋነኛውና እኛ አሁን የምንነጋገርበት የሰው ነፍስ ነው። ይሁን እንጂ አንዳንድ ወገኖች ነፍስ ማለት ሌሎች ትርጉሞች ናቸው እንጂ ከእግዚአብሔር የተሰጠና በሰውነት ውስጥ ሕያው የሆነ ክፍል፣ ማለት የማይሞት ክፍል የለም በማለት ይከራከራሉ። ለክርክራቸውም ጌያቀርቡአቸው ጉዳዮች የሚከተሉት ናቸው።

በኦሪት ዘፍጥረት ም. 2 ቀ. 7 ላይ፡- «እግዚአብሔር አምላክ ከመሬት ዐፈር ወስዶ ሰውን ከዐፈር አበጀው፤ በአፍንጫውም ሕይወትን የሚሰጥ እስትንፋስ እፍ አለበት፤ ሰውም ሕይወት ያለው ፍጡር ሆነ» የሚለውን ጥቅስ ወስደው የተቃራኒ ሐሳብ የሚያቀርቡት ሰዎች እንዲህ ይላሉ፡- «ሰው ሕይወት ያለው ፍጡር ሆነ ማለት ነፍስ ሆነ እንጂ ነፍስ ተሰጠው አይልም። ነፍስ የሚለው ቃል ሰው ማለት ስለሆነ ከዚያ ተለይቶ ሊታሰብ አይገባውም ይላሉ።

እኛ የምንጠይቃቸው ደግሞ እግዚአብሔር ሌሎችን ፍጥረቶች ሁሉ ሲፈጥር በቃሉ ይሁን ከማለቱ በቀር ለሰው እንዳደረገው በአፍንጫው የሕይወት እስትንፋስ እፍ ያላለባቸው በምን ምክንያት ነው?

እንስሳቱን ነፍሳት ያለበት ምክንያት የሚንቀሳቀሱና የሚተነፍሱ በመሆናቸው ነው እንጂ እንደ ሰው የሕይወት እስትንፋስ እፍ ተብሎባቸው አይደለም። ሰውም የእግዚአብሔር እስትንፋስ የሆነው ነፍስ ስላለው በምድር በተፈጠሩ ፍጥረቶች ሁሉ ላይ የበላይ አስተዳዳሪ ሆኖ ተሾመ። እነርሱ እንደሚሉት በሰውነት ውስጥ ያለው ነፍስ ሕያው ነገር ባይሆን ኖሮ ለምን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «ሥጋችሁን የሚገድሉትን አትፍሩ፤ ነፍሳችሁን ግን ለመግደል አይችሉም» አለ? ነፍስ የማይሞት የእግዚአብሔር ሰጦታ ስለሆነ አይደለምን? ሌሎችም የሚያቀርቡአቸው ጥቅሶችና ለእነዚያ የተሰጡ መልሶች ቀጥለው ቀርበዋል፡-

1ኛ. ቆር. ም. 15 ቀ. 45፡- «የመጀመሪያው ሰው አዳም ሕያው ነፍስ ያለው ሆነ ተብሎ ተጽፎአል፤ የመጨረሻው አዳም ክርስቶስ ግን ሕይወትን የሚሰጥ መንፈስ ሆነ።» እዚህ ላይ አዳምን ሕያው ፍጡር ወይም ነፍስ በማለቱ ነፍስ የሚለው ቃል ሰው ማለት ነው እንጂ ከሰው የተለየ ፍጡር አይደለም ይላሉ።

ሰው ነፍስና ሥጋ ያሉት እንደመሆኑ አንዳንድ ጊዜ ሥጋ ወይም ሥጋ ለባሽ እንደሚባል ሁሉ አንዳንድ ጊዜ ደግሞ ነፍስ መባሉ ሁለቱም የእርሱ የተፈጥሮ ይዘቶች በመሆናቸው ነው እንጂ ለነፍስ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ሆኖ አይደለም።

ዘፍ.ም.9 ቀ.5:- «ነፍሳችሁ ያለችበት ደማችሁ» በዚህ አባባል ነፍስንና ደምን አንድ ሊያደርጉላቸው ይፈልጋሉ። እግዚአብሔር ደም እንዳይበላ መከልከሉ ማንም ሰው ደሙ ፈሰሰ ካለቀ ስለሚሞት ወይም ነፍሱ ከሥጋው ስለሚለይ ሰውን አትግደሉ ለማለት ነው። ሌላው አማራጭ ትርጉም ደግሞ በዚያን ጊዜ በነበረው የመሥዋዕት ሥነ ሥርዓት የደምን አስፈላጊነት ለማመልከት ነው። ቀጠል አድርጎም ሰው በእግዚአብሔር አምሳል ስለተፈጠረ የሰውን ደም አታፍስሉ ይላል። በእግዚአብሔር አምሳል ተፈጠረ የሚባለውም ሰው የተፈጠረው ከሥጋና ከደም ብቻ ሳይሆን የእግዚአብሔር እስትንፋስ ከሆነው ከነፍስ ጭምር በመሆኑ ነው። ሌሎች እንስሳት ተንቀሳቃሾች በመሆናቸው ነፍሳት የሚባሉ ስም ቢሰጣቸውም የእግዚአብሔርን እስትንፋስ በአፍንጫቸው የተቀበሉ አይደሉም። የሚኖሩትም በደመ ነፍስ ነው።

ሕዝ : ም.18ቀ.4:- «ጋጢአት የምትሠራ ነፍስ እርስዋ ራስዋ ትሞታለች።»

ማቴ.ም.10ቀ.28:- «ነፍስንም፣ ሥጋንም በገሃነም ሊያጠፋ የሚችለውን ፍሩ።»

ሐ.ሥ.ም.3ቀ.23:- «ያን ነቢይ የማትሰማው ነፍስ ከሕዝብ ተለይታ ትጠፋለች።»

ከላይ በቀረቡት በትንቢተ ሕዝቅኤልና በሐዋርያት ሥራ ጥቅሶች ነፍስ የተባለው ሰው ለማለት ነው። በማቴዎስ ወንጌል ግን በፍርድ ቀን ሥጋና ነፍስ የሚወሐዱ መሆናቸውን ያመለክታል። በዚህ በማቴዎስ ወንጌል ላይ የተነገረው በገሃነም ስለመሠቃየት ማለት ስለሁለተኛው ሞት ነው። ታዲያ፣ እነዚህንና መስሎቹን ጥቅሶች እንደ አመጣጣቸውና እንደ ቅደም ተከተላቸው ተንቢውን ትርጉም በመተርጎም ፈንታ ነፍስ የምትባል ነዋሪ ነገር እንደሌለችና ብትኖርም ምናልባት በፍርድ ቀን የሚፈረድባቸው ሰዎች ንብረት የሆነች ነፍስ ሁሉ ብን ብላ እንደምትጠፋ እንጂ የዘለዓለም ሥቃይ እንደሌለ ለማስመሰል የሚጠቅሱላቸው ናቸው።

መክ.ም.3ቀ.19:- «በእርግጥም የሰው ልጆችና የእንስሳ ዕድል ፈንታ አንድ ዐይነት ነው፤ አንዱ እንደሚሞት ሌላውም እንዲሁ ይሞታል፤ የሁለቱም የተፈጥሮ እስትንፋስ አንድ ዐይነት ነው፤ ታዲያ ሁለቱም ከንቱ ስለሆኑ ሰው ከእንስሳ አይሻልም።»

ይህን ጥቅስ መነሻ በማድረግ ሰው ከእንስሳት የተለየ የሚያደርገው የማይሞት ነፍስ ስላለው ነው የሚለውን ሐሳብ ለመቃወም ይሞክራሉ። እነርሱ አላስተዋሉትም እንጂ ከቅጥር 19 ከመጀመር ይልቅ ከቅጥር 16 ጀምረው

ቢያንበቡ የጸሐፊውን ሐሳብ ሊረዱ በቻሉ ነበር። አባባሉ የሚያመለክተው ሰዎች በሚፈጽሙላቸው ክፉ ተግባሮች ከአውሬ የማይሻሉ መሆናቸውን ነው። ሌላው ከእንስሳት ጋር ለማወዳደር የተፈለገበት ምክንያት የሰውን ከንቱ ነት ለማመልከትና የሰው በድን እንደ እንስሳት በድን ሁሉ ፈርሶ የሚበሉበስ መሆኑን ለማመልከት ነው እንጂ የሰው ነፍስና የእንስሳት ነፍስ አንድ ነው ለማለት አይደለም። የጸሐፊውን ትክክለኛ አስተሳሰብ ለመገንዘብ በዚህ መጽሐፍ ምዕራፍ 12ቀ.7 ላይ ሥጋ ወደ ተፈጠረበት ምድር እንደሚመለስና ነፍስ ግን ወደ ሰጠው ወደ እግዚአብሔር እንደሚመለስ የሰጠውን መግለጫ ይመለከታል።

የሰው ነፍስ የማይሞት ሕያው መሆኑን ከሚገልጡት ማስረጃዎች መካከል የሚከተሉት ይገኙባቸዋል:-

«እስትንፋሳቸውን ስትወስድባቸው ይሞታሉ፤ ወደ ተገኙበትም ዐፈር ይመለሳሉ፤ እስትንፋስ ስትሰጣቸው ግን ይፈጠራሉ» (መዝ:104 ቀ.29-30)

«ማዳን ስለማይችሉ በመሪዎች ርዕሰ ደም በማንኛውም ፍጡር አትተማመኑ፤ እነርሱ በሚሞቱበት ጊዜ ወደ ዐፈር ይመለሳሉ፤ በዚያ ቀን ዕቅዳቸው ሁሉ ይጠፋል» (መዝ:146ቀ.3-4)።

«ሥጋ ዐፈር ስለሆነ ወደ ዐፈር ይመለሳል፤ ነፍስም ወደ ፈጠራት ወደ እግዚአብሔር ትሄዳለች» (መክ.ም.12ቀ.7)።

«ሥጋን ከመግደል ዐልፈው ነፍስን መግደል የማይችሉትን ሰዎች አትፍሩ» (ማቴ.ም.10ቀ.28)።

ኢየሱስም ሆምጣጣውን ከተቀበለ በኋላ ተፈጸመ አለ፤ ራሱንም አዘንብሎ ነፍሱን ሰጠ» (ዮሐ.ም.19ቀ.30)።

«በድንጋይ ሲወግሩት ሳሉ እስጢፋኖስ:- «ጌታ ኢየሱስ ሆይ፣ ነፍሴን ተቀበል ብሎ ጸለየ» (ዮሐ.ሥ.ም.7ቀ.59)።

በጣም የሚገርመው ጉዳይ ግን የነፍስን ሕያውነትና ዘለዓለማዊነት የማያምኑት ወገኖች እነዚያን ከላይ የቀረቡትን አብዛኛዎቹን ጥቅሶች ለእምነታቸው እንደማስረጃ ማቅረባቸው ነው። ይህን ሲያደርጉ አንድም የጥቅሱ ትርጉም አልገባቸውም፤ ወይም ደግሞ ብዙ ማስረጃ ያላቸው ለማስመሰል ዐውቀው ጠቅሰዋቸው ነው። እውነት ግን መቼም ቢሆን በታውን አይስትም።

እኛ በነፍስ ሕያውነት የምናምነው፣ የቅዱሳን መጻሕፍትን ማስረጃዎች መሠረት በማድረግ ነው እንጂ እነርሱ እንደሚሉት ከግሪኮች አስተሳሰብና ከባቢሎኖች ሃይማኖት በመቅዳት አይደለም።

ዘለዓለማዊው ፍርድ:- ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለ ዘለዓለማዊው ፍርድ ሲናገር ንጉሡ በመላእክት ሁሉ ታጅቦ በመምጣት በክብር ዙፋኑ ላይ ይቀመጣል ብሏል። ከዚያም በበጎች የመሰላቸውን ጻድቃንን

በቀኙ፤ በፍየሱች የመሰላቸውን ኃጢአተኞችን በግራው ያቆምና ዘለዓለማዊ ፍርድን ይሰጣል። በቀኙ በኩል ያሉትን ካመሰገናቸው በኋላ ወደ ዘለዓለማዊ ደስታ ያስገባቸዋል፤ በግራ በኩል ያሉትን ስለ ኃጢአታቸው ከወቀሳቸው በኋላ ለሰይጣንና ለመላእክቱ ወደ ተዘጋጀው ዘለዓለማዊ የሥቃይ ቦታ ይልካቸዋል ብሏል (ማቴ. 25:31-46)።

ጌታችንና የቅዱሳት መጻሕፍት ጸሐፊዎች ሁሉ ይህን ዘለዓለማዊ ፍርድ ቢያረጋግጡም እንኳ አንዳንድ ወገኖች ዘለዓለማዊ ጽድቅ ቢኖርም ዘለዓለማዊ ኩነቷ የለም ይላሉ። እነርሱም ለዚህ አባባላቸው ማስረጃ ብለው ከሚያቀርቡ አቸው ጥቅሶች መካከል የሚከተሉት ይገኙባቸዋል፡-

«ኃጢአት የምትሠራ ነፍስ እርስዋ ራስዋ ትሞታለች» (ሕዝ. 9:18 ቀ. 4:20)።

«ነፍስንና ሥጋን በገሃነም ሊያጠፋ የሚችለውን ፍሩ» (ማቴ. 9:10 ቀ. 28)።

እነዚህ ሰዎች የመጽሐፍ ቅዱስ ማስረጃዎች ለዓላማቸው ደጋፊ ሆነው በማያገኙባቸው ጊዜ አንድም ከጉዳዩ ጋር ምንም ግንኙነት የሌለውን ጥቅስ ይጠቅሳሉ፤ አለበለዚያም ከመጽሐፍ ቅዱስ ውጪ የሆነ ምክንያታዊነትን ያቀርባሉ። ከእነዚህም በኋላ ጮሌነት ከሚያቀርቡአቸው ትችቶች መካከል፡- እግዚአብሔር ርኅሩኅና መሐሪ በመሆኑ ሰውን በዘለዓለማዊ ሥቃይ አይቀጣውም የሚለው ሐሳብ ነው። የመጽሐፍ ቅዱስ ግልጽ ማስረጃ እንደሚያረጋግጠው ግን ጻድቃን ዘለዓለማዊ ሕይወት እንደሚሰጣቸውና በኃጢአተኞች ላይ ዘለዓለማዊ ሥቃይ እንደሚፈረድባቸው ነው።

ስለእግዚአብሔር ፍርድ ዘለዓለማዊነት ከተነገሩት ማስረጃዎች መካከል የሚከተሉት ይገኙባቸዋል፡-

«ወጥተው ሲሄዱም በእኔ ላይ በማመፃቸው የተገደሉትን ሰዎች በድን ያያሉ፤ እነርሱን የሚበላቸው ትል አይሞትም፤ የሚያቃጥላቸውም እሳት አይጠፋም፤ እነርሱን የሚያያቸው የሰው ዘር ሁሉ ይጸየፋቸዋል» (ኢሳ. 54:66 ቀ. 24)።

«በምድር ትቢያ ውስጥ ካንቀላፉት ብዙዎቹ ይነቃሉ፤ እኩሌቶቹ ወደ ዘለዓለም ሕይወት እኩሌቶቹ ደግሞ ወደ ዕፍረትና ወደ ዘለዓለም ጉስቀላና» (ዳን. 9:12 ቀ. 2)።

«በዚያን ጊዜ በግራው በኩል ያሉትን እንዲህ ይላቸዋል፡- እናንተ ርጉማን ለሰይጣን እና ለመላእክቱ ወደ ተዘጋጀ ወደ ዘለዓለም እሳት ከእኔ ወዲያ ሂዱ» (ማቴ. 25:41)።

«ለአውሬውና ለምስሉ የሚሰግዱ፤ ምልክቱንም በግንባራቸው ወይም በእጃቸው የሚያደርጉ ሁሉ በበጉ ፊት በእሳትና በዲን ይሠቃያሉ፤ እነርሱን

ከሚያሠቃየው እሳት የሚወጣው ጢስ ለዘለዓለም እስከ ዘለዓለም ወደ ላይ ይወጣል፤ ለአውሬውና ለምስሉ የሚሰግዱ የሰውንም ምልክት ያደረጉ ቀንና ሌሊት ዕረፍት የላቸውም» (ራእ. 9:14 ቀ. 9-11)

«ያሳታቸው ዲያብሎስ፤ አውሬውና ሐሰተኛው ነቢይ ወደ አሉበት በዲን በሚቃጠል እሳት ባሕር ውስጥ ተጣሉ፤ ሌሊትና ቀን ለዘለዓለም እስከ ዘለዓለም ይሠቃያሉ» (ራእ. 9:20 ቀ. 10)።

«ነገር ግን ፈሪዎች፤ እምነተኪሶች፤ ርኩሶች፤ ነፍሰ ገዳዮች፤ አመን ዝርች፤ አስማተኞች ጣዖት አምላኪዎች፤ ውሸታሞች ሁሉ ዕጣ ክፍላቸው በዲን በሚቃጠለው በእሳት ባሕር ውስጥ ይሆናል፤ ይህም ሁለተኛው ሞት ነው» (ራእ. 9:21 ቀ. 8)።

የዘለዓለማዊ ፍርድ እምነታችንም በዚህ ዓይነት በቅዱሳት መጻሕፍት ማስረጃነት የተመሠረተ ነው እንጂ እነርሱ እንደሚሉት በባቢሎናውያን፤ በአሦራውያንና በቡዳ እምነቶች ላይ የተመሠረተ አይደለም። ለእምነታቸው ማስረጃ የሚሆን በቅዱሳት መጻሕፍት ውስጥ በሚያጠብት ጊዜ መሠረትነት የሌለው ዓለማዊ ምክንያቶችን ማቅረብ፤ ወይም ደግሞ ከጉዳዩ ጋር ግንኙነት የሌለውን የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅስ ራሳቸው ከፈለሰፉት ትርጓሜ ጋር ማቅረብ ልማዳቸው ነውና አባባላቸው ሊያስገርሙን አይገባም።

ሺህ ዓመት፡- በቅዱሳት መጻሕፍት በተለያዩ ቦታዎች በግልጽ እንደተነገረው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዳግመኛ ወደዚህ ዓለም የሚመጣው ማንም ሰው ሊያውቅ በማይችልበትና ለአንድ ጊዜ ብቻ መሆኑን እናነብባለን። ይሁን እንጂ አንዳንድ ወገኖች የራእዩ የሐንሰን ምዕራፍ 20 አባባል መሠረት በማድረግ ጌታችን ከቅዱሳት ጋር የአንድ ሺህ ዓመት ምድራዊ ንግሥ ለመገንጠል ከመጨረሻው ፍርድ በፊት ይመጣል ይላሉ። ይህንንም ለማለት የበቁት የራእዩን ትርጓሜ በፊደል ወይም ቃል በቃል የእምነታቸው መሠረት እንዲሆን ስላደረጉ ነው።

ይህ አስተሳሰብ አዲስ አይደለም። ክርስትና በተጀመረበት ዘመን ከአይሁድ ወገን የሆኑ ክርስቲያኖች ተመሳሳይ አስተሳሰብ ነበራቸው። እነርሱም የቀድሞ ክብራቸውን የመመኘት ዝንባሌ አደረባቸው። በሰብአዊነታቸው ይህን ምድራዊ ክብር ተመኙ። እንደሚታወቀው ቤተ መቅደስ ፈረሰ፤ ኢየሩሳሌም ተቃጠለች፤ በጌታችንም ትንቢትና ማስጠንቀቂያ መሠረት ሕዝቡ በሚያሳዝን ሁኔታ ተፈጀ። ይህን የቃል በቃል ትርጓሜ የተመኙት ለዚህ ችግር ማካካሻ ያገኙ መስሉአቸው ነው። ከክርስቶስ ጋር አንድ ሺህ ዓመት የመገንጠል ምድራዊ ክብር ተመኙ።

ቤተ ክርስቲያን ከመሳደድ ዐርፋ ሰላም በገኘች ጊዜ ይህን የቃል በቃል ትርጓሜ መቃወም ጀመረች። በጥብቅ ከተቃወሙትም መካከል ፓትርያርክ ዲዮናስዮስና ሌሎችም መምህራን ይገኙበታል። እነርሱም ትርጓሜ መሰጠት

ያለበት ምሳሌያዊ አነጋገር መሆኑ ታውቆ ነው እንጂ እንዳለ ቃል በቃል ታምናበት አይደለም ብለዋል።

ነገሮችን በምሳሌ ማቅረቡም የራሳቸው መጽሐፍ ጠባይ ነው። ለምሳሌ የሚከተሉትን ጉዳዮች እንመልከት።

1. መልአኩ ሰይጣንን በትልቅ ሰንሰለት አሰረው ይላል። ሰይጣን መንፈስ እንደመሆኑ በሰንሰለት ሊታሰር የሚችል አይደለም (ም፡20ቀ፡1-2)። ሲኣል ደግሞ መናፍቅን አግብቶ ለማሰርና ለመቁለፍ ቁሳዊ ቁልፍ ያለው አይደለም።

2. ሰማይና ምድር ከእግዚአብሔር ፊት ሸሹ ሲባል መንፈሳዊ ትርጓሜ እንጂ የቃል በቃል ትርጓሜ ያለው አይደለም (ም፡20ቀ፡11)።

3. ሞትና ሲኣል በእሳት ባሕር ውስጥ ተጣሉ ሲል የቃል በቃል ትርጓሜ እንደማይሆን ግልጽ ነው (ም፡20ቀ፡14)።

ሰለ ጉዳዩ መንፈሳዊ አስተያየት፡- ይህ የቃል በቃል ትርጓሜ ራሳየ የሐንስን የተወሰነበ ያደርገዋል። መንፈሳዊው አስተያየት ግን ቀላልና ከምድ ራዊ ንግሥ ጋር ያልተያያዘ ነው። በቁሳዊ ነገርና በዓለማዊ ክብር ላይ ተመሥርቶ አምስት ወይም ዐሥር ከተሞችን አሸንፎ የሚይዝ አይደለም። ነገር ግን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በመስቀሉ ሰይጣንን የጣለ መሆኑን የሚገልጥ ነው።

«ሰይጣንን እንደመብረቅ ከሰማይ ሲወድቅ አየሁ» (ሉቃ፡ም፡10ቀ፡18)።

«አሁን የዚህ ዓለም ገዥ (ሰይጣን) ወደ ውጪ ይጣላል» (ዮሐ፡ም፡12ቀ፡31)።

«ስለ ፍርድ የሚያስረዳው የዚህ ዓለም ገዥ ስለተፈረደበት ነው» (ዮሐ፡ም፡16ቀ፡11)።

ሰይጣን ታስረ ማለት፤ በሰዎች ላይ ከሚያደርገው ተጽዕኖ ታገደ ወይም ተገታ ማለት ነው። ከዚያ በኋላ እኛ ካልፈቀድንለት በስተቀር በእኛ ላይ ሥልጣን የለውም።

የአንድ ሺህ ዘመን ንግሥ ደግሞ በዚያን ዘመን የመንግሥትን ወይም የንጉሥነትን ሕይወት ስለምናካሄድ ነው። ይህም የሆነው እግዚአብሔር ራሳችንን ለመግዛት ነገሥታት ስላደረገን ነው። ጌታችን፡- «እነሆ፤ የእግዚአብሔር መንግሥት በመካከላችሁ ነች» ብሎናል (ሉቃ፡ም፡17ቀ፡21)።

ሺህ ዓመት የተባለው ያልተወሰነ ጊዜ ነው። በእግዚአብሔር ዘንድ አንድ ቀን እንደ ሺህ ዓመት፤ ሺህ ዓመትም እንደ አንድ ቀን ነው (2ኛ፡ኢ፡ም፡3ቀ፡8)።

ባለ ሺህ ዓመት ንግሥ አማኞች ማስረጃ ብለው ከብሉይ ኪዳን መጻሕፍት የሚያቀርቡአቸው ጥቅሶች የራሳቸው መንፈሳዊ ትርጓሜዎች አሉአቸው። ለምሳሌም በብሉይ ኪዳን ማስረጃዎች ብለው ከሚያቀርቡአቸው ጥቅሶች

መካከል ምን ዐይነት መንፈሳዊ ትርጓሜ እንዳላቸው ለመረዳት ቀጥሎ ለናሙና ያክል የቀረቡትን እንመልከት፡-

ሊሳ፡ም፡11 እና 12፡- በዚህ ትንቢት ውስጥ ተኩላ ከበግ ጠቦት ጋር፤ ነብር ከፍየል ጠቦት ጋር ይተኛሉ፤ ትጃና ፍሪዳም ከአንበሳ ደበል ጋር በአንድነት ያድራሉ ተብሎአል።

ጡት የሚጠባው ሕፃን በእባብ ጉድጓድ ላይ መጫወቱና በእፉኚት ቤት ላይ እጁን መጫት የሚያመለክተው የክርስቲያንነትን ቅን ልቡናና በዚህ ዓለም ጥበብ ላይ ድል መንግሥትን ነው።

ሊሳ፡ም፡65፡- እነሆ፤ አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር እፈጥራለሁ፤ እነሆ፤ ኢየሩሳሌምን ለሐሴት፤ ሕዝብዋንም ለደስታ እፈጥራለሁና... ቤቶችን ይሠራሉ፤ ይቀመጡባትማል።

ይህ አባባል ነፍስን አሳርፎ፤ ልብን የሚያስደስተውንና በፍሬውም የሚያጠግበውን ወደፊት ሊመጣ ያለውን የክርስቶስን አዳኝነት ያመለክታል።

ዘካ፡ም፡14፡- አሕዛብን ሁሉ በኢየሩሳሌም ላይ ለሰልፍ እሰበስባለሁ፤ ከተማይቱ ትያዛለች፤ ቤቶችም ይበዘበሃሉ፤ ... እግዚአብሔር ይወጣል፤ በሰልፍም ቀን እንደተዋጋ ከእነዚያ አሕዛብ ጋር ይዋጋል።... ደብረ ዘይትም በመካከል ወደ ምሥራቅና ወደ ምዕራብ ይሰነጠቃል፤ እጅግም ታላቅ ሸለቆ ይሆናል።

በእርግጥ ይህ ሁሉ ምሳሌያዊ አነጋገር ነው። ጦርነቱም የሰሜን ወይም የመንፈስ ይሆናል። ሸለቆ ለመሆን የሚሰነጠቀውም ተራራ በጸጋ ምንጭ የመንፈስ መርካት ነው እንጂ ሌሎች ወገኖች እንደሚሉት ወደ ኢየሩሳሌም ለመሄድ በመርከብ መሳፈር እስክሚያስፈልግ ድረስ የውሃ መሙላት አይደለም።

መንግሥቱ ከዚህ ዓለም አይደለም ያለው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በዚህ ዓለም ላይ ሺህ ዓመት ምድራዊ ንግሥ ይነግሣል ማለት የእርሱን ማረጋገጫ መቃወም ነው (ዮሐ፡18፡36)።

የተለመደው አሠራር፤ ጠንክር ያለውን ሐሳብ በቀላል አገላለጽ ማስረዳት እንጂ ቀላሉን ሐሳብ ጠንክር ባለ መንገድ ማብራራት አይደለም።

በማቴዎስ ወንጌል ምዕራፍ 25 የተመለከትን እንደሆነ የደጎችና የክፉዎች ሰዎች ፍርድ አንድ ጊዜ ብቻ መሆኑን እንረዳለን። ሰዎችን ሁሉ በአንድነት ሰብስቦ በቀኝ በኩል ያሉትን ወደ ዘላለማዊ ሕይወት ሲያስባስባቸው በግሬው በኩል ያሉትን ደግሞ ወደ ዘላለማዊ ሥቃይ ለኮላቸዋል። በዚህ ዐይነት እነዚህኞቻቸው ወደ ዘላለማዊ ሕይወት ሲሄዱ እነዚያኞቻቸው ደግሞ ወደ ዘላለማዊ ሥቃይ ይሄዳሉ (ማቴ፡ም፡25ቀ፡31-46)።

ወደ ዮሐንስ ወንጌል መለስ ያልን እንደሆነ ደግሞ የሚከተለውን የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን ንግግር እናነብባለን፡-

«በዚህ ነገር አትደነቁ፤ በመቃብር ውስጥ ያሉት ሁሉ የእርሱን ድምፅ የሚሰሙበት ሰዓት ይመጣል። መልካም የሠሩ ከሞት ተነሥተው በሕይወት ይኖራሉ፤ ክፉ የሠሩ ከሞት ተነሥተው ይፈረድባቸዋል» (ዮሐ. ም. 5 ቀ. 28-29)።

በዚህም አባባል መሠረት የጌታችን ዳግመኛ መምጣት አንድ ብቻ፣ የሙታን ትንሣኤ አንድ ብቻ፣ እንዲሁም ሁለተኛው ሞት አንድ ብቻ መሆናቸው ግልጽ ነው። አንዳንድ ወገኖች እንደሚሉት የድብቅና የግልጽ መምጣት፣ ማለት ሁለት መምጣት የለም። የጻድቃን ትንሣኤና የኃጥአን ትንሣኤ ለየብቻው አይደለም።

የሲኦልን መክፈቻና ትልቅ ሰንሰለት የያዘ መልአክ ከሰማይ ሲወርድ መታየቱ ተገልጿል። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «የሞትና የሲኦል መክፈቻ አለኝ» ማለቱ ይታወቃል (ራዮሐ. ም. 1 ቀ. 18)። ሰይጣንን እንዲያስር ለመልአኩ ሥልጣን የሰጠው ጌታችን ነው።

ሆኖም ሰይጣን መንፈስ ስለሆነ መልአኩ ይዞታል የተባለው ቁሳዊ ማሰሪያ ሳይሆን ሰይጣን በሰብአዊ ፍጡር ላይ ከሚያመጣው ጉዳት ነጻነቱን መገደብ ማለት ነው።

መልአኩ ሰይጣኑን ይዞ አንድ ሺህ ዓመት አሰረው ሲባል በታሪክ ውስጥ የእግዚአብሔር ዕቅድ የሚፈጸምበት አንድ የተወሰነ ረጅም ዘመን ማለት ነው። ወደ ሲኦል ጥሉ ቁለፈበት ማለት ያ የተወሰነው ዘመን እስኪፈጸም ድረስ ሕዝብን እንዳያስት በይፋ መከላከል ማለት ነው። ይህም ሺህ ዘመን ከስቅለት ጀምሮ አስከመጨረሻው ዘመን ለጥቂት ጊዜ እስከሚፈታበት ወቅት ድረስ ነው። በማኅተም አትሞ መዝጋቱ አንዳንዶች እንደሚመስላቸው ለሰይጣን የመጨረሻ የንስሐ ዕድል ለመስጠት ሳይሆን ምእመናን የበለጠ ፍጹማን እንዲሆኑ ለማመቻቸት ነው። ሰይጣን በወደቀ ጊዜ ሁለንተናው የጨለመ ስለሆነ የንስሐ ዕድል የለውም።

እንዲሁም ባለ ራእዩ የመፍረድ ሥልጣን የተሰጣቸው የተቀመጡባቸውን ዙፋኖች ማየቱን ገልጾአል። የእግዚአብሔር ልጆች በሕይወት ያሉ ወይም የሞቱ ለአውሬው ያልሰገዱ ሰማዕታት ወይም ቅዱሳን ሁሉም በክርስቶስ ዕቅድ ሥር በዚያን ጊዜ በገነት ወይም በምድር ሆነው ይነግሣሉ። ቀሪዎቹ ሚቶች ግን አንድ ሺህ ዓመት እስኪፈጸም ድረስ አይኖሩም። ይህም ማለት ኃጢአት በመሥራታቸው እንደሞቱ ይቆጠራሉ ማለት ነው። ይህም የመንፈስ ሞት ስለሆነ በአዲሱ የንግሥ ዘመን የመደሰት ዕድል አላጋጠማቸውም ማለት ነው። በሌላ አባባል የመጀመሪያው ትንሣኤ ማለት ከኃጢአት መቃብር መነሣት ወይም ትንሣኤ ልቡና ማለት ነው። ይህም «አንተ የሙታን ቀላፋ ንቃት ከሞትም ተነሥ» ተብሎ እንደተጻፈው ነው (ኤፌ. ም. 5 ቀ. 14)። ወይም ጌታችን እንዳለው፡- «የሞቱ ሰዎች የእግዚአብሔርን ልጅ ድምፅ የሚሰሙበት ጊዜ

ይመጣል፤ ጊዜውም አሁን ነው፤ የሚሰሙትም ሁሉ በሕይወት ይኖራሉ» (ዮሐ. ም. 5 ቀ. 25)።

ሺሁ ዓመት በተፈጸመ ጊዜ ማለት በመጨረሻው ዘመን በእግዚአብሔር ዕቅድ መሠረት ሰይጣን ከእስራቱ ይፈታል። በዚህ ሁኔታ ክፉት ይበዛል፤ የብዙዎች ፍቅር ይቀዘቅዛል (ማቴ. ም. 24 ቀ. 12)።

ስለእነዚያ ቀኖች ነው ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ለደቀ መዝሙሩ ለጢሞቴዎስ በጻፈው መልእክት ውስጥ እንዲህ ብሎ የተናገረው፡- «መንፈስ ቅዱስ ግን በግልጽ እንዲህ ይላል፤ <በኋለኛው ዘመን አንዳንድ ሰዎች አሳሳች መናፍስትንና የእጋንንትን ትምህርት በመከተል ሃይማኖትን ይከዳሉ። እንዲህም ዐይነቱ ትምህርት የሚመነጨው በግብዝነት፣ ሐሰትን ሲናሩ በኃላ ብረት እንደተተኩስ ያኽል ሆኖ የደነዘዘ ጎሊናቸው ከማይወቅሳቸው ሰዎች ነው» (1ኛ. ጢሞ. 4:1-2)። ይህንኑ አባባሉን በሁለተኛው መልእክቱ ደግሞ ታል።

«ሰዎች ራሳቸውን የሚወድዱ ይሆናሉ።» (2ኛ. ጢሞ. ም. 3 ቀ. 1-9)። ስለዚህ ጉዳይ እንደገና በ2ኛ ተሰ. ም. 2 ቀ. 1-12 ተናግሮአል። በዚህም ውስጥ ስለመጨረሻው ዘመን፣ ስለ ሰይጣን ከእስራቱ መፈታት፣ ስለ ሐሳዌ መሲሕና ብዙ ተአምራትን ስለሚያደርገው ስለ ሐሰተኛው ነቢይ ይናገራል።

ሰይጣን የጎግና ማጎግን ሕዝብ ለማሳት ከእስራቱ ተለቅቆ ወጣ። እነርሱንም ለመርነት አሰለፋቸው። የቅዱሳንም ሰፈርና የተወደደችውን ከተማ ከበቡ። ይህ እባባል ቃል በቃል ኢየሩሳሌም ማለት ሳይሆን በምድር ሁሉ የሚገኙትን የእግዚአብሔር ልጆች ለማለት ነው። እነርሱም የተወደደችው ከተማ ናቸው። ስለዚህ እግዚአብሔር ከሰማይ እሳት አውርዶ ጠላቶችን ይበላና ልጆቹን ያድናል።

ሰይጣን ወደ እሳትና ከብሪት ሐይቅ ይጣላል፤ በዚህም ከሐሳዊ መሲሐ፣ ከሐሰተኛው ነቢይና ከአውሬው ጋር አብሮ የዘለዓለምን ሥቃይ ይወርሳል፤ ይህም የመጨረሻው ፍርድ ነው።

ከዚህ በኋላ ባለራእዩ ካለፉት ዙፋኖች ሁሉ የበለጠ ትልቅ ነጭ ዙፋን አየ። ትልቅነቱ ውሱንነት ለሌለው ለእግዚአብሔር ክብር ምሳሌ ሲሆን፣ ነጭነቱ ደግሞ የፍጹም ቅድስናው ምሳሌ ነው።

የምዕራፉ አጠቃላይ ሐሳብ፡-

1. መልአክ ከሰማይ ወረደ፤ ሰይጣንን አሰረው፤ ሺህ ዓመት እስኪፈጸም ድረስ ወደ ሲኦል ጣለው፤ ከዚያ በኋላ ለጥቂት ጊዜ መፈታት አለበት።
2. በዚህ በሺህ ዓመት ጊዜ ሰማዕታትም ሆኑ ቅዱሳን የእግዚአብሔር ልጆች በዙፋን ላይ ተቀመጡ። የመጀመሪያውን ትንሣኤ (ንስሐ) የተነሡ ሁለተኛው ሞት (ዘለዓለማዊ ሥቃይ) አይገኝባቸውም፤ ነገር ግን ከክርስቶስ ጋር እንደ ነገሥታትና እንደ ካህናት ይኖራሉ፤ እነዚህ የሚኖሩት የመንፈሳዊ ኑሮ ለዘለዓለማዊው ክብር መያዣ (ቀብድ) ነው።

3. ይህ ሺህ ዓመት ሲፈጸም ሰይጣን ከእስራቱ ይፈታል፤ ጎግ፣ ማጎግንና ሁሉንም ለጦርነት ይሰበሰባል። ከዚያም የቅዱሳንን ሰፈር ያጠቃና ከሰማይ እሳት ወርዶ ይበላቸዋል።

4. ከዚያም በኋላ ሰይጣን፣ አውሬውና ሐሰተኛው ነቢይ ለዘለዓለም በሚሠቃዩበት በእሳት ሐይቅ ውስጥ ይጣላሉ።

5. ጌታችንም አስፈሪ በሆነው በነጭ ዙፋኑ ላይ ተቀምጦ ለጻድቃንና ለኃጢአተኞች ፍርዱን ይሰጣል። ጻድቃን ወደ ዘለዓለማዊ ሕይወት ሲሄዱ ኃጢአተኞች ግን ወደ ዘለዓለማዊ ሥቃይ ይላካሉ። ይህም ዘለዓለማዊ ሥቃይ ሁለተኛ ሞት ነው።

ጌታችን ዳግመኛ የሚመጣው አንድ ጊዜ ብቻ ስለመሆኑ፡- በወንጌሎችና በተለያዩ መልእክቶች እንደተገለጠው ጌታችን ዳግመኛ የሚመጣበት ጊዜ ማንም በማያውቀው፣ በድንገትና አንድ ጊዜ ብቻ ነው።

ጌታችን ከቅዱሳኑ ጋር ምድራዊ ንግሥ ለመንገሥ ወደዚህ ዓለም ይመጣል የሚሉት ሰዎች እምነታቸውን የመሠረቱት በራእየ ዮሐንስ ምዕራፍ 20 ላይ ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደፊት ለሚሆኑ ለብዙ ነገሮች ግልጽ የሆኑ ትንቢቶችን የተናገረ ሲሆን ስለሺህ ዓመት ንግሥ ጉዳይ ምንም የተናገረው ነገር የለም። ራእየ ዮሐንስን የጻፈው ሐዋርያው ቅዱስ ዮሐንስ ራሱ ከዚያ ሌላ አንድ ወንጌልና ሦስት መልእክቶችን የጻፈ ሆኖ ሳለ ስለሺህ ዘመን ንግሥ ያነሣው ነገር የለም። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስና ሌሎች መልእክቶችን የጻፉ ሐዋርያትም ስለ ሐሰተኛ መሲሕና ስለ ሐሰተኛ ነቢይ መነሣት እንጂ ስለሺህ ዘመን የክርስቶስ ምድራዊ ንግሥ ምንም የተናገሩት ነገር የለም።

ታዲያ፣ ጌታችንም ሆነ የቅዱሳት መጻሕፍት ጸሐፊዎች ስለ ሺህ ዓመት ንግሥ ሳይናገሩ ያሉት ለምንድነው?

ይህ የሆነበት ምክንያት በራእየ ዮሐንስ ውስጥ የተነገረው የአንድ ሺህ ዓመት ንግሥ ትንቢታዊ ራእይ በመሆኑና፣ ራእይንና ትንቢትን ደግሞ ማንም ሰው እንደፈለገ ሊተረጎማቸው የማይችል በመሆኑ ነው። ይህንንም በሚከተሉት የቅዱሳት መጻሕፍት ማስረጃዎች እንመልከት።

1. ራእይንና ሕልምን ማንም ሰው እንዳቸው ሊተረጎማቸው ባለመቻሉ የፈርዖንን ሕልም ለመተርጉም ዮሴፍ፣ የናቡከደነፆርን ሕልም ለመተርጉም ደግሞ ዳንኤል አስፈልገዋል (ዘፍ:ም:40፣ ዳን:ም:2)።

2. የትንቢት ትርጉም በጣም ከባድ ከመሆኑ የተነሣ ትንቢቱን ለተናገሩት ሰዎች እንኳ ምሥጢር የሚሆንበት ጊዜ መናፋት በሚከተሉት ጥቅሶች እንመልከት። «ሰማሁም፤ ነገር ግን አላስተዋልሁም፤ የዚያን ጊዜም፡- ጌታዬ ሆይ፣ የዚህ ሁሉ ፍጻሜ ምንድር ነው? አልሁ። እርሱም እንዲህ አለኝ፡- ዳንኤል ሆይ፣ ቃሉ እስከ ፍጻሜ ዘመን ድረስ የተዘጋና የታተመ ነውና ሂድ» (ዳን:ም:12፡8-9)።

«ከእኔ ጋር ይነጋገር ለነበረው መልአክ መልሼ፡- ጌታዬ ሆይ፣ እነዚህ ምንድር ናቸው? አልሁት። ከእኔ ጋር ይነጋገር የነበረውም መልአክ መልሱ፡- እነዚህ ምን እንደሆኑ አታውቅምን? አለኝ፤ እኔም፡- ጌታዬ ሆይ አላውቅም አልሁት» (ዘካ:ም:4፡4-5)።

3. በትንቢት ሚልክያስ ም:4፡5-6 በኤልያስ ስም የተነገረው ትንቢት ስለመጥምቁ ዮሐንስ የተነገረ መሆኑን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በማቴዎስ ወንጌል ም:17፡10-12 ላይ የገለጸው የትንቢት አባባሎች ቃል በቃል የማይቀረጉ በመሆናቸውና የትንቢቱንም ትርጉም ማንም ሰው ሊያውቀው የማይችለው በመሆኑ ነው።

4. «ከሁሉ በፊት ማስተዋል የሚገባችሁ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የሚገኘውን ማንኛውንም ትንቢት ማንም ሰው በራሱ ግላዊ አስተሳሰብ ሊተረጎም አለመቻሉን ነው። ማንኛውም ትንቢት ከቶ በሰው ፈቃድ አልመጣም፤ ነገር ግን ትንቢት በመንፈስ ቅዱስ የተመሩ ሰዎች ከእግዚአብሔር ተቀብለው የተናገሩት ነው» (2ኛ:ጴ:ም:1፡20-21)

በራእየ ዮሐንስ ም:20 ላይ የተዘረዘረው ትንቢታዊ ራእይ በመሆኑና ራእይንና ትንቢትን ደግሞ ከላይ በቀረቡት ማስረጃዎች መሠረት ማንም ሰው እንደፈለገ ሊተርጎማቸው ስለማይችል የክርስቶስን ወደዚህ ዓለም መመለስና ምድራዊ ንግሥ መንገሥ እምነት በራእይ መጽሐፍ አባባል ላይ መመሥረት ነፋስን እንደመጨበጥ ይቈጣራል። ለሌሎች ጉዳዮች የተነገሩትን ጥቅሶች ለዚህ ለሺህ ዓመት ንግሥ እንደተነገሩ ለማስመሰል ከመሞከር በቀር በማናቸውም የቅዱሳት መጻሕፍት ክፍል ውስጥ የቀረበ ግልጥ ማስረጃ እንደሌለ ለመረዳት ጥቅሶቹን ትክ ብለን ብንመለከታቸው ከመላሳት እንድናለን።

የሺህ ዓመት ንግሥ አማኞች እንደሚሉት ይህ ጉዳይ ቃል በቃል መተርጉም የሚገባው ጉዳይ ቢሆን ኖሮ ከቅዱሳት መጻሕፍት ጸሐፊዎች መካከል አንዳቸው እንኳ በግልጥ ባቀረበው ነበር። እነርሱ ግን ይህን ያላደረጉት ያ ከፍል ከቃል ለቃል ትርጉም ሌላ ምሥጢራዊ ትርጉም ያለው እንጂ በቃል ለቃል ትርጉም የማይወሰን በመሆኑ ነው።

ስለዚህ እኛ ወደፊት በዚህ ምድር ላይ ከክርስቶስ ጋር አንድ ሺህ ዓመት እንግግላለን ብለን ለምድራዊ ክብር ከመጓጓት ይልቅ እግዚአብሔር በሰማይ ላዘጋጀለን ከቶማ መጓጓትና እርሱንም መናፈቅ ይገባናል (ዕብ: ም: 11 ፡15-16)።

(የትምህርተ መለኮተን መጽሐፍ ይመለከታል)

ጥያቄዎች

1. እግዚአብሔር ለሰው ዘር የሰጠው ስጦታ ስንት ነው?
2. ስጦታዎቼ በአጠቃላይ በስንት ይከፈላሉ?

3. የሚከፈሉትስ በምንና በምን ነው?
4. መንፈሳዊ ስጦታዎች ስንል ምን ማለታችን ነው?
5. ሦስት የመንፈሳዊ ስጦታዎችን ምሳሌ አቅርብ።
6. ስለዓለማዊ ስጦታዎች ምሳሌዎችን አቅርብ።
7. የሙታን ትንሣኤ ስንል ምን ማለታችን ነው?
8. የሰው አሟሟት እንዴት ነው?
9. የሙታን ትንሣኤ እንዴት ነው?
10. ክርስቶስ የሙታን ትንሣኤ በኩር ነው የተባለው በምን ምክንያት ነው?
11. የሙታን ትንሣኤ ዋነኛው ተስፋችን ነው የተባለው ለምንድነው?
12. ሰው የተፈጠረው እንዴት ነበር?
13. ሞት የመጣው ለምንድን ነው?
14. አንደኛና ሁለተኛ ሞት በምን ይለያሉ?
15. በሙታን ትንሣኤ ጊዜ ጌታችን የሚመጣው እንደምን ሆኖ ነው?
16. ከዚያስ በኋላ ምን ያደርጋል?
17. ጻድቃንና ኃጢአተኞች በምንና በምን ይመሰላሉ?
18. ጻድቃንን ምን ይላቸዋል?
19. ኃጢአተኞችንስ ምን ይላቸዋል?
20. ክርስቶስ የሙታን ትንሣኤ በኩር የሆነልን በምን ምክንያት ነው?
21. የሞት ጎይል ድል የተነሣው መቼ ነው?
22. ሞትን የሚፈራ እንደምን ያለ ሰው ነው?
23. ለምንስ ሞትን ይፈራዋል?
24. ሞትን የሚመችት እነማን ናቸው?
25. ሞትን የሚመለከቱት እንደምን አድርገው ነው?
26. የሰው ነፍስ ማለት ምን ማለት ነው?
27. ሰው ሕያው ነፍስ ያለው ፍጡር የሆነው መቼ ነው?
28. ነፍስ በሰው ሥጋ የሚያድረው መቼ ነው?
29. ነፍስ ከሥጋ የሚለየው መቼ ነው?
30. የሰውን ነፍስ ሕያውነት የሚቃወሙ ሰዎች ምን ይላሉ?
31. ነፍስ ለሚለው ቃል ሌሎች ምን ትርጉሞች አሉ?
32. እንስሳት ነፍሳት የተባሉት በምን ምክንያት ነው?
33. የእንስሳትና የሰው አፈጣጠር በምን ይለያል?
34. ነፍስ የማይሞት መሆኑን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ያረጋገጠው ምን ብሎ ነው?

35. ክርስትና በተጀመረበት ዘመን ስለሺህ ዓመት ንግሥ ቃል በቃል ትርጉም ያምኑ የነበሩ ክርስቲያኖች እነማን ነበሩ? ምክንያታቸውስ ምን ነበር?
36. የሺህ ዓመትን የቃል በቃል ትርጓሜ ከተቃወሙት የቀድሞ አባቶች መካከል እነማን ነበሩበት?
37. የሰይጣን መታሰር ማለት ምን ማለት ነው?
38. ሺህ ዓመት የተባለው ምን ለማለት ተፈልጎ ነው?
39. አብረው ሊኖሩ የማይችሉት አውሬዎች አብረው ይኖራሉ ተብሎ በኢሳ.ም.11 እና 12 የተነገረው ትንቢት ምን ለማለት ተፈልጎ ነው?
40. በትንቢተ ኢሳይያስ ም.65 ላይ እነሆ፡ አዲስ ሰማይና አዲስ ምድር እፈጥራለሁ የሚለውስ ምን ለማለት ነው?
41. የትንቢተ ዘካርያስ ም.14 ትንቢትስ ምንን የሚያመለክት ነው?
42. የመጀመሪያው ትንሣኤ ማለት ምን ማለት ነው?
43. የራእየ ዮሐንስ ሺህ ዓመት ንግሥ በቅዱሳት መጻሕፍት ሁሉ ሳይጠቀስ የታለፈው ለምንድነው?

ምዕራፍ 2

መጽሐፍ ቅዱስ

ብሉይ ኪዳን

በግብጽ ላይ የወረዱ መቅወፍቶች፡- የግብጽ ንጉሥ ፈርዖን የእስራኤልን ሕዝብ ከባርነት ተንበር ለቅቆ እግዚአብሔር ወደ ወሰነው ቦታ እንዲሄድ ለማድረግ በሙሴና በአርን አማካይነት ተመላልሶ የተጠየቀውን ጥያቄ በእል ዝቅነት እምቢተኛ በመሆኑ እርሱን አስገድዶ የእስራኤልን ሕዝብ ነጻ ለማውጣት እግዚአብሔር በግብጽ ሕዝብ ላይ ዐሥር መቅወፍቶችን አወረደ።

1. የውሃው ወደ ደም መለወጥ፡- አርን በትሩን ወደ እባብነት በለወጠ ጊዜ የግብጽ አስማተኞችም እንዲሁ ሰላደረጉ ፈርዖን ልቡን አደንድኖ ነበር። ከዚህ በኋላ እግዚአብሔር ሙሴን ባዘዘው መሠረት ንጉሡን ወደ ወንዝ ሲሄድ እንኛውና የእስራኤል አምላክ እግዚአብሔር «በበረሃ ያገለገሉኝ ዘንድ ሕዝቡን ልቀቅ ይልሃል» ብሎ ነገረው። አንተ ግን በእምቢተኝነትህ ስለጸናህ እኔ ዛሬ የወንዙን ውሃ መትቼ ወደ ደም እለውጠዋለሁ አለው። አርን እጁን እንሥቶ ውሃውን እንዲመታ እግዚአብሔር ለሙሴ ነገረው። አርንም እጁን እንሥቶ በንጉሡና በመኳንንቱ ፊት የወንዙን ውሃ መታው። የወንዙም ውሃ ተለውጦ ደም ሆነ። በወንዙ ውስጥ ያሉት ዓሣዎች ሁሉ ሞቱ። ውሃውም መጥፎ ሽታ ስላመጣ ግብጻውያን ሊጠጡት አልቻሉም የንጉሡ አስማተኞችም

በአስማታቸው እንደዚያው ስላደረጉ ልቡን በማጽናቱ መሴንና አሮንን የማያዳምጣቸው ሆነ።

2. የሀገሪቱ በጓጉንቸር መሸፈን፡- እግዚአብሔር መሴን እንዲህ ሲል ወደ ፈርዖን ላከው፡- «ያገለግላኝ ዘንድ ሕዝቤን ልቀቅ! በእምቢተኝነትህ ብትቀጥል ግን ሀገርህን ሁሉ በጓጉንቸር እሸፍነዋለሁ፤ ጓጉንቸሮቹም ከወንዙ በብዛት ወጥተው ወደ ቤትህ፣ ወደ መጃታ ቤትህ፣ ወደ አልጋህ፣ ወደ ምድጃህና ወደ ቡቸ ዕቃህ ሳይቀር ይመጣሉ! ይህም በአንተ ቤት ብቻ ሳይሆን በባለሟሉችህና በሕዝብህ ሁሉ ላይ ይሆናል።» መሴም በእግዚአብሔር ትእዛዝ መሠረት ውሃ ባለበት ሁሉ ላይ በትሩን እንዲዘረጋ አሮንን አዘዘው። አሮንም በትሩን በዘረጋ ጊዜ ጓጉንቸሮች ሀገሪቱን ሞሉአት። ይሁን እንጂ አስማተኞችም በአስማታቸው እንዲሁ አደረጉ።

ፈርዖንም መሴንና አሮንን አስጠርቶ ጓጉንቸሮቹ ከሀገሪቱ እንዲወገዱልኝ ወደ እግዚአብሔር ጸልዩልኝ! እኔም ሕዝቡን አለቅቃለሁ አላቸው። መሴም ወደ እግዚአብሔር ጸልዮ ጓጉንቸሮቹ እንዲወገዱ አደረገ። ጓጉንቸሮቹ መወገዳቸውን ባየ ጊዜ ፈርዖን ልቡን በማደንደን እምቢተኛ ሆነ እንጂ ሕዝቡን አልለቀቀም።

3. የትቢያ ወደ ቅማልነት መለወጥ፡- መሴ እግዚአብሔር ባዘዘው መሠረት አሮን ትቢያውን በብትሩ እንዲመታ ነገረው። አሮንም በብትሩ ትቢያውን በመታው ጊዜ ትቢያው ሁሉ ወደ ቅማልነት ተለወጠ። የግብጽ አስማተኞች እንዲሁ ለማድረግ ሞከረው አልሆነላቸውም። ለንጉሡም ይህ የእግዚአብሔር ሥራ ነው ብለው ነገሩት። ንጉሡ ግን በእምቢተኝነቱ ጸና እንጂ አሺ ብሎ ሕዝቡን አልለቀቀም።

4. ተናካሽ ዝንብ፡- እግዚአብሔር መሴን ወደፈርዖን ሄዶ ሕዝቡን ይለቅቅ ዘንድ፣ ባይለቅ ግን ተናካሽ ዝንብ የሚያመጣበት መሆኑንና የእግዚአብሔር ሕዝብ የሚኖርበት የጌራም ምድር ግን ከተናካሹ ዝንብ ነጻ የሚሆን መሆኑን እንዲነግረው አዘዘው። በማግስቱም መላዋ የግብጽ ምድር በተናካሽ ዝንብ መንጋ እንድትወረር አደረገ።

ከዚያ በኋላ ንጉሡ መሴንና አሮንን ጠርቶ ርቃችሁ ሳትሄዱ፣ ሄዳችሁ ለአምላካችሁ መሥዋዕት አቅርቡ አላቸው። መሴ ግን ግብጻውያን የእኛን መሥዋዕት ስለሚጸየፉ የምስት ቀን መንገድ ርቀን መሄድ አለብን አለው። ፈርዖንም ርቃችሁ የማትሄዱ ከሆነ አለቅቃችኋለሁ! ለእኔም ጸልዩልኝ አላቸው። መሴም ለእግዚአብሔር በጸለየ ጊዜ የዝንቡ መንጋ ተወገደለት። ንጉሡም የዝንቡ መንጋ መወገዱን ባየ ጊዜ ልቡን አደንድኖ የእስራኤልን ሕዝብ የማይለቅ ሆነ።

5. የእንስሳት ልቀቅ፡- መሴ በእግዚአብሔር ትእዛዝ መሠረት ወደ ግብጽ ንጉሥ ሄዶ ያገለግላኝ ዘንድ ሕዝቡን ልቀቅ! እምቢ ብትል ግን በግብጻውያን እንስሳት ሁሉ ላይ በሽታን አልካለሁ፤ በእስራኤላውያንና

በግብጻውያን መካከል ልዩነት ይኖራል። ከእስራኤላውያን እንስሳት አንድ እንኳን አይምትም አለው።

በማግስቱም እግዚአብሔር እንደተናገረው የግብጻውያን እንስሳት ሁሉ ሲያልቁ የእስራኤላውያን እንስሳት ግን አንዳችም ጉዳት አልደረሰባቸውም። ይህ ሁሉ ሲሆን ንጉሡ ልቡን በማደንደን እምቢተኛ ሆነ እንጂ ሕዝቡን አልለቀቀም።

6. ብጉንጅ የመሰለ ቀስል፡- በእግዚአብሔር ትእዛዝ መሠረት መሴ ከምድጃ ዐመድ ወስዶ በንጉሡ ፊት ወደ ዐየር በበተነው ጊዜ በግብጻውያን ሁሉ ላይ ብጉንጅ የመሰለ ቀስል ወጣባቸው። በዚያን ጊዜ አስማተኞች ወደ መሴ ፊት ሊቀርቡ አልቻሉም። እነርሱም እንደ ሌሎች ግብጻውያን ሁሉ በቀስሉ ተመትተው ነበር።

አሁንም እንደገና ንጉሡ ልቡን በማደንደን እምቢተኛ ሆነ እንጂ እስራኤልን አልለቀቀም።

7. የበረዶ መገባባቱ፡- መሴ በእግዚአብሔር ትእዛዝ መሠረት እጁን ወደሰማይ በዘረጋ ጊዜ በግብጽ ታሪክ ውስጥ ታይቶ የማይታወቅ ከባድ የበረዶ ዝናብ ዘነበ። ይህም የሆነው ለግብጽ ንጉሥ ማስጠንቀቂያ ከተሰጠው በኋላ ነው። ይህም በበረዶ በሚዳ የተገኘውን ነገር፣ ሰውን፣ እንስሳቱንና ዛፎችን ሁሉ ጨፈጨፈ። በዚህ ጊዜ ንጉሡ መሴንና አሮንን አስጠርቶ በደለኝነቱን ከተናዘዘላቸው በኋላ በበረዶው ይወገድ ዘንድ ለእግዚአብሔር እንዲጸልዩለት ለመናቸው። መሴም ለእግዚአብሔር ከጸለየ በኋላ በበረዶ መገነቡ ቆመ። ንጉሡ የበረዶው ዝናብ መቆመን ባየ ጊዜ ልቡን አደንድኖ ሕዝቡን አልለቅም በማለት እምቢተኛ ሆነ።

8. የአንበጣ መንጋ፡- «እግዚአብሔር መሴን እንዲህ አለው፡- «እንደገና ወደፈርዖን ሂድና ለፈርዖን እንዲህ በለው፡- ያገለግላኝ ዘንድ ሕዝቤን ልቀቅ! አልለቅም ብለህ እምቢተኛ ብትሆን ግን በነገው ቀን በግብጽ ላይ የአንበጣ መንጋ አመጣለሁ፤ ከበረዶ የተረፈውን አንበጣው ይጨርሰዋል።» የንጉሡም ባለሟሉች ሀገሪቱ እየጠፋች ሰለሆነች ወንዶቹ ብቻ ሄደው አምላካቸውን አምልከው እንዲመለሱ ፍቀድላቸው ብለው መከሩት። ይህንንም ለመሴና ለአሮን ነገራቸው። መሴ ግን ከእስራኤላውያን መካከል አንድም ሰው ሊቀር አይችልም ሲል መልስ ሰጠ። ንጉሡም ሴቶቻችሁንና ልጆቻችሁን ይዛችሁ እንድትሄዱ አልፈቅድላችሁም። ከፈለጋችሁ ወንዶች ብቻ ልትሄዱ ትችላላችሁ ብሎ መሴና አሮን ተባርረው እንዲወጡ አደረገ።

መሴም በእግዚአብሔር ትእዛዝ መሠረት እጁን በዘረጋ ጊዜ ከዚያ በፊት ያህል ታይቶ የማያውቅ ብዛት ያለው አንበጣ ሀገሪቱን አለበሳት። አንበጣውም ምንም ነገር ሳያስቀር ከበረዶ የተረፈውን ነገር ሁሉ በልቶ ጨረሰ።

ንጉሡም መሴንና አሮንን አስጠርቶ አምላካችሁንም እናንተንም በድ ያለሁ። ስለዚህ ሄዳችሁ አምላካችሁን እንድታመልኩ ይህ የአንበጣ መንጋ

ይወገድልኝ ዘንድ ጸልዩልኝ አላቸው። ሙሴ ወደ እግዚአብሮ ጸልዮ አንበጣው መወገዱን ባዩ ጊዜ ንጉሡ እንደገና ልቡን አደንድኖ እምቢተኛ ሆነ እንጂ ሕዝቡን አልለቀቀም።

9. **ጨለማ፡-** በእግዚአብሔር ትእዛዝ መሠረት ሙሴ እጁን በዘረጋ ጊዜ በሀገሪቱ ሁሉ ለሦስት ቀን ጨለማ ሆነ። በዚህ ጊዜ ንጉሡ ሙሴንና አርገን ጠርቶ ሄዳችሁ ለአምላካችሁ ስንዱ። ነገር ግን እንስሶቻችሁን ትታችሁ ሂዱ አላቸው። ሙሴ ግን የግድ እንስሶቻችንን ይዘን መሄድ አለብን አለው። ንጉሡ ልቡን አደንድኖ ሕዝቡን ሊለቅ ስላልፈለገ ሁለተኛ ፊትህን እንዳላይ ወዲያ ሂድ። እኔን በምታይበት ጊዜ እንደምትሞት ዕወቅ አለው። ሙሴም እውነትህን ነው ዳግመኛ አላይህም አለው።

10. **የበኩር ልጆች በሞት መቀሠፍ፡-** እኩለ ሌሊት ሲሆን እግዚአብሔር ከንጉሡ አልጋ ወራሽ ጀምሮ በጨለማ ቤት ውስጥ እስከተጣለው የእስረኛ ልጅ ድረስ በግብጽ ምድር በኩር የሆነውን ወንድ ልጅ ሁሉ በሞት ቀጣጠኑ ሆነው የተወለዱ እንስሳትም ተገደሉ። ወንድ ልጅ ያልሞተበት ቤት አንድም ስላልነበረ በግብጽ ምድር ሁሉ ከፍተኛ ለቅሶ ተሰማ። ንጉሡና ሕዝቡ ሁሉ እስራኤላውያን በተሉ እንዲወጡላቸው ያጣድፉአቸው ጀመር። በዚህ ዐይነት የእስራኤል ሕዝብ ከምድረ ግብጽ ወጣ።

የእስራኤላውያን የበረሃ ጉዞ ሂደት

የጉዞው አጀማመር፡- እግዚአብሔር በግብጽ ሕዝብ ላይ የበኩር ወንዶች ልጆችና በኩር የሆኑ እንስሳትን የመግደል መቅሠፍት ባመጣበት ቀን የእስራኤል ልጆች ሁሉ በየደሃዎቻቸው መቃኛች ላይ ደም እንዲረጨ ታዘዙ። ይህን እንዲያደርጉ የታዘዙት የሞት መልአክ የግብጽውያንን በኩር ሁሉ በሚገድ ልበት ጊዜ የእስራኤላውያንን ቤቶች ሳይነካ ዐልፎ እንዲሄድ ለማድረግ ነው። በዚህም መሠረት የሞት መልአክ በተላከ ጊዜ የደም ምልክት በጉብት ላይ ተረፀ። ያየውን የእስራኤላውያንን ቤት ሁሉ ዐልፎት ሄደለ። ስለዚህም ነው እስራኤላውያን የፋሲካን በዓል እንዲያከብሩ የታዘዙት። ፋሲካም በመጀመሪያው መጽሐፉ በተጻፈበት ቋንቋ ዐልፎ መሄድ ማለት ነው። ይህም የሚያመለክተው የሞት መልአክ በእስራኤላውያን ላይ ጉዳት ሳያደርስ እያለፈ መሄዱን ነው።

ግብጽውያንም የበኩር ልጆቻቸው መሞት በጀመሩ ጊዜ እስራኤላውያንን ከሀገር እንዲወጡላቸው አጣደፉአቸው። በዚያን ጊዜም ጽቁቁን ለማቡካት ጊዜ ስላልነበራቸው ቂጣ ጋግረው መብላት ግድ ሆነባቸው። ስለዚህም ነው በፋሲካ በዓል ጊዜ ቂጣ የመብላት መታሰቢያ የሚያደርጉት።

እስራኤላውያን በግብጽ ምድር አራት መቶ ሠላሳ ዓመት ኖረው በወጡ ጊዜ እግዚአብሔር ለአብርሃም ቃል በገባለት መሠረት በግብጽውያን ዘንድ ሞገስ እንዲያገኙና የጠየቁትንም ሁሉ ማግኘት እንዲችሉ አደረገ። ስለዚህም

ግብጽውያን ለእስራኤላውያን የወርቅና የብር ጌጣጌጥ እንዲሁም የልብስ ስጦታዎችን ሰጡአቸው።

እስራኤላውያንም ከሚኖሩበት አካባቢ ከራምሴ ተነሥተው ጉዞ በጀመሩ ጊዜ ቤቶችና ልጆች ሳይቈጠሩ ሰድስት መቶ ሺህ ነበሩ። ከእነርሱም ጋር ቀጥሎ የበዛ ሌላ ሕዝብ፣ ብዙ የበግ፣ የፍየልና የቀንድ ከብት መንጋ እየነዳ ወጣ።

የእስራኤላውያን በኩር፡- የግብጽውያን በኩር ሁሉ በምትበት ቀን እግዚአብሔር የእስራኤላውያንን በኩር ሰላዳን የእስራኤላውያን በኩር ሁሉ ለእግዚአብሔር የተለየ እንዲሆን ተወሰነ። የንጹሕ እንስሳት በኩር ለመሥዋዕትነት ሲቀርብ የሰውና ንጹሕ ያልሆኑ የእንስሳት በኩር ግን በገንዘብ ይዋጁሉ።

በጉዞው አጀማመር የተከሠቱ ድንቅ ነገሮች፡- እግዚአብሔር እስራኤላውያንን ከግብጽ ምድር ካስወጣ በኋላ ቀን በደመና ዐምድ ሌሊት ደግሞ በእሳት ዐምድ ይመራቸው ጀመር።

እስራኤላውያን በሚገደዱ በቀይ ባሕር መካከል ባለው ፒሃሒሮት ፊት ለፊት በባዓልጻፎን አጠገብ ሰፈሩ።

የግብጽ ንጉሥና ባለሟሉቹ እስራኤላውያን ማምለጣቸውን በሰሙ ጊዜ፡- «ይህ ያደረግነው ነገር ምንድነው? እስራኤላውያን በመሄዳቸው አገልጋዮቻችንን ሁሉ ማጣታችን አይደለምን? ብለው በመጠያየቅና ሐሳባቸውን በመለወጥ ንጉሡ በግብጽ ምድር ያሉትን ሠረገላዎች አዘጋጅቶ የጦር አዛዦች መደበላቸው። የግብጽም ሠራዊት በፈረሶችና በሠረገላዎች ከፈረሰኞች ጋር ሆኖ እስራኤላውያንን ተከታተላቸው። በቀይ ባሕር ፊት ለፊት ባሉት በፒሃሒሮት በባዓልጻፎን አጠገብ በሰፈሩበት ቦታ ደረሱባቸው።

እስራኤላውያንም የግብጽ ንጉሥና ሠራዊቱ በእነርሱ ላይ አደጋ ለመጣል መምጣታቸውን ባዩ ጊዜ አጅግ ፈሩ። በሙሴም ላይ አጉረመረሙ። ሙሴም አይዞአችሁ አትፍሩ፤ እግዚአብሔር ዛሬ ምን እንደሚያደርግ ታያላችሁ፤ እነዚህን ዛሬ የምታዩአቸውን ግብጽውያን ዳግመኛ አታዩአቸውም አላቸው። እግዚአብሔርም ሙሴ በባሕሩ ላይ በትሩን በሚያነሣበት ጊዜ ባሕሩ ለሁለት እንደሚከፈልና እስራኤላውያንም ወደፊት እንዲሄዱ ነገረው። የእስራኤልን ሠራዊት ፊት ፊት ይመራ የነበረው መልአክ ወደ ኋላ ተመልሶ ደጀን ሆነ፤ የደመናውም ዐምድ ዐልፎ በግብጽውያንና በእስራኤላውያን መካከል ቆመ፤ ደመናውም ግብጽውያንን በጨለማ ሲጋርድ ለእስራኤል ሕዝብ ግን ብርሃን ይሰጥ ነበር። ስለዚህ የግብጽ ሠራዊት ሌሊቱን ሙሉ ወደ እስራኤላውያን መጠጋት አልቻለም። ሙሴም እጁን በዘረጋ ጊዜ ባሕሩ ለሁለት ተከፍሎ እንደግድግዳ ቆመና እስራኤላውያን በደረቅ መሬት ላይ ተሻገሩ። ግብጽውያንም በሠረገሎቻቸው፣ በፈረሶቻቸውና በፈረሰኞቹ አሳደዱአቸው። ተከታትለውም ወደ ባሕሩ ውስጥ ገቡ። እግዚአብሔርም የሠረገሎቻቸውን መንኲራኩሮች ስላጣበቀባቸው ሠረገላዎቻቸውን ማንቀሳቀስ አልቻሉም።

ግብጻውያንም «እግዚአብሔር ለእስራኤላውያን ረድቶ እኛን እየተዋጋን ስለሆነ ከፊታቸው እንሸሽ ተባባሉ» በእግዚአብሔርም ትእዛዝ ሙሴ እኛን ወደ ባሕር በዘረጋ ጊዜ እንደ ግድግዳ ቆሞ የነበረው ውሃ ወደ ቦታው ተመለሰ። የግብጽን ሠራዊት፣ ሠረገሎቻቸውን፣ ፈረሶቻቸውንና ፈረሶቻቸውን አስጠማቸው። በዚህም ዐይነት እግዚአብሔር እስራኤላውያንን ከግብጻውያን እጅ አዳናቸው። በባሕር ጠረፍ የተረፈረፈውን የግብጻውያንን ሬሳ ተመለከቱ። እግዚአብሔር በግብጻውያን ላይ ያደረገውን ታላቅ ሥራ እስራኤላውያን ባዩ ጊዜ እግዚአብሔርን ፈሩ፤ በእርሱና በእገልጋዩ በሙሴ አመኑ።

ሙሴም እኛን በባሕር ላይ በረጋ እግዚአብሔርም ግብጻውያንን በባሕር መካከል ጣዛቸው። (ዘጸ. ም 14 ቀ 2)

መጽሐፈ ዕዝራ፡- ይህን መጽሐፍ ካህኑ ዕዝራ እንደጻፈው ይታመናል። መጽሐፉን የጻፈው በዕብራውያን ቋንቋ ሲሆን አንዳንድ የአረማይክ (የጥንት ሶርያውያን) ቃላት ተቀላቅለውበታል። መጽሐፉ ዐሥር ምዕራፎች አሉት። መጽሐፈ ዕዝራ በሁለት ታላላቅ ክፍሎች ይከፈላል።

የመጀመሪያው ክፍል ከምዕራፍ አንድ እስከ ምዕራፍ ስድስት ድረስ ንጉሥ ቂርስ የእስራኤል ልጆች ወደ አገራቸው በተለየም ወደ ኢየሩሳሌም እንዲመለሱ ማወጃን የሚገልጠው ነው። ንጉሡም ይህን ዐዋጅ ያወጀው በከለዳውያን መንግሥት ውስጥ ታላቅ ክብርና ተሰሚነት በነበረው በነቢዩ በዳንኤል አማካይነት ነው ይባላል። እርሱም ነቢያት ስለ እርሱ ማለት ስለቂርስ የተናገሩትን ትዝቢት አሳይቶታል። በትንቢቱ ከመደሰቱም በላይ እርሱ የደረሰበት ደረጃ ድረስ ለመድረስ የቻለው በእግዚአብሔር እርዳታ መሆኑን እንደአመነበት በአነጋገሩ ለመረዳት ይቻላል፡-

«የፋርስ ንጉሠ ነገሥት በዐዋጅ የሰጠው ትእዛዝ እንዲህ የሚል ነበር፡- የስማይ አምላክ እግዚአብሔር የዓለም ሁሉ ገዢ አድርጎኛል፤ እርሱም ቤተ መቅደስን በይሁዳ ምድር በምትገኘው በኢየሩሳሌም እንድሠራለት አዝዞኛል» (ዕዝ.ም.1ቀ.2)።

ይህም የቂርስ ትእዛዝ የተላለፈው ከእስራኤል ምርኮ ከሰባ ዓመት በኋላና ከኢየሩሳሌምና ከቤተ መቅደስ መፍረስ፣ እንዲሁም ከይሁዳና ከብንያም ነገዶች ምርኮ ከገምሳ ሁለት ዓመት በኋላ ነው። በዚህም ጊዜ ብዙዎቹ ምርኮኞች ተመልሰዋል። ከተመለሹትም አብዛኞቹ ከይሁዳ፣ ከብንያምና ከሌዊ ነገዶች ነበሩ።

ስለዚህም ጉዳይ አስቀድመው በነቢያት ከተነገሩ በኋላ ቂርስ እንዲያያቸው የተደረጉት የትንቢት ቃሎች የሚከተሉት ናቸው፡-

«ቂርስን ሕዝቤን የምታስተዳድርልኝ፣ ዕቅዴንም ሁሉ የምትፈጽም፣ ኢየሩሳሌም እንድትሠራና የቤተ መቅደሱም መሠረት እንዲጣል የምታደርግልኝ አገተ ነህ > አለዋለሁ» (ኢሳ.ም.44ቀ.28)።

«የነገሥታትን ጎይል ላደከመለት፣ ቀብቶ ላነገሠው ለቂርስ እንዲህ ይለዋል፡- በፊትህ በርች ሁሉ ይከፈታሉ፤ መዝጊያዎችም አይዘጉም» (ኢሳ.ም.45ቀ.1)።

«የፍትሕን ሥራ እንዲያራምድ ቂርስን ለሥራ ያነቃቃሁት እኔ ነኝ፤ የሚሄድበትን መንገድ ሁሉ አቃናለታለሁ፤ የእኔ ከተማ የሆነችውን ኢየሩሳሌምን እንደገና ይሠራታል፤ የተማረኩትን ሕዝቤን ነጻ ያወጣል፤ ይህንንም ሁሉ የሚያከናውነው ማንም ቀጥሮት ወይም ገዝብ ሰጥቶት አይደለም፤ እኔ የሠራዊት ጌታ እግዚአብሔር ይህን ተናግራለሁ» (ኢሳ.ም.45ቀ.13)።

«እግዚአብሔር እንዲህ ይላል፡- «በባቢሎን ያምትኖሩበት ሰባ ዓመት ከተፈጸመ በኋላ እንደገና እናንተን በምሕረት ወደ አገራችሁ እንድመልሳችሁ የገባሁትን ቃል ኪዳን እፈጽማለሁ > » (ኤር.ም.29ቀ.10)።

ለተመለሱትም ስደተኞች መሪዎች ሆነው የመጡት ዘሩባቤል፣ ኢያሱ፣ ነህምያ፣ ሠራያ፣ ረዒላያ፣ መርዶክዋስ፣ ቢልሻን፣ ሚሰፖር፣ ቢግዋይ፣ ሬሁምና በዓና ተብለው የሚጠሩት ነበሩ። በዚህ ጊዜ ከሰደት የተመለሱት ሰዎች ጠቅላላ ብዛት አርባ ሁለት ሺህ ሦስት መቶ ስድሳ ነበር። የኢየሴይቅ ልጅ ኢያሱና የሰላትያል ልጅ ዘሩባቤል ከሌሎች ጋር በመተባበር የእስራኤልን አምላክ የእግዚአብሔርን መሠዊያ ሠሩ። በአሪት ሕግም መሠረት የሚቃጠል መሥዋዕት ለማቅረብ ቻሉ። ምንም እንኳ በምድሪቱ በሚኖሩ ሰዎች ፍርሃት ቢያድርባቸው መሠዊያውን ቀድሞ በነበረበት ቦታ አቆሙት። ከዚያም በኋላ ዘወትር ጧትና ማታ የሚቃጠል መሥዋዕት ማቅረብ ጀመሩ። ቀስ በቀስም በሕጉ የታዘዙትን የሃይማኖት በዓላት ማክበር ጀመሩ። ወደ ኢየሩሳሌምም ከደረሱ ከሁለት ዓመት በኋላ ቤተ መቅደሱን መሥራት ጀመሩ። ከሰደት ተመልሰው የመጡት ሁሉ በሥራው ተባበሩ። ነገር ግን በመድሪቱ ከሚኖሩት ነዋሪዎች አይሁድን በማስፈራራትና ተስፋ ለማስቈረጥ በመሞከር ቤተ መቅደሱን እንዲሠሩ ሊከለክሉአቸው ተጎማሡ። ለባለሥልጣናትም ጉቦ በመስጠት ተጽዕኖ ሊያደርጉባቸው ሞከሩ። እንዲያውም እነዚህ የአይሁድ ጠላቶች አርጬክስስ በነገሠ ጊዜ የአይሁድ ሕዝብ ዐመፀኛ ስለሆነ ቤተ

መቅደሱንም ሆነ ኢየሩሳሌምን መሥራት እንዳይፈቀድለት ብለው ስለጻፉ ሥራው እንዲቆም ንጉሡ ትእዛዝ አስተላልፎ ነበር። ዳርዮስ በነገሠ ጊዜ ግን አይሁድ አቤቱታ በማቅረባቸው ንጉሡ በመዝገብ አገላብጦ ቤተ መቅደሱን እንዲሠሩ ቂርስ ፈቅዶላቸው የነበረ መሆኑን ለማወቅ ቻለ። በዚህ ጊዜ ዳርዮስ እነዚያ ባለሥልጣናት ሥራውን እንዳይከለክሉአቸውና እንዲያውም እርዳታ እንዲያደርጉላቸው ትእዛዝ አስተላልፏል። በዚህም መሠረት ሥራውን እያፋጠኑ ሠርተው አጠናቀቁ።

የመጽሐፉ ሁለተኛው ክፍል ደግሞ ከምዕራፍ ሰባት እስከ ምዕራፍ 10 ድረስ ሲሆን በዕዝራ መሪነት ወደ ኢየሩሳሌም የተመለሰውን የስደተኞች ቡድን የሚመለከት ነው። ይህም የሆነው በንጉሡ በአርጤክስስ ዘመን ነው። ይህ አርጤክስስ ቀደም ተብሎ የተጠቀሰው አርጤክስስ ሳይሆን በመጽሐፈ አስቴር ውስጥ ያለው አርጤክስስ ነው።

ዕዝራ ከሌዊ ነገድ የአሮን ዘር ነበር እርሱም እግዚአብሔር በሙሴ አማካይነት ለእስራኤል ሕዝብ የሰጠውን ሕግ በማጥናት ዐዋቂ ሰው ነበር፤ እግዚአብሔርም ይረዳው ስለነበረ የጠየቀውን ነገር ሁሉ ንጉሡ ነገሥቱ ይፈቅድለት ነበር።

እግዚአብሔር ለእስራኤል ልጆች የሰጣቸውን ሕግና ትእዛዝ ሁሉ በከፍተኛ ደረጃ ያውቅ ስለነበር ለካህኑ ዕዝራ ንጉሡ ነገሥት አርጤክስስ የሰጠው የጽሑፍ ፈቃድ ከዚህ የሚከተለው ነው፡-

«ከንጉሡ ነገሥት አርጤክስስ፣ የሰማይ አምላክን የእግዚአብሔርን ሕግ በማጥናት ረገድ ታላቅ ምሁር ለሆነው ለካህኑ ዕዝራ፡- ሰላም ላገት ይሁን፤ እኔ በማስተዳድረው የንጉሡ ነገሥት መንግሥት ግዛት ውስጥ የሚገኙና ከአንተ ጋር ወደ ኢየሩሳሌም መመለስ የሚፈልጉ እስራኤላውያን፣ ካህናትና ሌዋውያን ሁሉ እንዲመለሱ ፈቅጃለሁ፤ ከዚህም ጋር እኔ ራሴ ከሰባቱ አማካሪዎቼ ጋር በአንድነት ያስተላለፍነው ውሳኔ ለአንተ የተሰጠው የአምላክህ ሕግና ትእዛዝ በተገባር መፈጸሙን እየተመለከትህ በኢየሩሳሌምና በይሁዳ ያለውን ሁኔታ እንድትመረምር ልኪሃለሁ። በተጨማሪም በኢየሩሳሌም ቤተ መቅደስ ለተሠራለት ለእስራኤል አምላክ እኔና አማካሪዎቼ በበጎ ፈቃድ የሰጠነውን ብርና ወርቅ ይዘህ ሂድ። ከዚህም ሁሉ ጋር አንተ ራስህ ከባቢሎን ምድር የሰበሰበከውን ወርቅና ብር፣ የእስራኤል ሕዝብና ካህናቱም ጭምር በኢየሩሳሌም በተሠራው የአምላካቸው ቤተ መቅደስ እንዲቀርብላቸው የሚፈልጉትን መባህራት ሁሉ ይዘህ ሂድ። ይህም ገንዘብ በጥንቃቄ ሥራ ላይ እንዲውል አድርግ። ... ለቤተ መቅደሱ መገልገል የሚያስፈልገህንም ሌላውን ነገር ሁሉ ከቤተ መንግሥቱ ግምጃ ቤት ለማግኘት እንድትችል ተፈቅዶላሃል» (ዕዝ. ም. 7፡12-17+20)።

ዕዝራም ጉዞውን ከመጀመሩ በፊት መላውን ጉባኤ በአሀዋ ወንዝ አጠገብ ሰብሰቦ እግዚአብሔር ጉዞአቸውን ያቀናላቸው ዘንድ፣ እነርሱን፣ ልጆቻቸውንና ንብረታቸውን ይጠብቅላቸው ዘንድ ጽም ዐወጀ። ከዓለማዊ ጠባቂ

ይልቅ እግዚአብሔር ራሱ ይጠብቃቸው ዘንድ በጽምና በጽሑት እርሱን ተማጠኑት።

ከዚያም በኋላ ዕዝራና ሌሎቹ ከስደት ተመላሾች ጉዞአቸውን ቀጥለው በእግዚአብሔር ጥበቃ ምንም ችግር ሳይደርስባቸው በመጨረሻ ወደ ኢየሩሳሌም ደረሱ።

ይህም ሁሉ ከተፈጸመ በኋላ ሕዝቡና ካህናቱ ከአይሁድ ዘር ውጪ ከባዕዳን ሴቶች ጋር ጋብቻ በመፈጸማቸው እነዚያ አረማውያን ሕዝቦች ሲፈጽሙት የነበረውን አስጸያፊ ነገር ሁሉ ያደረጉ መሆናቸውን ካህኑ ዕዝራ በመስማቱ መጉናጸፊያውንና ካባውን ቀደደ። የራስ ጠጉሩንና ጢሙን በመንጨት በብዙ ሐዘን ላይ ሆኖ ተቀመጠ።

በዚህ ጉዳይ ዕዝራ በእግዚአብሔር ፊት ተንበርክኮ ምርር ባለ ለቅሶ በሚናዘዝበት ጊዜ የተሰበሰበው ሕዝብ ሁሉ አብርት አለቀሰ። በዚህ ጊዜ ሰዎች ሁሉ ባዕዳን ሚስቶቻቸውንና ልጆቻቸውን ለማባረር በመሐላ ቃል ገቡ። በመጨረሻም በይሁዳና በብንያም ግዛት የሚኖሩ ከስደት ተመላሾች ሁሉ አንድ የሰብሰባ ቀን ተወስኖላቸው በዚያ ሰብሰባ ላይ በተወሰነው መሠረት ያገቡአቸውን የባዕድ ሴቶች ከነልጆቻቸው አባረሩ።

ብዙዎቹ የመጽሐፍ ቅዱስ ምሁራን የዕዝራንና የነህምያን መጽሐፍ ያጣምሩታል። የተጻፈውም በአንድ ሰው እንጂ በሁለት ሰዎች እንዳልሆነ ያምናሉ። ለአባባላቸውም የሚሰጡት ምክንያት የሁለቱም ይዘት ተመሳሳይ መሆኑን ነው። በመጽሐፈ ዕዝራ ላይ ለመጀመሪያዎቹ ከስደት ተመላሾች መሪዎች ነበሩ ተብለው ስሞቻቸው ከተጠቀሱ ሰዎች መካከል ነህምያ ይገኝ በታል። በመጽሐፈ ነህምያ ደግሞ በምዕራፍ 8 እና 9 ላይ ካህኑ ዕዝራ የእግዚአብሔርን ሕግ አንብቦ ሕዝቡ ኃጢአቱን እንደተናዘዙ ተገልጾልኝ።

ሌሎች ምሁራን እንደሚሉት ደግሞ እንደኛና ሁለተኛ ዜና መዋዕል ተከታታይ የእስራኤል ሕዝብ ታሪክ ሲሆን መጽሐፈ ዕዝራና መጽሐፈ ነህምያም ከዚያ የሚቀጥል ነው። እነዚህም መጻሕፍት ቀደም ብለው አራት ሳይሆኑ በአንድ መጽሐፍ የተጠቃለሉ እንደነዙ ይታመናል። እንዲያውም የኢየሩሳሌም መጽሐፍ ቅዱስ መግቢያ እንደሚለው ከሆነ እነዚህ መጻሕፍት የተዘጋጁት ከክርስቶስ ልደት በፊት በ3ኛው መቶ ክፍለ ዘመን በአንድ የኢየሩሳሌም ሌዋዊ ሳይሆን አይቀርም። ታሪኩም የሚያተኩረው ወደ ታላቁ ንጉሥ ወደ ዳዊትና ወደ ልጁም ወደ ሳሎሞን ቤተ መቅደስን መሥራት ዘመን ለመድረስ ነው። ዜና መዋዕሉም ወደ ባቢሎን ምርኮ የሚያደርሱ ሲሆኑ ከዚያ በኋላ ያለውን ታሪክ መጽሐፈ ዕዝራና መጽሐፈ ነህምያ ይረከባሉ በማለት የመጻሕፍቱን አንድ መሆን ለመግለጥ ሞክረዋል።

ሐዲስ ኪዳን

ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥርስና ቅርኔሌዎስ፡- የኢጣልያ ጓድ በሚባለው ክፍለ ጦር ውስጥ የመቶ አለቃ የነበረና በቂሣርያ የሚኖር አንድ ሰው ነበረ። እርሱም

ለድኸች ምጽዋት የሚሰጥና ዘወትር ወደ እግዚአብሔር የሚጸልይ ነበር። አንድ ቀን ወደ ዘጠኝ ሰዓት ገደማ የእግዚአብሔር መልአክ ወደ እርሱ ገብቶ ቆርኔሌዎስ ብሎ ሲጠራው በራእይ አየ። እርሱም ደንግጦ ጌታ ሆይ ምንድን ነው? አለ። መልአኩም ጸሎትህና ለችግረኞች የምታደርገው ችሮቻ በእግዚአብሔር ዘንድ ታስቦልሃል። አሁንም ልታደርገው የሚገባህን እንዲነግርህ በኢየሱስ የሚገኘውን ስምምን ዲጥሮስን አስጠራ። እርሱም በባሕር አጠገብ ባለው በቅርብ ተቆይቶ በሰምሥን ቤት እንግድነት ተቀምጦአል አለው። መልአኩም ከሄደ በኋላ ከጭፍሮቹ መካከል የሚያምናቸውን ጠርቶ ጉዳዩን ገልጦላቸውና ወደ ኢየሱስ ላካቸው። በማግስቱም ወደ ተላኩበት ቦታ ሄደው ወደ ከተማው ሲደርሱ ስድስት ሰዓት ገደማ ነበር። በዚያን ጊዜ ዲጥሮስ ምላእክት በዚህ ጋድ ድረስ ሲጸልይ ወደ ሰገነት ላይ ወጥቶ ሳለ እራሱና አንድ ራእይ አየ። ያየውም ራእይ ሰማይ ተከፍቶ በእራት ማለዘን የተያዘ ትልቅ የመጋረጃ ጨርቅ ወደ ምድር ሲወርድ ነው። በጨርቁም ላይ ልዩ ልዩ እንስሳት፣ በልባቸው የሚሳቡ ፍጥረቶችና በሰማይ የሚበርሩ ወርቅ ነበሩበት። በዚያን ጊዜ ዲጥሮስ ተነሥቶ እያረድህ ብላ የሚል ድምፅ ሰማ። እርሱ ግን «አይሆንም ጌታ ሆይ፤ እኔ ከቶ የሚያስጸይፍ ርኩስ ነገር በልቼ አላውቅም» አለ። ይህንንም ራእይ ሦስት ጊዜ ካየው በኋላ ያመጋረጃ መስል ጨርቅ ወደ ሰማይ ተወሰደ።

ቅዱስ ዲጥሮስ ያየው ራእይ (የሐ. ሥ. ም 10)

ይህ ሲሆን ሳለ እነዚያ ከቆርኔሌዎስ ዘንድ የተላኩት መልአክተኞች ደርሰው ዲጥሮስ የተባለው ስምምን በእንግድነት የተቀመጠው እዚህ ነው? ብለው ተማሩ። ዲጥሮስም ያራእዩን ነገር በማስላስል ላይ ሳለ መንፈስ ቅዱስ እነሆ፣ ሦስት ሰዎች ይፈልጉሃልና ተነሥና ውረድ! የላክኋቸውም እኔ ስለሆንኩ ሳታ መነታ ከእነርሱ ጋር ሂድ አለው። ዲጥሮስም ወርዶ እነሆ፣ የምትፈልጉት ሰው እኔ ነኝ አላቸውና የመጡበትን ምክንያት ጠየቃቸው። እነርሱም የመጡ በትን ምክንያትና የቆርኔሌዎስን ማንነት ዘርዝረው አስረዱት። በዚያን ቀን እዚያው ከዲጥሮስ ጋር ዐደሩና በማግስቱ ተነሥተው ወደ ቂሣርያ አብረው ሄዱ።

በኢየሱስ ከነበሩ ወንድሞች አንዳንዶቹ አብረውት ሄዱ። በማግስቱ ወደ ቂሣርያ በደረሱ ጊዜ ቆርኔሌዎስ ዘመዶቹንና የቅርብ ወዳጆቹን ጠርቶ እን ቅዱስ ዲጥሮስን ይጠባበቅ ነበር። ቅዱስ ዲጥሮስ ወደ ቤት ሲገባ ቆርኔሌዎስ በእግሩ ሥር ወድቆ ሰገደለት። ቅዱስ ዲጥሮስ ግን ተነሥ እኔም እንደ አንተው ሰው ነኝ ብሎ አስነሣው። እያነጋረውም ወደ ቤት ሲገባ ብዙ ሰዎች ተሰብስበው አግኝቶ እንዲህ አላቸው፡- አንድ አይሁዳዊ ከሌላ ወገን ጋር እንዲተባበር ያልተፈቀደ መሆኑን እናንተ ታውቃላችሁ። እኔ ግን ማንንም ሰው አስጸያፊና ርኩስ ነው እንዳልል እግዚአብሔር አገዝኝ ብትጠሩኝ መጥቼአለሁና በሉ አሁን ለምን እንደጠራችሁኝ ንገሩኝ አላቸው።

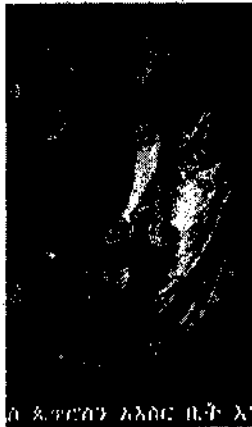
ቅዱስ ዲጥሮስ ከቆርኔሌዎስ የተላኩ መልአክተኞች (የሐ. ሥ. 10 : 19 - 23)።

በዚህ ጊዜ ቆርኔሌዎስ ያየውን ራእይና የእግዚአብሔር መልአክ የሰጠውን ትእዛዝ ዘርዝሮ አስረዳ። ከዚያ በኋላ ቅዱስ ዲጥሮስ ስለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዘርዝሮ በማስረዳት አስተማረ። ቅዱስ ዲጥሮስ በመናገር ላይ እያለ በሚሰሙት ሰዎች ላይ መንፈስ ቅዱስ ወረደባቸው። በሌሎች ቋንቋዎች መናገርና እግዚአብሔርንም ማመስገን ጀመሩ። ይህም በመሆኑ ሐዋርያው ቅዱስ ዲጥሮስና አብረውት የመጡት ወንድሞች በጣም ተገረሙ። ከዚያም ሐዋርያው ቅዱስ ዲጥሮስ ሁሉንም አጠመቃቸው።

በቤተ ክርስቲያን ላይ የደረሰ ታላቅ ስደት፡- በሐዋርያት ዘመን ንጉሥ ሄሮድስ የቤተ ክርስቲያን ሰዎችን ማሳደድ ጀመረ። ቅዱስ ያዕቆብ ወልደ ዘበደዎስን አስገደለው። ቅዱስ ያዕቆብን ማስገደል አይሁድን እንዳስደሰታቸው ባየ ጊዜ ቅዱስ ዲጥሮስንም ደግሞ አስያዘ። ይህንንም ያደረገው በአይሁድ የፋሲካ በዓል ጊዜ ስለነበረ ከበዓሉ በኋላ ለሕዝቡ እስኪያቀርበው ድረስ ወደ ወህኒ ቤት አስገባው። እዚያም አራት የወህኒ ቤቱ ዘበኞች እንዲጠብቁት አደረገ። ቅዱስ ዲጥሮስ በወህኒ ቤት ይጠበቅ በነበረ ጊዜ ቤተ ክርስቲያን ስለ እርሱ በጣም ትጸልይ ጀመር።

የቤተ ክርስቲያን ጸሎት ውጤት፡- ሐዋርያው ቅዱስ ዲጥሮስ በዚያች ሌሊት በሁለት ሰንሰለት ታስሮ በሁለት ወታደሮች መካከል ተኝቶ ነበር።

ሌሎች ወታደሮች ደግሞ የወህኒ ቤቱን በር ይጠብቁ ነበር። በዚያን ጊዜ ቅዱስ ጴጥሮስ በነበረበት በወህኒ ቤቱ ውስጥ ብርሃን በራሱ የእግዚአብሔርም መልአክ ታየ። መልአኩ የቅዱስ ጴጥሮስን ጉን መታና ቀስቀሰው። ቅዱስ ጴጥሮስንም ቀበቶውን እንዲታጠቅ፣ ሚግውን እንዲያደርግና ነጠላውን ለብሶ እንዲከተለው መልአኩ አዘዘው። ቅዱስ ጴጥሮስም እንደታዘዘው በማድረግ መልአኩን ተከትሎት ሲሄድ ራሱ ያላቸው የሚያይ እንጂ እውነት አልመሰለውም ነበር። በሮቹም ማንም ሳይነካቸው ተከፈቱ። በሮቹም ወጥተው መንገድ ውስጥ ከገቡ በኋላ በድንገት መልአኩ ተለይቶት ሄደ። ቅዱስ ጴጥሮስም ወደ ልቡናው በተመለሰ ጊዜ እግዚአብሔር መልአኩን ልኮ ከእስር ቤት እንዳወጣው ተነገረ። ከዚያም ክርስቲያን ወንድሞች ተሰብስበው ወደሚጸልዩበት ቤት መጥቶ የሆነውን ሁሉ ከነገራቸው በኋላ ተለይቶአቸው ወደሌላ ቦታ ሄደ። በማግስቱ ጠዋት ቅዱስ ጴጥሮስ ተፈልጎ በጠፋ ጊዜ ሄሮድስ ጠባቂዎቹ እንዲገደሉ ትእዛዝ አስተላለፈ።

በ ጴጥሮስን ለእስር ቤት እ

የእግዚአብሔር መልአክ ቅዱስ ጴጥሮስን ከእስር ቤት እንዳወጣው (የሐ.ሥ 12፥ 6-10)።

የሄሮድስ አሟሟት፡- ሄሮድስ በጢሮስና በሲዶና ሰዎች ላይ በጣም ተቈጥቶ ነበር። እነርሱም ሀገራቸው ምግብ የምታገኘው ከንጉሡ ግዛት ስለነበረ ዕርቅ ጠየቁ። ለዕርቅ በተቀጠረበት ቀን ሄሮድስ ልብሰ መንግሥቱን ለብሶና በዙፋኑ ላይ ተቀምጦ ንግግር አደረገ። ሰዎቹ ይህ የአምላክ ድምፅ ነው እንጂ የሰው ድምፅ አይደለም እያሉ ጮኹ። በዚህ ጊዜ ሄሮድስ ለእግዚአብሔር ክብር ባለመስጠቱ የእግዚአብሔር መልአክ ቀሠፈውና ተልቶ ሞተ።

ከዚህ ምዕራፍ የሚገኝ ትምህርት

የግብጽ አስማተኞች የመጀመሪያዎቹን አንዳንድ ድንቅ ነገሮች በማድረግ ከሙሴና ከአሮን ጋር ለመፍካከር መሞከራቸው እግዚአብሔር ለሰይጣን የተወሰኑ ተአምራትን ማድረግ እንደሚፈቅድለትና ከዚያ በላይ ግን የማይፈቅዱት

ድለት መሆኑን ያመለክታል። ይህንንም ሲያረጋግጡ በእሪት ዘጸአት ም:8 ቍ:19 ላይ እንደ እነ ሙሴና አሮን ድንቅ ነገሮችን ማድረግ ባቃታቸው ጊዜ አስማተኞቹ ለፈርዖን ይህን የእግዚአብሔር ጣት ነው ብለውታል።

የእግዚአብሔር ኃያል እጅ መሆኑን የሚያመለክተውም ቅጣቶቹ እስራኤላውያንን ሳይነኩ በግብጻውያን ላይና በተወሰነላቸው ጊዜ መፈጸማቸው ነው።

ሙሴንና አሮንን ሊፎካከሩ የተነሡት ጠንቋዮች እንደ ብጉንጅ ባለው የቁስል ቅጣት ጊዜ በሙሴ ፊት ሊቆሙ ያልቻሉት እነርሱም እንደሌሎቹ ግብጻውያን ሁሉ በቀስሉ ይሠቃዩ ስለነበረ ነው።

ፈርዖንም ምንም እንኳ ልቡን ቢያደነድን ጥፋቱን አምኖ ይቅርታ እንዲደረግለት ጠይቅአል። ነገር ግን ምንም ኑዛዚ መሰል ንግግር ቢናገር ልቡን ማደንደኑን አልተወም። ሌላ ቀርቶ የበኩር ልጆች እንኳ ከሞቱ በኋላ ሐሳቡን ለውጦ እስራኤልን ለማሰደድ ወጣ።

በዚህ ሁሉ ሁኔታዎች እግዚአብሔር ምን ያኽል ታጋሽ እንደሆነና ለንስሐም ምን ያኽል ዕድል የሚሰጥ መሆኑን ለመገንዘብ እንችላለን። ከዚህም በላይ የእግዚአብሔርን ኃያልነትና ገናኝነት መረዳት እንችላለን።

እግዚአብሔር ግብጻውያንን በአንድ ጊዜ ሊያጠፋቸው ሲችል ዐሥር የተለያዩ መቅሠፍቶችን ማምጣት ለምን አስፈለገ? ተብሎ ይጠየቅ ይሆናል። የእግዚአብሔር ዕውቀት ጊዜና ቦታ የማይወሰነው በመሆኑ ፈርዖን በምንም የማይመለስ ልቡናው ደንዳና መሆኑን አስቀድሞ ያውቃል። እግዚአብሔር የሚፈቅደው ሰው ሁሉ ንስሐ ገብቶ እንዲድን እንጂ እንዲጠፋ አይደለም። ሰው ግን ከእግዚአብሔር በተሰጠው ተፈጥሮአዊ ነጻነት መልካሙን ወይም ክፉውን መንገድ የመምረጥ ነጻ ፈቃድና ነጻ ፍላጎት አለው። ይሁን እንጂ እግዚአብሔር ሰውን ያለ አንዳች ጥበቃ፣ እረኛ እንደሌለው በግ የተወው አይደለም። ከበጎ ተግባር የሚገኘውን ቅጣት አስተምሮታል፤ ይህም ሁሉ ሆኖ ማንም ሰው እንዲጠፋ ስለማይፈልግ ለረጅም ጊዜ ይታገሠዋል። እግዚአብሔር የፈርዖንን ልብ አጸና በሚባልበት ጊዜ እግዚአብሔር ለፈርዖን እምቢተኝነት ምክንያት ሆነ ማለት አይደለም። ለሰው ሁሉ የሰጠውን ነጻ ፈቃድ ለእነርሱም ስለፈቀደለትና ሐሳቡን ወደ በጎ ዝንባሌ እንዲመለስ ሳያደርግ ዝም ስላለው ልቡን አደነደነው ተባለ። እግዚአብሔር የፈርዖንን ጠባይ ለመለወጥ በጉዳዩ ቢገባበት ኖሮ የሰውን ልጅ ነጻ ፈቃድ ገደቦ ማለት ነው። ይህን ባለማድረጉም እግዚአብሔር የፈርዖንን ልብ አጸና ተባለ። ከዚህ የተለየ ሁኔታ የሚደረገው እኛ ድካማችንን ዐውቀን እግዚአብሔር ለበጎ ተግባርና ክፉውን ለመቋቋም እንድንችል ብርታቱን ይሰጠን ዘንድ ስንጸልይ መንፈሱን በእኛ አሳድሮ ገይሎን ሲሰጠን ነው እንጂ እግዚአብሔርን አላውቅም እስራኤልንም አልለቅም እንዳለው እንደ ፈርዖን ከሐዲዎች ስንሆን አይደለም።

እስራኤሎች ግን ደካማነታቸውን ተገንዝበው የእግዚአብሔርን እርዳታ በለመኑ ጊዜ ታላላቅ ድንቅ ነገሮችን በማድረግ ከግብጽ ምድር አወጣቸው፤ ከግብጽውያን ጦር አዳናቸው፤ በታላቅ ተአምር ቀይ ባሕርን አሻገራቸው፤ ጠላቶቻቸውን በባሕር ውስጥ አስጥሞ ፈጅላቸው፤ ከዚያም እስራኤላውያንን እጃቸውን ይዞ መራቸው።

እግዚአብሔር ለሚጠራው መልስ የሚሰጥ፣ ለሚፈልገው የሚገኝ፣ ለሚለምነው ልመናን የሚቀበል በመሆኑ ግብጽውያን ሁሉ በሚቀጡበት ጊዜ በጊዜው የነበሩትን እስራኤላውያንን ጠበቃቸው እንጂ ምንም ችግር አላደረሰባቸውም።

እንዲሁም የእስራኤል ሕዝብ ከግብጽ ምድር በሚወጣበት ጊዜ ሌሎች ወገኖችም እነርሱን ተከትለው መውጣታቸው የሚያመለክተው እግዚአብሔር በእርሱ አምኖ የሚከተለውን ሰው ሁሉ የሚቀበለው መሆኑን ነው። ይህም ሁናቴ እግዚአብሔር ወገን የማይለይ መሆኑን ያመለክታል (ዮሐ : ሥ : 10 ፥ 34) ።

እግዚአብሔርም ከዘር ዘርን ከወገን ወገንን የማይለይና እግዚአብሔርን በመፍራት ፈቃዱን የሚፈጽመውን ማንኛውንም ሰው እንደሚቀበል የእግዚአብሔር ነቢያት ስለቂሮስ የተናገሩት ትንቢት አንድ ማስረጃ ነው። በትንቢቱም መሠረት ቂሮስ እስራኤላውያን ከሞርኮኛነት ነጻ ሆነው ወደ ሀገራቸው እንዲሄዱ ፈቅዶላቸዋል፤ ቤተ መቅደስ እንዲሠራ ፈቅዶአል፤ እርዳታም አድርጎአል።

ዕዝራና አብረውት ሊጓዙ የነበሩት ከስደት ተመላሾች ጉዞአቸውን ከመጀመራቸው በፊት እግዚአብሔር ይጠብቃቸው ዘንድ ስለጸለዩ ያለምንም ችግር ወደ ኢየሩሳሌም ለመድረስ በቅተዋል። ይህም የጸሎትን ኅይል ያሳየናል።

የቆርኔሌዎስን ታሪክ ስንመለከት ደግሞ እግዚአብሔር አንዱን ሰው ከሌላ ሰውና አንዱን ዘር ከሌላ ዘር የማይለይ መሆኑን ለመገንዘብ እንችላለን። ይህንኑም እግዚአብሔር ለቅዱስ ጴጥሮስ ባሳየው ራእይ እንደምንመለከተው እግዚአብሔር ለቅዱስ ጴጥሮስ ሦስት ጊዜ መላልሶ ሲያረጋግጥለት በአይሁዳዊና አይሁዳዊ ባልሆኑ ሰዎች መካከል ልዩነት እንዳያደርግ ማስጠንቀቂያ ሰጥቶታል።

በቤተ ክርስቲያን ስደት ጊዜ ምንም እንኳ ምድራዊው ኅይል ክርስቲያንነትን ለማዳከም ቅዱስ ያዕቆብን በመግደልና ቅዱስ ጴጥሮስን በማሰር ክርስቲያኖችን ለማስደንገጥ ቢሞክር፣ እግዚአብሔር ቅዱስ ጴጥሮስን ከእስር ቤት በማውጣትና የክርስትናን ጠላት ሄሮድስን ተልቶ እንዲሞት በማድረግ ጠላቶች እንዲደነግጡ አድርጓል። ይህም ምን ያኽል የእግዚአብሔር ጥበቃ ከክርስቲያኖች ጋር እንደነበረ ያስገነዝበናል።

ጥያቄዎች

1. እግዚአብሔር በግብጽ ሕዝብ ላይ ዐሥር መቅሠፍቶችን ያመጣበት ምክንያት ምንድነው?

2. ውሃውን ወደ ደም ለመለወጥ አሮን ምን አደረገ?

3. የወንዙ ውሃ ወደ ደም በተለወጠ ጊዜ ምን ችግር አመጣ?

4. ፈርዖን ከዚህ ቅጣት በኋላ በምን ምክንያት ልቡን አደነደነ?

5. ሀገሪቱ በጓጉንቸር በተሸፈነች ጊዜ ምን ችግር ተከሠተ?

6. ጓጉንቸሮቹ ቢወገዱልኝ ሕዝቡን እለቅቃለሁ ያለው ፈርዖን ከዚያ በኋላ ለምን ሐሳቡን ለወጠ?

7. ትቢያው ወደ ቅማልነት የተለወጠው እንዴት ነው?

8. አስማተኞቹ ይህ የእግዚአብሔር ሥራ ነው ያሉት በምን ምክንያት ነው?

9. በግብጽ ምድር ተናካሹ ዝንብ ያልደረሰበት ቦታ የት ነው?

10. በዚህ ጊዜ ፈርዖን ሙሴን ምን አለው?

11. ሙሴስ ምን መልስ ሰጠው?

12. በግብጽ ምድር የእንስሳት እልቂት ያልደረሰበት ቦታ የት ነው?

13. ብጉንጅ የመሰለ ቀስል እንዲመጣ ሙሴ ምን አደረገ?

14. አስማተኞች ወደ ሙሴ ፊት ሊቀርቡ ያልቻሉት በምን ምክንያት ነው?

15. የበረዶ ዝናብ እንዲዘንብ ሙሴ ምን አደረገ?

16. የበረዶው ዝናብ ምን ችግር አመጣ?

17. የአንበጣው መንጋ የመጣው ሙሴ ምን ባደረገ ጊዜ ነው?

18. የአንበጣው መንጋ ምን ችግር አመጣ?

19. የንጉሡ ባለሟሎች ለንጉሡ ምን አሉት?

20. ንጉሡ ለሙሴና ለአሮን ምን አላቸው?

21. ሙሴስ ምን መልስ ሰጠ?

22. የሦስት ቀን ጨለማ እንዲመጣ ሙሴ ምን አደረገ?

23. በዚህኛው ቅጣት ጊዜ ንጉሡ ሙሴንና አሮንን ምን አላቸው?

24. ሙሴስ ምን መልስ ሰጠው?

25. በመጨረሻስ ንጉሡ ምን አለው?

26. የሙሴስ መልስ ምን ነበር?

27. የበኩር ልጆች ሞት መቅሠፍት የመጣው በማን ላይ ነው?

28. ግብጾች እስራኤላውያንን እንዲወጡላቸው ያጣደፉአቸው መቼ ነው?

29. በኩሮች በተገደሉበት ቀን እስራኤላውያን ምን ታዘዙ?

30. እግዚአብሔር ይህን ያዘዛቸው በምን ምክንያት ነው?

31. ፋሲካ ማለት ምን ማለት ነው?
32. የፋሲካ በዓል ምክንያት ምንድነው?
33. በፋሲካ በዓል ጊዜ ቂጣ የሚበላው ለምንድነው?
34. የእስራኤል ልጆች በግብጽ ምድር ስንት ዓመት ኖሩ?
35. እስራኤላውያን ከግብጽ በወጡበት ጊዜ ግብጻውያን ምን ሰጡ አቸው?
36. እስራኤላውያን ከግብጽ በወጡበት ጊዜ ሴቶችና ልጆች ላይቂጠሩ የወንዶቹ ብዛት ስንት ነበር?
37. ከእስራኤላውያን ጋር አብሮ ከግብጽ የወጡ ሌላ ማንና ምን ናቸው?
38. ስለ እስራኤል ልጆችና ስለ እንስሳቱ በኩሮች የተነገረው ምን ተብሎ ነው?
39. ምክንያቱስ ምንድነው?
40. በጉዞው አጀማመር ላይ የተከሠቱ ድንቅ ነገሮች ምን ምን ናቸው?
41. ከግብጽ ምድር ከወጡ በኋላ በመጀመሪያ እስራኤላውያን የሰፈሩበት ቦታ ስም ምን ይባላል?
42. እስራኤላውያን ከግብጽ ለመውጣት ጉዞ በጀመሩበት ጊዜ ንጉሡና ባለሟሉቹ ምን ተባባሉ?
43. ከዚያስ በኋላ ንጉሡ ምን አደረገ?
44. የግብጽ ሠራዊት በእስራኤላውያን ላይ የደረሰባቸው ምን በሚባል ቦታ ነው?
45. እስራኤላውያን በሙሴ ላይ ምን ብለው አጉረመረሙ?
46. ሙሴስ ምን መልስ ሰጣቸው?
47. እስራኤላውያንን ይመራ የነበረው መልአክ ምን አደረገ?
48. የደመናው ዐምድስ እስራኤላውያንን የጠበቃቸው እንደምን አድርጎ ነው?
49. እስራኤላውያን ቀይ ባሕርን እንዴት ተሻገሩ?
50. የግብጽ ሠራዊትስ ምን አደረገ?
51. ግብጻውያን ሁናቱውን ሲያዩ ምን አሉ?
52. ግብጻውያን እስራኤላውያንን ተከትለው ወደ ቀይ ባሕር ውስጥ በገቡ ጊዜ ምን ደረሰባቸው?
53. ሙሴ በግብጻውያን ላይ ምን አደረገ?
54. እግዚአብሔር እስራኤላውያንን ከግብጻውያን እጅ ያዳናቸው እንዴት ነው?
55. መጽሐፈ ዕዝራ በምን ቋንቋ ተጻፈ?
56. መጽሐፉ ስንት ምዕራፎች አሉት?
57. ንጉሡ ቂርስ የአይሁድ ሕዝብ ወደ ሀገሩ እንዲመለስ የፈቀደው በማን አማካይነት ነው?

58. ምክንያቱስ ምንድነው?
59. ዐዋጁ የታወጀው እስራኤላውያን ከተማረኩ ከስንት ዘመን በኋላ ነው?
60. አብዛኛዎቹ ተመላሾች ከማን ከማን ነገድ ነበሩ?
61. ተመላሾቹ መሠዊያውን የሠሩት መቼ ነው?
62. ቤተ መቅደሱን መሥራት የጀመሩትስ መቼ ነው?
63. ማን በሚባለው ንጉሥ ጊዜ ነው ሥራቸውን እንዲያቆሙ የታዘዙት?
64. እንደገና ሥራውን እንዲቀጥሉ የፈቀደላቸውን ንጉሥ ስም ማን ይባላል? በምን ምክንያትስ ፈቀደላቸው?
65. ዕዝራ ከየትኛው ነገድና ከምን ዘር ነበር?
66. ዕዝራ ጸምና ጸሎትን ያወጀው ለምንድነው?
67. የባዕድ ሴቶች ስላገቡ እስራኤላውያን ምን ተወሰነ?
68. አንዳንድ ምሁራን የዕዝራና የነህምያ መጻሕፍት በአንድ ሰው የተጻፈ አንድ መጽሐፍ እንጂ ሁለት መጻሕፍት አይደሉም የሚሉት በምን ምክንያት ነው?
69. ሌሎች ሰዎች ደግሞ ሁለቱ የዚና መዋዕል መጻሕፍት ከዕዝራና ከነህምያ መጻሕፍት ጋር በአንድ ጸሐፊ የተጻፈ አንድ መጽሐፍ እንጂ አራት መጻሕፍት አይደሉም የሚሉት በምን ምክንያት ነው?
70. የቆርኔሌዎስን ማንነት ዘርዘረህ አስረዳ።
71. የቅዱስ ጴጥሮስንና የቆርኔሌዎስን ራእዮች ተናገር።
73. በቤተ ክርስቲያን ስደት ጊዜ ቅዱስ ጴጥሮስ እንደምን ሊድን ይቻላ?
74. የቤተ ክርስቲያን ጸሎት ውጤት ምን ነበር?
75. ሄሮድስ የተቀሠፈው በምን ምክንያት ነው?

ምዕራፍ 3

ጌታችን አምላካችን ኢየሱስ ክርስቶስ

የጌታችን ትምህርቶች

በደብረታቦር የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ መልክ መለወጥ፡- አንድ ጊዜ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ለደቀ መዛሙርቱ፡- እዚህ ካሉት አንዳንዶች፡ የሰው ልጅ በመንግሥቱ ክብር ሲመጣ ላያዩ አይሞቱም አላቸው።

ይህን ከተናገረ ከስድስት ቀን በኋላ ጴጥሮስን፡ ያዕቆብንና ዮሐንስን አስከትሎ ወደ አንድ ከፍተኛ ተራራ ላይ ወጣ። እዚያም በደቀ መዛሙርቱ ፊት መልኩ ተለወጠ፤ ፊቱም እንደ ፀሐይ አዘራ፤ የልብሱም ንጣት እንደባረቀ።

ምስቀ ደቀ መዛሙርትም ጌታችንን ከሙሴና ከኤልያስ ጋር ሲነጋገር አቆጥ። እነርሱም ይነጋገሩ የነበሩት ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በኢየሩሳሌም ሕማማትን

ተቀብሎ እንደሚሞት ነበር። በዚያን ጊዜ ቅዱስ ጴጥሮስ ወደ ጌታችን ቀርቦ «እዚህ ብንኖር መልካም ነው፤ ይህንንም ሐሳብ ብትፈቅድ አንድ ለአንተ፤ አንድ ለሙሴና አንድ ለኤልያስ ሦስት ዳሶችን ልሥራ» አለው።

ቅዱስ ጴጥሮስ ገና ይህን ሲናገር ሳለ ብሩህ ደመና መጥቶ ጋረዳቸው፤ ከደመናውም ውስጥ፡- «በእርሱ ደስ የሚለኝ የምወደው ልጄ ይህ ነውና እርሱን ስሙት» የሚል ድምፅ መጣ። ደቀ መዛሙርቱም ደንግጠው በመሬት ላይ በግንባራቸው ተደቱ። ጌታችን ግን አይዘክቶሁ ብሎ በመዳሰስ አስነሣቸው። እርሱም ይህን ያዩትን ነገር እርሱ ከሞት እስኪነሣ ድረስ ለማንም አንዳይናገሩ አዘዛቸው (ማቴ. 9:17-18)።

በደብረ ታቦር የመገለጥ ተአምር

ሰባ ሁለት ደቀ መዛሙርት ለማስተማር መላካቸው፡- ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከዐሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ሌላ ሰባ ሁለት አስተማሪዎችን (አርድኦት) መረጠ። እርሱ ሊሄድበት ወደአስበውም ልዩ ልዩ ቦታዎች ሁሉ ቀድመውት እንዲሄዱ ሁለት፤ ሁለት አድርጎ ላካቸው። እነርሱንም እንዲህ አላቸው፡- «እነሆ፤ መከሩ ብዙ ነው፤ የመከሩ ሠራተኞች ግን ጥቂቶች ናቸው፤ ስለዚህ ለመከሩ ሥራ ተጨማሪ ሠራተኞችን እንዲልክ የመከሩን ጌታ ለምኑት»።

እንግዲህ ሂዱ፤ እነሆ፤ እንደበጎች በተኩላዎች መካከል እልካችኋለሁ፤ ለመንገዳችሁ ምንም አትያዙ፤ የገንዘብ ኮረጃም ቢሆን፤ ከረጢትም ቢሆን፤ ሚማም ቢሆን አትያዙ፤ ከሰው ጋር ሰላምታ በመለዋወጥ በመንገድ ላይ ቆማችሁ ጊዜ አታጠፉ፤ በገባችሁበት ቤት ሁሉ አስቀድማችሁ (ሰላም ለዚህ ቤት ይሁን) በሉ፤ ሰላም ወዳድ ሰው በዚያ ቤት ቢኖር ሰላማችሁ ያድርብታል፤ አለበለዚያ ግን ሰላማችሁ ወደ እናንተ ይመለሳል። ለሠራተኛ ደመወዝ ይገባል፤ ስለዚህ በገባችሁበት ቤት ያቀረቡላችሁን እየበላችሁና እየጠጣችሁ ቁዩ፤ ከቤት ወደቤትም አትዘዋወሩ። ወደማናቸውም ከተማ ስትገቡና ሰዎችም ሲቀበሉአችሁ የሚያቀርቡላችሁን ብሉ። በዚያች ከተማ የሚገኙትን በሽተኞች ፈውሱ፤ ለሕዝቡም የእግዚአብሔር መንግሥት ወደ እናንተ ቀርባለች እያላችሁ ተናገሩ። ነገር ግን በማናቸውም ከተማ ስትገቡ ሰዎቹ የማይቀበሉአችሁ

ቢሆን ወደ ከተማይቱ አደባባይ ውጡና እንዲህ በሉአቸው፡- (እነሆ፤ በእግራችን ላይ ያለውን የከተማይቱን ትቢያ እንኳ እናራግፍላችኋለን፤ ነገር ግን የእግዚአብሔር መንግሥት ወደ እናንተ እንደቀረበች ዕውቁ፤ በፍርድ ቀን ከዚያች ከተማ ይልቅ ለሰዶም ከተማ ይቀልላታል እላችኋለሁ) (ሉቃ. 9:10-12)።

ሰለጾም የቀረበ ጥያቄ፡- የመጥምቁ የሐንስ ደቀ መዛሙርት ወደ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ መጥተው፡- «እኛና ፈረሳውያን ዘወትር እንጸማለን፤ የአንተ ደቀ መዛሙርት ግን የማይጸሙት ለምንድነው?» ብለው ጠየቁት። ጌታችንም እንዲህ ሲል መለሰላቸው፡- «መሽፈው ከእነርሱ ጋር እያለ ሚዚዎች ማዘን ይገባቸዋልን? ነገር ግን መሽፈው ከእነርሱ የሚለይበት ጊዜ ይመጣል፤ በዚያን ጊዜ ይጸማሉ። በአረጃ ልብስ ላይ አዲስ ዕራፊ የሚጥፍ ማንም የለም። ይህን ቢያደርግ ግን አዲሱ ዕራፊ አርጌውን ልብስ በጭቆ ቀዳዳውን የባሰ ያስፋዋል። እንዲሁም በአረጃ አቁማዳ አዲስ የወይን ጠጅ የሚያኖር ማንም የለም፤ ይህን የሚያደርግ ቢኖር ግን አቁማዳው ይፈነዳል፤ የወይን ጠጁም ይፈሰሳል፤ አቁማዳውም ተበላሽቶ ከጥቅም ውጪ ይሆናል። ነገር ግን አዲሱን የወይን ጠጅ በአዲስ አቁማዳ ማኖር ይገባል፤ በዚህ ዐይነት ሁለቱም በደኅና ተጠብቀው ይኖራሉ» (ማቴ. 9:9-14-17)።

የዳስ በዓል፡- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን አይሁድ ሊገድሉት ይፈልጉት ስለነበረ ለብዙ ጊዜ በገሊላ እንጂ በይሁዳ ክፍል ሀገር መመላለስ አይፈቅድም ነበር። የዳስ በዓል የሚከበርበት ጊዜ ደርሶ ስለነበረ ወደ በዓሉ ወጥቶ በትምህርቱና በተአምራቱ ራሱን እንዲገልጥ ፈልገው መጽሐፍ ወንድሞቹ የሚላቸው የአክስቱ ልጆች፤ ተነሥና ወደ ይሁዳ ወጥተህ ራስህን ለዓለም ግለጥ፤ ራሱን ሊገልጥ እየፈለገ በሰውር የሚሠራ የለም አሉት። ይህም የሚያመለክተው በዚያን ጊዜ እነርሱ እንኳ ገና ያላመኑበት እንደነበረ ነው። ጌታችን ግን፡- ጊዜዬ ገና አልደረሰም፤ የእናንተ ጊዜ ግን ዘወትር የተመቸ ነው። ዓለም እናንተን ሊጠላችሁ አይችልም፤ እኔ ግን ሥራው ከፋ መሆኑን ስለም መስክርበት ይጠላኛል፤ እናንተ ወደ በዓሉ ሂዱ፤ እኔ ግን ጊዜዬ ገና ስላልደረሰ ወደ በዓሉ አልሄድም ብሎአቸው በገሊላ ቀረ። እነርሱ ወደ በዓሉ ከወጡ በኋላ እርሱ ደግሞ በግልጽ ሳይሆን በሰውሮ ወደ በዓሉ ወጣ። በበዓሉም እኩሌታ ወደ ቤት መቅደስ ወጥቶ ማስተማር ጀመረ። ትምህርቱን ያዳምጡ የነበሩት ሰዎች ይህ ሰው ሳይማር መጓጸፍትን እንዴት ያውቃል? ብለው ተደነቁ። እርሱም ለመደነቃቸው የሰጠው መልስ፡- «ትምህርቱ ከላከኝ ነው እንጂ ከእኔ አይደለም» በማለት ነው (ዮሐ. 7)።

የጌታችን ተአምራት

2ኔን ያደረበት ልጅ መፈወስ፡- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ አንድ ተራራ ላይ ወጥቶ መለኮታዊ ክብሩን ለሦስት ደቀ መዛሙርቱ ገልጦላቸው

በተመለሰ ጊዜ አንድ ሰው በእግሩ ሥር ወድቆ እንዲህ አለው፡- «እባክህን ለልጄ ራራለት፤ እየጣለ የሚያሠቃይ የጋኔን በሽታ አለበት፤ ብዙ ጊዜ በእሳትና በውሃ ውስጥ ይወድቃል። ወደ ደቀ መዛሙርትህም አምጥቼው ሊፈውሱት አልቻሉም።» ጌታችንም ልጁን ወደ እኔ አምጡት ብሎ ጋኔኑን ገሠጸው። ጋኔኑም ከልጁ ወጣና በዚያኑ ጊዜ ተፈወሰ። በዚህ ጊዜ ደቀ መዛሙርቱ ብቻቸውን ወደ ጌታችን ቀርበው እኛ ጋኔኑን ለማውጣት ያልቻሉንበት ምክንያት ምንድነው ብለው ጠየቁት። እርሱም «እምነታችሁ ጉደሎ በመሆኑ ነው፤ በእውነት እሳችኋለሁ፤ የሰናፍጭ ቅንጣት የሚያክል እምነት ካላችሁ ይህን ተራራ ከዚህ ተገሥተህ ወደዚያ ሂድ ብትሉት ይሄዳል፤ የሚሳናችሁም ምንም ነገር አይኖርም፤ እንደዚህ ዐይነት ግን በጽምና በጸሎት ካልሆነ በቀር አይወጣም» አላቸው (ማቴ:17+14-21)።

ጌታችን ልራት ሺህ ሰዎችን መመገቡ፡- ድዳዎች ሲናገሩ፣ ሽባዎች ሲድኑ፣ አንካሳዎች በደገና ሲራመዱ፣ ዕውሮች ሲያዩ በተመለከቱ ጊዜ አንድም በሽተኞቻቸው እንዲፈወሱላቸው ለማድረግ፣ አለበለዚያም የሚፈጸሙትን ተአምራት ለማየት ብለው ብዙዎች ሰዎች ጌታችንን ተከትለውት ይሄዱ ነበር። በዚህም መሠረት አንድ ጊዜ በረሐማ ወደሆነ ቦታ ሲሄድ ሴቶችና ሕፃናት ሳይቁጠሩ ልራት ሺህ የሚሆኑ ወንዶች ተከትለውት ሄዱ። ርኅሩኅ ፈጣሪ ነውና ደቀ መዛሙርቱን ጠርቶ እነዚህ ሰዎች ከእኔ ጋር ሦስት ቀናቸው ስለሆነና የሚበሉት ስለሌላቸው እንዲሁ ያለምግብ ባሰናብታቸው በመንገድ ላይ ዝለው ይወድቃሉ ብዬ ያሳዝኑኛል አላቸው። ደቀ መዛሙርቱም ታዲያ፣ በዚህ በረሐ ለዚህ ሁሉ ሕዝብ የሚሆን ምግብ ከወዴት እናመጣለን አሉት። እርሱም ሰንት እንጀራ አላችሁ ብሎ ጠየቃቸው። እነርሱ ሰባት እንጀራና ጥቂት ዓጣዎች ብቻ አሉን አሉት። ከዚያ በኋላ ጌታችን ሕዝቡ በመሬት ላይ እንዲቀመጥ አዘዘ። ሰባቱን እንጀራና ዓጣውን አንሥቶ የምስጋና ጸሎት በማድረግ ቁርሶ ለደቀ መዛሙርቱ ከሰጠ በኋላ ደቀ መዛሙርቱ ለሕዝቡ አቀረቡ። የነበሩት ሰዎች ሁሉ በልተው ከጠገቡ በኋላ የተረፈ ሰባት መሰብ ፍርፋሪ አነሡ (ማቴ:5+32-38)።

ደንቆርና ድዳ የበረው ሰው መፈወስ፡- ጌታችን ወደገሊላ ባሕር በደረሰ ጊዜ አንድ ድዳና ደንቆር የሆነ ሰው ወደ እርሱ አምጥተው እጁን እንዲጭንበት ለመኑት። ጌታችንም ሰውየውን ከሕዝቡ ለይቶ ለብቻው ወሰደና ጣቶቹን በሰውየው ጀርዎች ውስጥ አገባ፤ ምራቁንም እንትፍ ብሎ የሰውየውን ምላስ ዳስሰ፤ ወደ ሰማይ አሻቅቶ አይቶ ሰውየውን «ኤፍታህ» አለው። ትርጉሙም ተከፈት ማለት ነው። ወዲያው ጀርዎቹ ተከፈቱ፤ እንደበቱም ተፈታ፤ ያለአንዳች ችግርም አጥርቶ መናገር ጀመረ (ማር:9:31-37)።

የጌታችን ምሳሌዎች

የወይን አትክልቱ ገበሬዎች ምሳሌ፡- ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ከተናገራቸው ምሳሌዎች መካከል ቀጥሎ የተዘረዘረው ምሳሌ አንዱ ነው።

የወይን አትክልት የተከለ አንድ ሰው ነበረ፤ እርሱም በወይን አትክልቱ ዙሪያ አጥር አጠረ፤ የወይን መጭመቂያ የሚሆን ጉድጓድ ቁፍሮ አበጀ፤ ለወይኑ ጥበቃ የሚያገለግል ረዥም ግንብ ሠራ፤ ከዚህ በኋላ የአትክልቱን ቦታ ለገበሬዎች አከራይቶ ወደ ሌላ አገር ሄደ። የፍሬ ወራት በደረሰ ጊዜ ድርሻውን እንዲቀበሉለት አገልጋዮቹን ወደ ገበሬዎቹ ላከ። ገበሬዎቹ ግን አገልጋዮቹን ይዘው አንዱን ደበደቡት፤ አንዱን ገደሉት፤ አንዱን ደግሞ በድንጋይ ወገሩት። የወይኑ አትክልት ጌታ እንደገና ቀጥረው ከፊተኞቹ የሚበልጥ ሌሎችን አገልጋዮች ደግሞ ላከ። ገበሬዎቹ በእነርሱም ላይ ተመሳሳይ ድርጊት ፈጸሙባቸው። በመጨረሻ የወይኑ አትክልት ጌታ ልጄንስ ያከብሩታል በማለት ልጁን ወደ ገበሬዎቹ ላከ። ገበሬዎቹ ግን ልጁን ባዩ ጊዜ ይህማ ወራቹ ነው፤ ኮ እንግደለውና ርስቱን እንውሰድ ተባባሉ። ልጁንም ይዘው ከአትክልቱ ውጪ ወሰዱና ገደሉት።

ይህ ወራቹ ስለሆነ ኮ እንግደለውና ርስቱን እንውሰድ ተባባሉ (ማር: 9:12 ቀ. 1-12)።

ጌታችንም ይህን ምሳሌ ከተናገረ በኋላ፣ ታዲያ፣ የወይኑ አትክልት ጌታ ምን ያደርግ ይመስላችኋል? ሲል ጠየቀ። እነርሱም፡- እነዚያን ከፋ ገበሬዎች ያለ ርኅሩኅ ይገድላቸዋል፤ ያትክልቱንም ቦታ ፍሬውን በጊዜው ለሚሰጡት ሌሎች ገበሬዎች ይሰጠዋል አሉት።

ከዚያም ጌታችን፡- «ግንበኞች የናቁት ድንጋይ የማእዘን ራስ ሆነ» የተባለውን አላነበባችሁምን? ስለዚህ የእግዚአብሔር መንግሥት ከእናንተ ተወስዳ

ፍሬ ለሚያፈራ ለሌላ ሕዝብ ተሰጥታለች አላቸው። የካህናት አለቆችና ፈረሳውያን ይህ ምሳሌ የተነገረው በእነርሱ ላይ መሆኑን በተገነዘቡ ጊዜ ሊይ ዙት ፈልገው ነበር። ነገር ግን ሕዝቡ እንደ ነቢይ ያየው ስለነበረ ፈሩ (ማቴ 21 ቀ፡ 33 -46)።

የዐሥር ልጃገረዶች ምሳሌ፡- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለ መንግሥተ ሰማያት ሌላ ምሳሌ ሲናገር እንዲህ ብሏል፡- ወደ መንግሥተ ሰማይ የመግባት ሁኔታ መብራታቸውን ይዘው መሽራ ለመቀበል የወጡ የዐሥር ልጃገረዶችን ታሪክ ይመስላል። ከእነርሱ አምስቱ ሞቾች፣ አምስቱ ደግሞ ብልሞች ነበሩ።

ሞቾቹ ልጃገረዶች መብራታቸውን ይዘው ለመብራቱ የሚሆን ትርፍ ዘይት አልያዙም ነበር። ብልሞቹ ልጃገረዶች ግን ከመብራታቸው ጋር ትርፍ ዘይት በዕቃ ይዘው ነበር፤ መሽራው በመዘግየቱ ሁሉም በእንቅልፍ ተሸንፈው ተኙ። እኩለ ሌሊት ሲሆን ግን፡- እነሆ፣ መሽራው መጣ፤ ውጡና ተቀበሉት የሚል ሁካታ ተሰማ፤ በዚያን ጊዜ ልጃገረዶቹ ሁሉ ተነሡና መብራታቸውን አዘጋጁ። ሞቾቹ ልጃገረዶች ብልሞቹን፡- መብራታችን መጥፋቱ ስለሆነ እባካችሁ ከዘይታችሁ ስጡን አሉአቸው። ብልሞቹ ልጃገረዶች ግን «ለእኛና ለእናንተ የሚበቃ ዘይት የለንም፤ ይልቅስ ዘይት ወደሚሸጡ ሰዎች ሂዱና ለእናንተ የሚሆን ዘይት ግዙ» አሉአቸው።

ሞቾቹ ልጃገረዶች ዘይት ለመግዛት በሄዱበት ጊዜ መሽራው መጣ፤ ተዘጋጅተው የነበሩት ልጃገረዶች ከመሽራው ጋር ወደ ሠርጉ ግብዣ ገቡ፤ በሩም ተዘጋ። ከዚያም በኋላ የቀሩት ልጃገረዶች መጡና ጌታ ሆይ፣ እባክህ ክፈትልን አሉት። እርሱ ግን በእውነት አላችኋለሁ አላውቃችሁም ሲል መለሰላቸው።

የዐሥር ልጃገረዶች ምሳሌ (ማቴ 25፡1-12)

ስለዚህ ቀኑንና ሰዓቱን ስለማታውቁ ተግባራችሁ ጠብቁ (ማቴ 25 ቀ፡1-13)

ከዚህ ምዕራፍ የሚገኝ ትምህርት

ሞቶ ከመነግቱ በፊት የጌታችን የእምላካችን የኢየሱስ ክርስቶስን መለኮታዊ ክብር ደቀ መዛሙርቱም ሆኑ ሌሎች ሰዎች እጅግም የተገነዘቡት አይመስልም። ስለዚህም ከሕማምና ከሞቱ በፊት ቢያንስ ለሦስት ደቀ መዛሙርቱ መለኮታዊ ክብሩን ገለጠላቸው። ይህንንም በማድረግ እምነታቸው እንዲጣናከር አድርገዋል። ያም ሆኖ ከትንሣኤው በፊት እምነታቸው የተፈለገውን ያኽል የተጠናከረ አልነበረም። ይህም ባለመሆኑ ጌታችን ወደ ፍርድ ሸንጎ በቀረበ ጊዜ ቅዱስ ጴጥሮስ አላውቀውም ብሎ ካደው። ይሁን እንጂ የሦስቱ ደቀ መዛሙርት ምስክርነት ከጌታችን ትንሣኤ በኋላ የተገኘውን እምነት ለማጠናከር እንደረዳ የታመነ ነው። ለምሳሌ ከጌታችን ትንሣኤና ዕርገት በኋላ ሐዋርያት በአይሁድ ሸንጎ ፊት ቀርበው በጌታችን በኢየሱስ ስም እንዳያስተምሩ ባዘዙአቸው ጊዜ በነበራቸው የእምነት ጥንካሬ እኛስ ከእናንተ በፊት ለእግዚአብሔር መታዘዝ አለብን፤ ያየነውንና የሰማነውን እንመሰክራለን ብለው በድፍረት ተናግረዋል።

ጌታችንም በተራራው ላይ ከመገለጡ በፊት እንደማንኛውም ሰው በትስብእቱ ይታይ ስለነበረ መለኮታዊ ክብሩን በግልጽ ለማየት አልቻሉም ነበር።

ሙሴና ኤልያስ በአይሁድ ሕዝብ ዘንድ በጣም የተከበሩ ነበሩ። እነርሱ ተገልጠው ከጌታችን ጋር የተነጋገሩት የእርሱን ልዕልና ለደቀ መዛሙርቱ ለማሳየት ተብሎ ነው።

ቅዱስ ጴጥሮስም ምን እንደሚናገር ሳያውቅ ሦስት የመኖሪያ ዳሶች ልሥራ በሚልበት ጊዜ ደመና መጥቶ መሸፈኑና የእግዚአብሔር አብ ድምፅ መስማቱ፣ ከዚያም ሙሴና ኤልያስ አለመታየታቸው እነርሱ ምድራዊ ዳስ የማያስፈልጋቸው መሆኑን የሚያመለክት ነው። የእግዚአብሔር አብ ድምፅ ይህ ልጄ ነውና እርሱን ስሙት ማለቱ የእግዚአብሔር ወልድን መለኮታዊ ክብር ለደቀ መዛሙርቱ መግለጡ ነው። በእርግጥ ቀደም ብሎ በጌታችን ጥምቀት ጊዜ የመሰከረለት ቢሆንም አሁን ደግሞ የደቀ መዛሙርቱን እምነት ለማጠናከር ስለፈቀደ እንደገና መመስከርን አስፈላጊ ሆኖ አገኘው። በብሉይ ዘመን እግዚአብሔር ለእስራኤል ልጆች አንድ ነገር ሊነግራቸው በሚፈቅድበት ጊዜ ሁሉ በደመና ውስጥ ሆኖ ይናገር ነበር። አሁንም ድምፁን በደመና ውስጥ ሆኖ ለደቀ መዛሙርቱ ማሰማቱ ያ የቀድሞ አባቶቻቸው እምላክ መሆኑን ሊያሳስባቸው ፈቅዶ ነው።

ይህ የመገለጥ ምሥጢር ተከናውኖ ከተራራው በወረዱበት ጊዜ ያን ጉዳይ ከትንሣኤው በፊት ለማንም እንዳይናገሩ ማዘዙ በዚህ ዓለም ላይ በሥጋ ተገልጦ በሚኖርበት ጊዜ ይህን ምሥጢራዊ ዜና የሚያምን ሰው እንደማይኖር በማወቁ ነው። ከትንሣኤ በኋላ ግን ተጨማሪ ማስረጃ ስለሆነ ሊታመን እንደሚችል ያውቃልና ከዚያ በኋላ እንዲነገር ፈቀደ።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዐሥራ ሁለት ሐዋርያትን የመረጠው በዐሥራ ሁለቱ የእስራኤል ነገዶች ምሳሌነት ሲሆን ከዚያ በኋላ ደግሞ ሰባ ሰዎችን የመረጠው በአስተዳደር ሥራ እርሱን እንዲረዱት ሰባ ሽማግሌዎችን እንዲመርጥ እግዚአብሔር መሰረን ባዘዘው መሠረት ነው (ዘኁ.ም:11ቀ:6-17)። አብዛኛውን ጊዜ የብሉይ ኪዳን ሰዎችና ድርጊቶች ለሐዲስ ኪዳን ምሳሌነት የቆሙ ናቸው። የዐሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ማስተማር ወደሚፈለጉት ቦታዎች ሁሉ ሊያደርስ የማይችል በመሆኑ መከሩ ብዙ ነው፤ ሠራተኞች ግን ጥቂቶች ናቸው፤ ስለዚህ የመከሩን ጌታ ሠራተኞች እንዲልክ ለምትት ያለው ሰባዎቹን ከመረጠ በኋላ ነው። ይህም ማለት ወደ እግዚአብሔር ተመልሰው ለመዳን የሚፈልጉት ብዙዎች ናቸው፤ እነርሱን ለማስተማር ችሎታውና ፍላጎቱ ያላቸው ግን ጥቂቶች ናቸው ማለት ነው። እንደ በጎች በተኩላዎች መካከል አልካችኋለሁ ብሎ የገለጠላቸው እነዚያ ተመራጮች ለሚደርስባቸው ነገር ሁሉ ትዕግሥትና ብቃት ያላቸው መሆናቸውን ስለሚያውቅ ነው። አለበ ለዚያም በመፍራት ደንግጠው በበረገት ነበር እንጂ ወደ ተልእኮው ባልሄዱም ነበር። ኮሮጆ፣ ከረጢትና ጫማ አትያዙ ማለቱ የሚሄዱበት ቦታ ሩቅ ባለመሆኑና የሸክሙ ክብደት ለሥራው መሰናክል እንዳይሆን ተብሎ ነው።

በመንገድ ላይ ከማንም ጋር ሰላምታ አትሰጣጡ መባላቸው ከማገበራዊ ግዴታዎች ሁሉ ራቁ ለማለት ሳይሆን የምሥራቅ አገሮች የሰላምታ አሰጣጥ ብዙ ጊዜ የሚፈጅ በመሆኑ በዚያ፣ ጊዜ በሚፈጀው የሰላምታ አሰጣጥ በመጠመድ ከሥራቸው እንዳይዘናጉ ለማለት ነው። ሰላምታ መስጠት አስፈላጊ መሆኑን ለማመልከት ግን ወደምትገቡበት ቤት ሁሉ አስቀድሞችሁ፡- ሰላም ለዚህ ቤት ይሁን በሉ ብሎአቸዋል።

የመጥምቁ የሐንስ ደቀ መዛሙርት ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስን የጠየቁት ጥያቄ እነርሱና ፈሪሳውያን የሚጸሙ ሲሆኑ የእርሱ ደቀ መዛሙርት ለምን እንደማይጸሙ ነው። ጌታችን ይህን ጥያቄ በተጠየቀ ጊዜ ጾም አስፈላጊ አይደለም፤ ወይም ሊጸሙ አይገባም አላለም። እርሱ ግን መልስ የሰጠው በምሳሌ ነው። መሽራ ከእነርሱ ጋር እያለ ሚዜዎች የማይጠሙ መሆናቸው እንዲያውም መሽራው ከእነርሱ ጋር አስካለ ድረስ መደሰት እንጂ ማዘን እንደሌለባቸው ገልጠላቸዋል። መሽራው ከእነርሱ ሲወሰድ ግን ያን ጊዜ ይጸማሉ ብሎአቸዋል። ይህንንም ካለ በኋላ አዲስ ዕራፈ በአሮጌ ጨርቅ ላይ የሚጥፍና፣ አዲስ የወይን ጠጅ ደግሞ በአሮጌ አቁማዳ የሚያስቀምጥ የለም በማለት በምሳሌ ተናግሮአል።

እዚህ ላይ መሽራ ያለው ራሱን ሲሆን ሚዜዎች ያላቸው የእርሱን ተከታዮች ነው። መሽራው በሚወሰድበት ጊዜ ይጸማሉ የተባለው ከጌታችን ዕርገት በኋላ ለማለት ነው። አሮጌ ልብስና አሮጌ አቁማዳ የተባለው የአራቱ ሥርዓት ነው። አዲስ ልብስና አዲስ አቁማዳ የተባለው የሐዲሱ ሥርዓት ነው። ጌታችንም ሊል የፈለገው የአራቱ የጾም ሥርዓት ከሐዲሱ የጾም ሥርዓት የተለየ ስለሚሆን ደቀ መዛሙርቱና ምእመናን ከጌታችን ዕርገት በኋላ በአዲስ ሥርዓት

ይጸማሉ ማለቱ ነው። በዚህም አባባል መሠረት ቤተ ክርስቲያን ከጌታችን ዕርገት በኋላና በቤተ ክርስቲያን አባቶች ዘመን ከአራቱ ሥርዓት በተለየ ሁኔታ አጽዋማትን ዐውጆ ሠርታቦታለች፤ ትሠራበታለችም።

የአይሁድ የዳስ በዓል በደረሰ ጊዜ መጽሐፉ ወንድሞቹ ብሎ የሚጠራቸው በሥጋ የአክሱቱ ልጆች የነበሩት ወደጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ቀርበው ብዙ ሰዎች ወደሚሰበሰቡበት ወደበዓሉ ወጥቶ ራሱን ለደቀ መዛሙርቱና ለዓለም እንዲያሳውቅ ነገሩት። ያም በዓል ከአይሁድ ታላላቅ በዓላት አንዱ የነበረው የዳስ በዓል የሚባለው ነበር። በበዓሉም ላይ ሊገድሉት የሚፈልጉት ጸሐፍት፣ ፈሪሳውያን፣ ሰዱቃውያንና ሌሎችም ብዙዎች እስራኤላውያን እንደሚገኙ ይታወቃል። በዚህም ምክንያት ጌታችን ወደ ይሁዳ መሄድ ተቋጥቦ በገሊላ አውራጃ ብቻ ይመላለስ ነበር።

ከዚህ ሁሉ አደጋ ጋር ወንድሞቹ የተባሉት የአክሱቱ ልጆች በኢየሩሳሌም ይሁዳ ተገኝቶ በዓሉን እንዲያከብር መጉትጉታቸው አንድም ዝነኛ እየሆነ በመሄዱ ቀንተውበትና ተመቅኝተውት እንዲሞትላቸው ስለፈለጉ ነው፤ አለበለዚያም ለምድራዊ ክብር የሚሠራ መሆኑን ገምተው በእርሱ ክብርና ገናኘት ሹመትና ሽልማት እንደሚያገኙ በመጓጓት ነው የሚሉ ሁለት የተለያዩ አስተያየቶች አሉ። ያም ሆነ ይህ ጌታችን የሰጣቸው መልስ ጊዜዬ ገና አልደረሰም፤ የእናንተ ጊዜ ግን ዘወትር የተመቻ ነው ብሎ ነው። እናንተ ወደ በዐሉ ሂዱ፤ እኔ ግን ጊዜዬ ገና ስላልደረሰ ወደ በዓሉ አልሄድም አላቸው። ይሁን እንጂ እነርሱ ከሄዱ በኋላ በግልጽ ሳይሆን በስውር ወደበዓሉ ወጣ። የእግዚአብሔር ድርጊቶች ሁሉ በጊዜ የተወሰኑ በመሆናቸው ያ የተወሰነው ሰዓት እስኪደርስ ድረስ ጊዜዬ ገና አልደረሰም ብሎአቸዋል። ይህንኑ አባባል ነው ለእናቱም በገሊላው ቃና ሠርግ ቤት ገና ጊዜዬ አልደረሰም ያላት (ዮሐ:ም:2ቀ:4)።

እየጣለ የሚያሠቃይ የጋኔን በሽታ ስላለበት እባክህ ለልጄ ራራለት፤ ወደ ደቀ መዛሙርትህ ባመጣው ሊፈውሱት አልቻሉም ብሎ አንድ ሰው በጌታችን እግር ሥር ወደቀ። በዚህ ጊዜ ጌታችን እናንተ የማታምኑ ጠማማ ትውልድ ሆይ፤ እስከመቼ ከእናንተ ጋር እኖራለሁ፤ እስከመቼስ እታገሣችኋለሁ አለ። ይህን አባባል የሰነዘረው ብዙ ተአምራትንና ድንቅ ነገሮችን ሁሉ እያደረገ ሕዝቡ አለማመኑን ለመገሠጽ ነው የሚለው ሐሳብ አንድ አስተያየት ሲሆን፣ ደቀ መዛሙርቱ ያን ሕመምተኛ ልጅ ከሰይጣን ለማላቀቅ በቂ እምነት ስላልነበራቸው ለመገሠጽ ነው የሚለው ደግሞ ሌላው አስተያየት ነው።

የሕዝቡን አለማመን ለመገሠጽ ነው ተብሎ ለሚቀርበው አስተያየት የሚሰጠው ማስረጃ በማርቆስ ወንጌል ምዕቀ:22 ላይ ርኩስ መንፈስ ያደረበት ልጅ አባት ቢቻልህ እርዳኝ ማለቱ ነው። ጌታም ቢቻልህ ትላለህን? ለሚያምን ሁሉ ነገር ይቻላል ብሎታል።

ደቀ መዛሙርቱን ለመገሠጽ ነው ለሚለው አስተሳሰብ የሚሰጠው ማስረጃ ደግሞ ደቀ መዛሙርቱ እኛ ያን ርኩስ መንፈስ ለምን ልናስወጣው አልቻልንም

ብለው በጠየቁት ጊዜ እምነታችሁ ጉደሉ ስለሆነ ነው ብሎ መመለሱ ነው።
(ማቴ. 17፡20)።

በዚህም ሆነ በዚያ በጉዳዩ ላይ ጌታችን አለማመንን ገሥጸአል። ሰይጣንም ገሥጸ አስወጥቶታል።

ጌታችን አራት ሺህ ሰዎችን በሰባት እንጀራና በጥቂት ዓሣ ብቻ እስኪበቃቸው ድረስ መመገቡ በአንድ በኩል ሁሉን ቻይነቱን ለመግለጥ ሲሆን በሌላ በኩል ደግሞ ሰው መንፈሳዊ ምግብ እንደሚያስፈልገው ሁሉ ሥጋዊ ምግብም የሚያስፈልገው መሆኑን ለማመልከት ነው።

በወይን አትክልት ገበሬዎች ምሳሌ እግዚአብሔርን እንደወይን አትክልቱ ባለቤት፣ አትክልቱን መትከሉ ማግባታቸውን በመመሥረቱ፣ አጥር ማጠፋዊ ደግሞ ለማግባታቸው በጥንቃቄ ጥበቃ ማድረጉ፣ በአትክልቱ ቦታ ውስጥ የወይን መጭመቂያ የሚሆን ጉድጓድና የመጠበቂያ ግንብ መሥራቱ በቤተ መቅደስና በመሠዊያው ይመስላል። ከዚያም ያትክልቱን ቦታ አከራይቶ መሄዱ ማግባታቸውን በዐደራ ለአይሁድ በተለየም ለሊቃነ ከህናትና ለሽማግሌዎች መስጠቱን ያመለክታል። ከዚያም ተነሥቶ መሄዱ በሁሉም ነገር ለእነርሱ ሙሉ ሥልጣን የሰጣቸው መሆኑን ያመለክታል።

የመከር ጊዜ መቃረቡ የሚያመለክተው በአንድ በተወሰነ ጊዜ ከአይሁድ ሃይማኖታዊ ፍሬ ይጠበቅ የነበረ መሆኑን ነው። እግዚአብሔርም የአይሁድ ወገኖች የሚጠበቅባቸውን ፍሬ ባለማፍራታቸው ይወቅሱና ያስተምሩአቸው ዘንድ ነቢያትን ቢልክ አንዱን ደበደቡት፤ አንዱን ገደሉት፤ ሌላውን ደግሞ በድንጋይ ወገኑት። ይህም አይሁድ በእግዚአብሔር ነቢያት ላይ ያደረጉት ድርጊት ነው። ኤርምያስን ደበደቡት፣ አሳይደያስን ገደሉት፤ ዛግርያስን በመሠዊያው መካከል ወገኑ። እግዚአብሔርም ሌሎችን ቢልክ እንደቀድሞዎቹ አደረጉባቸው። እነዚህም መጥምቁ የሐንስና ሌሎች ናቸው። ምሳሌው በመጨረሻም ልጁን መላኩን ሲናገር ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የእኛን ሥጋ ለብሶ ወደዚህ ዓለም መምጣቱን ያመለክታል። እንደተባለውም የአይሁድ አለቆች ጌታችንን ለምት አሳልፈው እንደሰጡት የሚታወቅ ነው።

ጌታችንም ምሳሌውን ብቻ ከነገራቸው በኋላ የአትክልቱ ባለቤት በገበሬዎቹ ላይ ምን ያደርግባቸው ይመስላችኋል ብሎ ጠየቃቸው። እነርሱም ሲመልሱ እነርሱን ደምስሶ የአትክልቱን ቦታ ፍሬውን በየጊዜው ለሚሰጡ ለሌሎች ገበሬዎች ይሰጠዋል አሉት። ይህም በራሳቸው ላይ መፍረዳቸው መሆኑ ግልጽ ነው። በዚህም መሠረት አይሁድ በሮማውያን እጅ እንዲጠፋ ሆነው ቤተ ክርስቲያንን አረማውያን እንዲረከቡት ተደረገ።

ጌታችንም ይህን ያረጋገጠው «ስለዚህ የእግዚአብሔር መንግሥት ከእናንተ ተወስዶ ፍሬ ለሚያፈራ ሕዝብ ትሰጣለች» በማለት ነው (ማቴ. 21፡43)።

ጥያቄዎች

1. ወደ ከፍተኛ ተራራ ላይ የወጡት የጌታችን ደቀ መዛሙርት ምን አዩ?
2. ስለዚህ ትርኢት ጌታችን አስቀድሞ የተናገረው ምን ብሎ ነበር?
3. በተራራው ላይ ከጌታችን ጋር ሲነጋገሩ የታዩት ሁለት ሰዎች እነማን ናቸው?
4. በዚህ ጊዜ ቅዱስ ጴጥሮስ ምን አለ?
5. ደቀ መዛሙርቱ የደነገጡት ምን አይተው ነው?
6. ጌታችን አብረውት የነበሩትን ደቀ መዛሙርት ምን አዘዛቸው?
7. ለምን ይህን ትእዛዝ አዘዛቸው?
8. ጌታችን ሰባ ሁለቱን ደቀ መዛሙርት ለምን መረጠ?
9. በመንገዳቸው ምን እንዳያደርጉ ከለከላቸው? ለምን?
10. በሚገቡበት ቤት ምን እንዲያደርጉ ታዘዙ?
11. በሚገቡበት አገር ምን እንዲያደርጉ ታዘዙ?
12. ባይቀበሉአቸውስ ምን እንዲያደርጉ ታዘዙ?
13. ያቺስ ከተማ በፍርድ ቀን ምን ትሆናለች?
14. የመጥምቁ የሐንስ ደቀ መዛሙርት ስለጸም የጠየቁት ምን ብለው ነው?
15. እርሱስ ምን ብሎ መለሰላቸው?
16. ስለ አሪቱና ስለሐዲሱ የጸም ሥርዓቶች ምን ሁለት ምሳሌዎችን ሰጠ?
17. የጌታችን ወንድሞች የተባሉት ያከስቱ ልጆች ጌታችን የዳስ በዓል ወደሚከበርበት ወደ ኢየሩሳሌም እንዲሄድ የፈለጉት በምን ምክንያት ነው?
18. ጌታችንስ ምን መልስ ሰጣቸው? መልሱስ ምን ለማለት ነው?
19. ሰዎች በትምህርቱ በተደነቁ ጊዜ ምን አሉ?
20. አንድ ሰው በጌታችን እግር ሥር ወድቆ ምንን ለመነው?
21. የልጁ በሽታ ምን ነበር?
22. ደቀ መዛሙርቱ ለምን ልጁን ሊፈውሱት አልቻሉም?
23. ደቀ መዛሙርቱ ጌታችንን ምን ብለው ጠይቀውት ምን መልስ ሰጣቸው?
24. ብዙ ሰዎች ጌታችንን የሚከተሉት ለምን ነበር?
25. ጌታችን አራት ሺህ ሰዎችን እንደምን መገበ?
26. ሰዎቹን የመገበበት ምክንያት ምንድነው?
27. ደቀ መዛሙርቱ ስንት እንጀራ ነበራቸው?
28. ስንት መሶብ ፍርፋሪ ተነሣ?
29. ጌታችን ደንቆሮውንና ድዳውን ሰው እንደምን አድርጎ ፈወሰው?
30. ስለወይን አትክልቱ ገበሬዎች ምሳሌ ተናገር።
31. ስለሠርጉ ግብዣ ምሳሌ ተናገር።
32. ስለ ዐሥሩ ልጃገረዶች ምሳሌ ተናገር።

33. ጌታችን ለሦስት ደቀ መዛሙርቱ በተራራ ላይ መለኮታዊ ክብሩን የገለጠላቸው ለምንድነው?

34. ጌታችን ከምት ከመነሣቱ በፊት ደቀ መዛሙርቱ በተራራው ላይ ያዩትንና የሰሙትን ተአምር እንዳይናገሩ የታዘዙት ለምንድነው?

35. ሙሴና ኤልያስ እንዲገለጡ ለምን አስፈለገ?

36. እግዚአብሔር አብ ይህ ልጄ ነውና እርሱን ስሙት የሚል ድምፅ ያሰማው በምን ምክንያት ነው?

37. ይህንን ድምፅ ቀደም ብሎ ያሰማው መቼ ነበር?

38. ቀደም ብሎ የእስራኤልን ልጆች ሊያነጋግራቸው ሲፈልግ እግዚአብሔር ምን ምልክት ያሳያቸው ነበር?

39. ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዐሥራ ሁለቱን ሐዋርያትና ሰባ ሁለቱን አርድእት በምን ምሳሌ መረጣቸው?

40. ሰባ ሁለቱን በላከ ጊዜ ለጉዞአቸው ምንም ነገር እንዳይዙ ያዘዛቸው በምን ምክንያት ነው?

41. በመንገድ ላይ ከማንም ጋር ሰላምታ እንዳይሰጣጡ ያዘዛቸው ለምንድነው?

42. በጸም ጥያቄ መልስ ላይ፡- «መሽራት ሚዚዎችና መወሰድ» የተባሉት ቃላት ምን ማለት ናቸው?

43. ጌታችን «እስከመቼ እታገዛችኋለሁ» ያለው ማንን ነው?

44. በመጨረሻ ልጁን መላኩስ በምን ይመስላል?

45. የዐሥሩ ደናግል ምሳሌ ምንን ያሳስበናል?

ምዕራፍ 4

ቤተ ክርስቲያን

አራቱ የቤተ ክርስቲያን ቅጽል ስሞች

በኢቅድስና በቀስጥንጥንያ ጉባኤዎች በተላለፈው የሃይማኖት ቀናና (የሃይማኖት ጸሎት) ውሳኔ መሠረት ቤተ ክርስቲያን አንዲት፣ ቅድስት፣ ዓለም ዐቀፋዊትና ሐዋርያዊት እንደሆነች እናምናለን።

አንዲት፡- ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ፍጹም የባሕርይ አምላክ በመሆኑ ጸሎት የማያስፈልገው ቢሆንም እንኳ ለእኛ አርአያ ለመሆንና የእኛን ተግባር ለመፈጸም ለአባቱ በጸላየ ጊዜ «እነዚህን የሰጠኸኝን እንደ እኛ አንድ እንዲሆኑ በስምህ ጠብቃቸው» ብሎአል (ዮሐ:ም:17፡11)።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ስለ ቤተ ክርስቲያን ማለት ስለምእምናን አንድነት በተለያዩ ሁኔታዎች ከገለጠባቸው አባባሎች መካከል የሚከተሉት ይገኙባቸዋል፡-

«በአንዱ አካላችን ብዙ ክፍሎች አሉ፤ እያንዳንዱም የአካል ክፍል የተለያየ ሥራ አለው፤ እንዲሁም እኛ ብዙዎች ሆነን ሳለ በክርስቶስ አንድ

አካል ነን፤ የአንድ አካል ክፍሎች እንደመሆናችንም እርስ በርሳችን ተጣምረናል» (ሮሜ:ም:12፡4-5+1፡5፡ፍሮ:ም:12፡12-27)።

«የተለያዩት የሰውነት ክፍሎች የሚገጣጠሙት በክርስቶስ ነው፤ አካልም በሙሉ የተያያዘው በመገጣጠሚያዎቹ ነው፤ ስለዚህ እያንዳንዱ የአካል ክፍል የተመደበለትን ተግባር ሲያከናውን አካል በሙሉ ያድጋል፤ በፍቅርም ይታነጻል» (ኤፌ:ም:4፡16)።

«በተጠራችሁ ጊዜ ለአንድ ተስፋ እንደተጠራችሁ አንድ አካልና አንድ መንፈስ አለ፤ እንዲሁም አንድ ጌታ፣ አንድ እምነትና አንድ ጥምቀት አለ» (ኤፌ:ም:4፡4-5)።

ቤተ ክርስቲያን ቅዱሳት መጻሕፍት የተናገሩላት አንዲት ብትሆንም ይህ አንድነት ግን በእግዚአብሔር በኩል ሳይሆን በእኛ በኩል በየጊዜው እየተናጋ ነው። አብያተ ክርስቲያን የሚባለውን ስም ይዘው በአሁኑ ጊዜ በዓለም ላይ ያሉ የተለያዩ ወገኖች ብዙዎች ናቸው። በዓለም አብያተ ክርስቲያን ስብሰባ ላይ የሚደረግ የአንድነት ጥሪና ሙከራ ቢኖርም በተለያዩ ወገኖች ልዩነትን ለማንጸባረቅ የሚደረገው እንቅስቃሴ ግን ለአንድነት ከሚደረገው እንቅስቃሴ እየተጠናከረ በመሄዱ ልዩነቶቹ እየከፉ እንጂ እየረገቡ ስለማይሄዱ ሁላችንም በየአለንበት ለቤተ ክርስቲያን አንድነት እንጸልይ።

ቅድስት፡- በሃይማኖቱ ቀናና መሠረት ቤተ ክርስቲያን የምትጠራበት ሌላው መጠሪያ ደግሞ ቅድስና ነው። ቤተ ክርስቲያንም ቅድስት የተባለችበት ምክንያት በቅዱሳት መጻሕፍት ውስጥ ምእመናን ሁሉ ቅዱሳን በመባላቸው፣ የቅዱሱ የእግዚአብሔር ተከታዮች በመሆናቸው፣ የእግዚአብሔርን ቅዱስ መንፈስ ስለተቀበሉ፣ ራሳቸውን እንደ እግዚአብሔር ቅዱሳን የማድረግ ግዴታ ስላለባቸውና ለእግዚአብሔር የተለዩ ቅዱሳን በመሆናቸው ነው። የቤተ ክርስቲያንን ማለት የምእመናንን ቅድስና በተመለከተ የቅዱሳት መጻሕፍትን ማስረጃዎች ቀጥለን እንመልከት፡-

«እነርሱም ደግሞ በእውነት ቅዱሳን እንዲሆኑ እኔ ራሴን ስለ እነርሱ ቅዱስ አደርጋለሁ» (ዮሐ:ም:17፡19)።

«የእነርሱና የእኛ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ከሚጠሩት ሁሉ ጋር በኢየሱስ ክርስቶስ ለተቀደሱትና ቅዱሳን ተብለው ለተጠሩት በቆርንቶስ ለምትገኘው የእግዚአብሔር ቤተ ክርስቲያን አባሎች» (1፡ፍሮ:ም:1፡2)።

«እንግዲህ ወዳጆቼ ሆይ፣ ይህ ሁሉ ተስፋ የተሰጠው ለእኛ ስለሆነ ሥጋንና መንፈስን ከሚያረክስ ከማናቸውም ነገር ራሳችንን እናንጸ እግዚአብሔርንም በመፍራት ቅድስናችንን ፍጹም እናድርግ» (2፡ፍሮ:ም:7፡1)።

«ለርኩሰት ሳይሆን እግዚአብሔር ለቅድስና ጠርቶናል» (1፡ፍ:ተሰ: ም:4፡7)።

«በዚህም ፈቃድ በሚለው ቃል መሠረት ኢየሱስ ክርስቶስ በማያዳግም ሁኔታ በሥጋ መሥዋዕት ሆኖ በመቅረቡ ምክንያት ተቀድሶናል» (ዕብ. ም.10፡10)»

«ነገር ግን የጠራችሁ እግዚአብሔር ቅዱስ እንደሆነ እናንተም በኑሮአችሁ ሁሉ ቅዱሳን ሁኑ» እኔ ቅዱስ ስለሆንኩ እናንተም ቅዱሳን ሁኑ ተብሎ ተጽፎአል» (1ኛ.ጴጥ.ም.1፡15-16)»

ምንም እንኳ እኛ ብዙ የርዞሰት ሥራ በመሥራት የቤተ ክርስቲያንን ቅድስና ብንፈታትን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እንዳረጋገጠው ቤተ ክርስቲያንን የሲኦል ገይል እንኳ አያሸንፋትም (ማቴ.ም.16፡18)»

ዓለም ዐቀፋዊት፡- የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ያልተከፋፈለችና ያልተለያየች እንዲት መሆን ብቻ ሳይሆን ይህች እንዲቱ ቤተ ክርስቲያን ከአጽናፍ አጽናፍ መድረስ ያለባት ዓለም ዐቀፋዊት ነች። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ወደዚህ ዓለም መጥቶ ቢዛ ከሆነልን በኋላ ቤተ ክርስቲያንን የመሠረተው ለዓለም በሙሉ ነው እንጂ ለተወሰኑ ወገኖች ብቻ አይደለም። በዚህም ምክንያት ነው ከዕርገቱ በፊት ለደቀ መዛሙርቱ የሚከተለውን ትእዛዝ የሰጣቸው።

«እንግዲህ ወደ ዓለም ሕዝብ ሁሉ ሂዱና በአብ፡ በወልድ፡ በመንፈስ ቅዱስ ስም እያጠመቃችኋቸው የእኔ ደቀ መዛሙርት አድርጉአቸው» (ማቴ. ም.28፡19)»

በክርስትና መሠረታዊ እምነት ውስጥ የወገን፡ የዘር፡ የቋንቋ፡ የጾታና የጉዛ ልዩነት የለም፤ ክርስቶስ የሁሉም ነው፤ ለሁሉም ነው። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ይህን አባባል ሲያብራራው እንዲህ ብሏል።

«ሁላችሁም በኢየሱስ ክርስቶስ እንድ ስለሆናችሁ በአይሁዳዊና በግሪካዊ፡ በአገልጋይና በጌታ፡ በወንድና በሴት መካከል ምንም ልዩነት የለም» (ገላ.ም.3፡28)»

«በግሪካዊና በአይሁዳዊ፡ በተገረዘና ባልተገረዘ፡ በሠለጠነ አረመኔና ባልሠለጠነ አረመኔ፡ ነጻነት ባለውና ነጻነት በሌለው ሰው መካከል ልዩነት የለም፤ ክርስቶስ ሁሉም ነው፤ በሁሉም ነው» (ቆላ.ም.3፡11)»

በዚህም መሠረት ክርስቲያንነትን የአንድ አገር፡ የአንድ ወገን፡ የአንድ ጉዛ ወይም የአንድ ብሔር ሃይማኖት አድርገው የሚያስቡ ሰዎች ስሕተታቸውን ሊገነዘቡት ይገባል።

ሐዋርያዊት፡- ቤተ ክርስቲያን ሐዋርያዊት ነች የተባለው የሐዋርያትን ትውፊትና ትምህርት ስለምታስተምርና ይህንንም ለመጠበቅ እንዲቻል ከሐዋርያት ዘመን ጀምሮ ተከታታይነቱ ያልተቋረጠ የካህናት አፂፂምን ሥርዓት ስለምትከተል ነው። በሐዋርያዊትነትዎም ከጥንትዎ ከመጀመሪያዬቱ ቤተ

ክርስቲያን ጋር የተያያዘች ነች። የቤተ ክርስቲያንን ሐዋርያዊነት ሲያረጋግጥ ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ እንዲህ ብሏል፡-

«በሐዋርያትና በነቢያት መሠረት ላይ ታንጻችኋል፤ የማእዘኑም ራስ ድንጋይ ኢየሱስ ክርስቶስ ነው፤ ሕንጻው በሙሉ በእርሱ ተገጣጥሞ የጌታ ቅዱስ ቤተ መቅደስ ለመሆን ያድጋል» (ኤፌ.ም.2፡20-21)»

የቤተ ክርስቲያን አባላችሁ ከሐዋርያት ጀምሮ ሲወርድ ሲዋረድ የመጣላቸውን ሐዋርያዊ ትምህርት አጥብቀው መያዝና መጠበቅ ይኖርባቸዋል እንጂ ከመንገዱ መውጣት የለባቸውም። ቤተ ክርስቲያንም ሐዋርያዊት የተባለችው የቤተ ክርስቲያን ልጆች ሁሉ ከሐዋርያት ተቀብለው ሲወርድ ሲዋረድ የመጣውን የእርስዎን መመሪያዎች እንዲከተሉ ነው እንጂ መመሪያዎችን ችላ ብለው መረን እንዲለቀቁ አይደለም። ይህን አባባል ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ሲያብራራው እንዲህ ብሏል፡-

«ስለዚህ ወንድሞች ሆይ፤ ጸንታችሁ ቁሙ፤ በቃላችንም ሆነ በመልእክታችን እኛ ባስተማርናችሁ ትውፊት ጽኑ» (2ኛ.ተሰ.ም.2፡15)»

«ወንድሞች ሥራ ፈት ከሆነውና ከእኛ በተቀበላችሁት ትውፊት መሠረት ከማይኖር ክርስቲያን ሁሉ እንድትለዩ በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም እናዝዛችኋለን» (2ኛ.ተሰ.ም.3፡6)»

የቤተ ክርስቲያን ቅዱሳን

ሐዋርያው ቅዱስ ያዕቆብ ወልደ ዘብዴዎስ፡- ይህ ያዕቆብ የዮሐንስ ወንጌላዊ ታላቅ ወንድም ነው። እርሱም ታላቁ ያዕቆብ በመባል ይታወቃል። ቅዱስ ያዕቆብና ቅዱስ ዮሐንስ ከአባታቸው ከዘብዴዎስ ጋር ዓሳ አጥማጆች ነበሩ። ቅዱስ ያዕቆብንና ቅዱስ ዮሐንስን ጌታችን የነጉድጓድ ልጆች የሚል ስም ሰጥቶአቸዋል (ማር.ም.3፡17) ። ጌታችን በጣም ያቀርባቸው የነበሩ ትም ቅዱስ ጴጥሮስና ሁለቱ የዘብዴዎስ ልጆች ነበሩ።

ሐዋርያው ቅዱስ ያዕቆብ በይሁዳና በሰማርያ ካስተማረ በኋላ ወደ እስፓንያ ሄዶ ወንጌልን አስተምሮአል። ከእስፓንያም ወደ ኢየሩሳሌም ተመልሶ ማስተማሩን ቀጠለ። በትምህርቱም ሕዝቡን ዐደራ ከሚልባቸው ትምህርቶች መካከል ለድቾችና ለደካሞች ምጽዋት እንዲሰጡ ነበር።

በሄሮድስ ዘንድ ስለአሳጡት ሄሮድስ አስጠራውና «ለቋሳር ግብር እንዳይከፈል ለድቾችና ለአብያተ ክርስቲያን ሰጡ የመትል አንተ ነህን?» ብሎ በመጠየቅ በሰይፍ መታውና እንገቱን ቁረጠው።

በሁለተኛው መቶ ዓመት የነበረው የእስክንድርያው ቀሌምንጦስ እንዲህ ብሏል፡- «ቅዱስ ያዕቆብን የያዘው ወታደር ድፍረቱን በተመለከተ ጊዜ ከዚህ ዓለም የተሻለ ሌላ ሕይወት መኖር አለበት አለ።የቅዱስ ያዕቆብን ይቅርታ ጠይቆ «ልጄ ሆይ፤ እግዚአብሔር የዘለዓለምን ሕይወት ይስጥህ አለው»

ከዚያም ኃጢአቱን ተናዝዞ አጠመቀውና በ44 ዓ.ም. ከሐዋርያው ጋር የሰማዕትነትን አክሊል ተቀዳጀ።»

ምእመናንም የቅዱስ ያዕቆብን አስከሬን ወስደው በቤተ መቅደስ አጠገብ ቀበሩት።

የሐዋርያው ቅዱስ ያዕቆብም ዐፅም ወደ ስፓንያ ተወስዶአል ይባላል (የሚያዝያ 17 ቀን ስንከሳር)።

ሐዋርያው ቅዱስ ስምዖን (ቀናኢ)፡- ቀናተኛው ስምዖን የተባለው ሐዋርያ በሌላ ስሙ ናትናኤል የተባለው ነው።

ስለናትናኤል የዮሐንስን ወንጌል ም፡1ቀ፡45-51 ይመለከታል። እርሱም የአሪዕትና የነቢያትን መጻሕፍት የተማረ እንደነበረ ይነገርለታል።

ከፍ ያለ የሃይማኖት ቀናኢነት ስለነበረው ቀናኢ የሚል ቅጽል ተሰጥቶታል፤ ሌሎች ምሁራን እንደሚሉት ደግሞ የርምን አገዛዝ በመቃወም የአይሁድ ምሥጢራዊ የፖለቲካ ድርጅት አባል ስለነበረና ድርጅቱም የቀናኢዎች ድርጅት ይባላል ስለነበረ እርሱም ቀናኢ ተብሎአል የሚል ነው።

ለማንም የማያዳላ ንጹሕ ጸድቅ ሰው ነበር። ስለዚህ ነው ፊልጶስ ሙሴና ነቢያት ስለ እርሱ የጻፉለት ክርስቶስን አገኘው፤ እርሱም የናዝሬቱ ኢየሱስ ነው ባለው ጊዜ በውኑ ከናዝሬት መልካም ነገር ይወጣልን ብሎ የጠየቀው። ፊልጶስም ናና እይ አለው።

እንዲሁም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡- «እነሆ፡ ተንኩል የሌለበት እውነትኛ እስራኤላዊ» ባለው ጊዜ ምስጋናው ሳያሸነፍ ወዴት ታውቀኛለህ ብሎ ማስረጃ ጠየቀ። ጌታችንም ገና ፊልጶስ ሳይጠራህ ከበለሱ ዛፍ ሥር በነበርክ ጊዜ አየሁህ አለው። ከዚያ በኋላ የተደበቀውን ነገር የሚያውቅ መሆኑን ስላረጋገጠ «አንተ በእውነት የእግዚአብሔር ልጅ ነህ» አለው። ስለዚህ አባባል የሚነገሩ ታሪኮች፡-

ከሰዓት በፊት ከአንድ ሰው ጋር ተጣልቶ ያን የተጣላውን ሰው በመግደል በበለሱ ዛፍ ሥር የቀበረው መሆኑ ይነገራል። ይህን ጉዳይ ማንም ሰው አያውቅም ነበር።

ሌላው ታሪክ ደግሞ ሄሮድስ ሕፃናትን ባስፈጀ ጊዜ የስምዖን እናት በግቢዋ ውስጥ በነበረ በአንድ የበለሰ ዛፍ ላይ እንደደበቀችው ይነገራል። የሕፃናቱ ግድያ እስኪቆም ድረስ በየሌሊቱ እያጠባችው በየቀኑ ትደብቀው ነበር። ዐድጎ ጉልማሳ እስከሆነ ድረስ ይህን ጉዳይ አልነገረችውም። ሌላ ማንም ያወቀ ሰው የለም።

በዚህም ምክንያት ጌታችን በሰጠው መልስ ሁሉንም ነገር የሚያውቅ መሆኑን አረጋገጠ። ስለዚህም ለጌታችን ተገዥ ሆኖ ከዐሥራ ሁለቱ ሐዋርያት አንዱ በመሆን ተከተለው። የመንፈስ ቅዱስንም ጸጋ ከተቀበለ በኋላ በቋንቋዎች ተናገረ፤ በወንጌል ትምህርቱም ለዓለም ብርሃን ሆነ። ካስተማረባቸውም

አገሮች ሞብያና የእንግሊዝ ደሴቶች ይገኙባቸዋል። በሥራውም ድብፈትን ያበዛ ስለነበረ ብዙ ችግር ደርሶበታል።

በእርሱም እጅ እግዚአብሔር ብዙ ተአምራትን አድርጎአል።

በመጨረሻም በእንጩት ላይ ተሰቅሎ የሰማዕትነትን አክሊል ተቀዳጀ። (የግንቦት 15 ቀን ስንከሳር)

ትልቁ ቅዱስ እንጦንስ፡- ቅዱስ እንጦንስ በ251 ዓ.ም. ቤተ ክርስቲያንንና ድኾችን ከሚወድድ ሀብታም ቤተሰብ በምድረ ግብጽ ተወለደ። ዕድሜው 20 ዓመት በሞላው ጊዜ ወላጆቹ ሞተውበት እንቱን መንከባከብ ነበረበት።

አንድ ቀን በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሰባኪው በሚሰብክበት ጊዜ «ፍጹም ልትሆን ብትወድድ ሂድና ያለህን ሽጦህ ለድኾች ስጥ፤ መዝገብም በሰማያት ታገኛለህ፤ መጥተህም ተከተለኝ» የሚለውን የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን ትምህርት ሲያንብብ ሰማው። በሌላ ቀን ደግሞ ለነገ አታስቡ የሚለውን ቃል ሰማ። እነዚህ ሁለት ትምህርቶች የተነገሩት ለእርሱ እንደሆነ አምኖ በተግባር ላይ ሊያውላቸው በመወሰን ወደ ቤቱ ተመለሰ። ከዚያም በኋላ ገንዘቡን ለድኾችና ለትግረኞች ማከፋፈል ጀመረ። እንቱን ከትንሽ ገንዘብ ጋር ለደናግል አስረከባት። በዚያን ጊዜ ገና የምንኩስና ሥርዓት አልተመሠረተም ነበር። ነገር ግን የብሕትውናን ኑሮ ለመኖር የሚፈልግ ሰው ሁሉ ከከተማ ውጪ ወዳለ ቦታ ይሄድ ነበር። ትልቁ እንጦንስም ያደረገው ይህን ነው። በብሕትውና ባለበት ቦታ ሁሉ ሰይጣን በጭንቀት፣ በስንፍናና የሴቶችን መልክ በማሳየት ይዋጋው ነበር። እርሱም ይህን ሁሉ ፈተና በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ ጎይል ድል ይነሣው ነበር። ከዚህ በኋላ ወደ አንድ የመቃብር ቦታ ሄደና በር ዘግቶ ተቀመጠ። በዚህ ጊዜ ሰይጣን ራሱን የቅዱስ እንጦንስ ወዳጅ በማስመሰል መጣበት። የብሕትውናውንና የአምልኮቱን ጥንካሬ በተመለከተ ጊዜ ተመቀኘውና በጣም ደብድቦ ጥሉት ሄደ። ወዳጆቹ ሊጠይቁት በመጡ ጊዜ በዚያ ሁኔታ አግኝተውት ወደ ቤተ ክርስቲያን ተሸክመውት ሄዱ። ትንሽ ሲሻለው ወደቀድሞ ቦታው ተመለሰ። ሰይጣንም በተለያዩ አራዊት፣ ማለት በድቦች፣ በአንበሶች፣ በእባቦችና በተርቦች መልክ እየሆነ ውጊያውን መቀጠሉን ልማድ አደረገ። ሁላቸውም ሊባሉት እንደተቃረቡ ያስመሰለው ነበር። ቅዱስ እንጦንስ ግን፡- «በእኔ ላይ ሥልጣን ቢኖራችሁ ኖሮ እኔን ለመዋጋት ከእናንተ አንዱ በበቃ ነበር» ብሎ ያላግጥባቸው ነበር። እንደዚያ ሲላቸው ከፊቱ እንደ ጢስ በነው ይጠፋ ነበር። ይህም የሆነው ጌታችን በሰይጣን ላይ ድልን ሰጥቶት የነበረ በመሆኑ ነው። እርሱም፡- «እግዚአብሔር ይነሣ፤ ጠላቶቼም ይበተኑ፤ የሚጠሉትም ከፊቱ ይሸሹ» የሚለውን መዝሙር ይዘምር ነበር (መዝ፡68 ቀ፡1)።

ለስድስት ወር የሚበቃውን ዳቦ ለራሱ ያዘጋጃል፤ ማንም ሰው ወደ ከፍሉ እንዲገባ አይፈቅድም። ምክሩን ለመስማት የሚፈልገውን ሰው በውጭ ሆኖ እንዲያዳምጥ ያደርገዋል። በዚህ ዐይነት በታላቅ ብሕትውና ሆኖ እግዚአ

ብሔርን እያመለከ ለኻያ ዓመቶች ቀጥሎአል። ከዚያ በኋላ በጌታችን ትእዛዝ ፈጽሞ ወደምትባል ክፍለ ሀገር ሄዶ ወንድሞችን ካበረታታ በኋላ ወደ ገዳሙ ተመለሰአል።

በሰማዕታት ዘመን የሰማዕትነትን አክሊል ለመቀዳጀት በመፈለግ ገዳሙን ትቶ ወደ እስክንድርያ ከተማ ሄደ። እዚያም እስረኞችን እየጉበኘ የኢየሱስ ክርስቶስን ስም ሰበከላቸው። አገር ገዢው ቅዱስ እንጦንስን ያለምንም ፍርሀትና በግዴልሽነት ስለ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሲናገር ባየው ጊዜ ዳግመኛ በከተማዋ ውስጥ እንዳይታይ አዘዘ። ቅዱስ እንጦንስ ግን ማስጠንቀቂያውን ችላ ብሎ እየተጋፈጠ ወደ ሥቃይ ተወስዶ በሰማዕትነት ለመሞት እንዲችል ይገፋፋ ነበር። ጌታችን ግን ስለ ብዙዎች ጥቅም ሲል ስለጠበቀው አገረ ገዢው እንደፈለገው ይሁን ብሎ ተወው። በእግዚአብሔር ዝግጅት ቅዱስ እንጦንስ ወደ ገዳሙ ተመለሰ።

ትመህርቱን ለማዳመጥ ወደ እርሱ የሚመጡት ሰዎች እየበዙ ስለሄዱ ይህ ሁኔታ የአምልኮ ጊዜውን እንደሚወስድበት ተመለከተ። በዚህም ምክንያት በምሥራቅ በኩል ወደ በረሃው ርቆ ሄደ። ከአንዳንድ ዐረቦች ጋርም እስከ ሦስት ቀን በሚያስኬድ ጉዞ ወደ በረሃው ውስጥ ገባ። እዚያም የውሃ ምንጭና የተምር ዛፍ አግኝቶ ያን ቦታ ለመኖሪያነት መረጠው። ዐረቦቹ ዳቦ ያመጡለት ነበር። በበረሃው ብዙ አራዊት የነበሩ ቢሆኑም እግዚአብሔር ግን ለእርሱ ሲል አባረራቸው። አንዳንድ ጊዜ ውጪ ወደ አለው ገዳም እየሄደ እዚያ ያሉትን ወንድሞች እየጉበኘ ይመለስ ነበር። የቅዱስ እንጦንስ ዝና የእግዚአብሔር ወዳጅ ወደነበረው ወደ ንጉሥ ቄስጠንጢኖስ ዘንድ ደረሰ። ንጉሡም የምስ ጋናና በጸሎቱ እንዲያስታውሰው የሚለምን ደብዳቤ ጻፈለት። ወንድሞች በንጉሡ ደብዳቤ ደስ ተሰኙ። ቅዱስ እንጦንስ ግን ለደብዳቤው ትኩረት አልሰጠውም። ለወንድሞችም እንዲህ አላቸው፡- የነገሥታት ንጉሥና የጌቶች ጌታ የእግዚአብሔር መጽሐፍ ይኸውላችሁ፤ እርሱም በየዕለቱ ምክር ይሰጠናል፤ ስለ እርሱም ገለጻ እናደርጋለን፤ እኛ ግን ትክ ብለን አናስተውለውም። ወንድሞች ግን ንጉሥ ቄስጠንጢኖስ እኮ የቤተ ክርስቲያን ወዳጅ ነው አሉት።

ቅዱስ እንጦንስን ቅዱስ መቃርዮስ በጉበኘው ጊዜ የምንኩስና ልብስ አልብሶ ወደፊት ምን እንደሚሆን ነገረው። የቅዱስ ጳውሊ የዕረፍት ጊዜ ሲደርስ ቅዱስ እንጦንስ ሄዶ እንክብካቤ በማድረግ ፓትርያርኩ ቅዱስ አትናቴዎስ ሰጥቶት በነበረው ሸማ ከፈነው።

ቅዱስ እንጦንስ የዕረፍቱ ጊዜ መቃረቡን ዐውቆ ሥጋውን እንዲደብቁ፣ በትሩን ለመቃርዮስ፣ ቆቡን ለአትናቴዎስ እንዲሰጡ ልጆቹን አዘዛቸው። ከዚያም በመሬት ላይ ተዘርግቶ ተኝቶ ነፍሱን ሰጠ። ቅዱሳን መላእክትም ነፍሱን ተረክበው ወደ ዘላለም ዕረፍት ወሰዱአት። ይህ ቅዱስ ለቅድስናና ለንጽሕና ሲታገል የኖረው አንድ መቶ አምስት ዓመት ነው (የጥር:22 ቀን:ስንክሳር)።

በቤተ ክርስቲያን ታሪክ ውስጥ

የኢትዮጵያና የግብጽ አብያተ

ክርስቲያን ግንኙነት ታሪክ በአጭሩ

የሁለቱ አብያተ ክርስቲያን ግንኙነት የጀመረው ቅዱስ አትናቴዎስ መጀመሪያ የኢትዮጵያ ጳጳስ የሆነውን ቅዱስ ፍሬምናጦስን ሾሞ ወደ ኢትዮጵያ በላከበት በ330 ዓ.ም. ነው። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ በእነዚያ በዐሥራ ስድስት መቶ ዘመናት እስከ ቅርብ ጊዜ ድረስ በተከታታይ የኢትዮጵያ ጳጳሳት እንዲሆኑ የተሾሙት ሁሉም ግብጻውያን ነበሩ እንጂ አንድ እንኳ ኢትዮጵያዊ አልነበረም።

ጳጳሳቱ ኢትዮጵያውያን ባለመሆናቸው በቤተ ክርስቲያናችን ላይ ከደረሱት ችግሮች መካከል የሚከተሉት ይገኙበታል፡-

• በመጀመሪያ ጳጳሳቱ የእኛን ቋንቋ ባለማወቃቸውና እኛም የእነርሱን ቋንቋ ባለማወቃችን ካህናትን ከመሾምና ቡራኪ ከመስጠት ዕልፈው በቤተ ክርስቲያን የአስተዳደር ሥራ ተሳታፊ ሊሆኑና መመሪያ ሊሰጡ አልቻሉም። ሕዝቡም ከእነርሱ ጋር ሊግበባና የእነርሱን ጸሎት ሊከታተል አልቻለም።

ሁለተኛ/አንዱ ጳጳስ ከዚህ ዓለም በሞት ሲለይ በምትኩ ሌላ ጳጳስ ለማስመጣት የሚደረገው ጥረት በጣም አስቸጋሪ ነበር። በአንድ በኩል በጊዜው በመንበሩ ላይ ያለው ፓትርያርክ ተተኪውን ጳጳስ ሾሞ ለመላክ ፈቃደኛ እንዲሆንና የተሾመውም ጳጳስ ወደ ኢትዮጵያ እንዲመጣ የግብጽ ባለሥልጣን ፈቃድ እንዲሰጥ ለማድረግ በጣም አድካሚ ጥረትን ይጠይቅ ነበር። ከእነዚህ ችግሮች ጋር በጊዜው የነበረው የመጓጓዣ ችግር ተጨምሮበት ተተኪውን ጳጳስ ለማስመጣት ብዙ ዘመናት ይወስድ ነበር።

ሦስተኛ/ ተተኪው ጳጳስ ሳይመጣ ብዙ ዘመን ከመዘግየቱ የተነሣ ቤተ ክርስቲያኒቱ የቀሳውስትና የዲያቆናት እጥረት ያጋጥማት ነበር።

አራተኛ/ በተተኪው ጳጳስ መዘግየት ምክንያት የሚያጋጥመውን የካህናት እጥረት ችግር ለመቋቋም ሲባል አጋጣሚ ሆኖ ጳጳስ በሚገኝበት ጊዜ ሁሉ ስለ ሃይማኖት ምንም የማያውቁ ሕፃናት የዲቁና ማዕረግ እንዲቀበሉ ይደረጉ ነበር። ለሃይማኖት ትምህርት ምንም ትኩረት ሳይሰጠው በዲቁና እንዲያገለግሉ ይደረጉና ካደጉም በኋላ ምንም ለዚያ የሚያበቃ የሃማኖት ትምህርት ሳይኖራቸው የቅስናውን ማዕረግ ተቀብለው እንዲያገለግሉ ይደረጉ ነበር። በዚህም ምክንያት በቤተ ክርስቲያናችን ውስጥ በቂ የሃይማኖት ትምህርት የሌላቸው ካህናት ሊኖሩ ቻሉ።

ለቦታው ማለት ለሹመቱ ብቃት የነበራቸው የሀገር ተወላጆች እያሉ ብቃት ያልነበራቸውን የውጪ ሀገር ሰዎች መንፈሳውያን የበላይ አባቶች አድርጎ

ለአንድ ሺህ ስድስት መቶ ዘመን መቄየቱ ብዙዎቹን የቤተ ክርስቲያን ልጆች ሲያሳዝንና ሲያበሳጭ የኖረ ጉዳይ ነበር። ይሁን እንጂ የቀድሞዎቹ አባቶቻችን ጉዳዩን ዝም ብለው በመበላጩት ብቻ የተመለከቱት አልነበሩም። እነርሱ ግን የቤተ ክርስቲያን ጉብረት በውጪ አገር ሰው ተጥጥሮ ሥር እንዳይገባ የኢትዮጵያን ቤተ ክርስቲያን ጉብረት የሚቈጣጠርና በበላይነት የሚመራ ዕጩ የሚባል ኢትዮጵያዊ ከፍተኛ መንፈሳዊ ሹም እንዲኖር አድርገው ሲሠሩበት ኖረዋል። ይህ አሠራር ግን ግብጻውያንን ጳጳሳት አያስደስታቸውም ነበር። የማይደሰቱበትም ምክንያት ሥልጣናቸው በዕጩ ሲሆን እንደተወሰደባቸው ይገምቱ ስለነበረ ነው።

ጉዳዩ ሳይሳካ በመቅረቱ ነው እንጂ የቀድሞዎቹ ሰዎች ዕጩ በመሾም ብቻ የረኩ አልነበሩም። ለምሳሌ ከ1035 እስከ 1045 የነገሡት ንጉሥ ሐርቤ ኢትዮጵያውያንን ጳጳሳትን ለመሾም በጊዜው በእስክንድርያ መንበር ላይ ተቀምጠው ከነበሩት ከአባ ገብርኤል ጋር በመላላክ ብዙ መከራ አድርገው ነበር። ይሁን እንጂ መከራቸው ሳይሳካ ቀርቶአል። (የአቡነ ጎርጎርዮስ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ፡ 78፡ 41-42)።

በሐርቤ ዘመን ተጠይቆ ያልተሳካውን ኢትዮጵያውያን ጳጳሳትን የማሾም ጉዳይ እንደገና በዐፄ ዮሐንስ ዘመን መከራ ተደርጎ አሁንም ሳይሳካ ቀርቶአል።

በንግሥት ዘውዲቱ ዘመን መንግሥት ግን ቀደም ብሎ በንጉሥ ሐርቤና በዓፄ ዮሐንስ ጊዜ የተሞከረውና ያልተሳካው በከፊልም ቢሆን ተግባራዊ መሆን ጀመረ። በኢትዮጵያና በግብጽ ቤተ ክርስቲያን መካከል ከተደረገው ከሦስት ዓመት ውይይት በኋላ በተደረሰው ስምምነት በ1921 ዓ.ም. በካይሮ አራት ኢየሱያውያን ጳጳሳት ተሾመዋል።

የተሾሙትም ጳጳሳት ስም፡-

1. አቡነ አብርሃም፡ የቀድሞ ስማቸው መምህር ደስታ፤
2. አቡነ ይስሐቅ፡ የቀድሞ ስማቸው መምህር ወልደ ኪዳን፤
3. አቡነ ጲጥሮስ የቀድሞ ስማቸው መምህር ኃይለ ማርያም
4. አቡነ ሚካኤል የቀድሞ ስማቸው መምህር ሐዲስ ነው።

የእስክንድርያው ፓትርያርክ እነዚህ ጳጳሳት በተሾሙ በዓመቱ ኢትዮጵያን ለመጉብኘት በመጡ ጊዜ ማለት በ1922 ዓ.ም. ዕጩ ጉብረ መንፈስ ቅዱስን አቡነ ሳዊሮስ ብለው ስለሾሙአቸው የተሾሙት ኢትዮጵያውያን ጳጳሳት ተጥሮ አምስት ሆነ።

እነዚህ አምስት ጳጳሳት ለመጀመሪያ ጊዜ የግብጽ ቤተ ክርስቲያን የሾመቻቸው ኢትዮጵያውያን ጳጳሳት ቢሆኑም እንኳ የንጉሥ ሐርቤና የዐፄ ዮሐንስ መከራ በከፊል ተግባራዊ ሆነ የተባለው ከእነርሱ በላይ አቡነ ቄርሎስ የተባሉት ግብጻዊ ሊቀ ጳጳስ ስለተሾሙባቸው ነው።

በፀዕ አቡነ ጎርጎርዮስ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ በተሰኘው መጽሐፋቸው ኢትዮጵያ በግብጽ ቤተ ክርስቲያን ሥር ይህን ያኽል ዘመን የቄሮችበትን ምክንያት ሲያብራሩ እንዲህ ብለዋል።

«ኢትዮጵያ ከግብጽ ጳጳሳት ስታስመጣ የቆየችው በሚከተለው ምክንያት ነው። በሠለስቱ ምዕት ስም በጉባኤ ኒቅያ ቀኖና አንቀጽ 42 በስርዋጽ የገባ፡ «ኢትዮጵያውን ከሊቃውንቶቻቸው ጳጳስ አይሾሙ» የሚል ትእዛዝ ነበር። ይህ በሰባተኛው መቶ ክፍለ ዘመን የተጨመረ ነው። ይኸው ሕግ በሰማኒያኛው ቀኖናው ኢትዮጵያውያን ጳጳስ እንዳይሾሙ ይከለክላል። ግብጻውያን ይህን ምክንያት አድርገው ኢትዮጵያውያን ጳጳስ መሆን አይገባቸውም እያሉ ሲከራ ከሩ ከላይ የተጠቀሰው ረጅም ዘመን አልፏል። እርግጥ ሠለስቱ ምዕት ይህን የግብጽ ጥቅስ ሳይሆን በቤተ ክርስቲያን መለያየት እንዳይፈጠር በማሰብ በኒቅያው ቀኖና በስድስተኛው አንቀጽ «የግብጽ፡ የሊቢያንና የፔንዳራሊስ መንበሮች ክርስትናን ከእስክንድርያ መንበር ስለ ተቀበሉ ለመሪያቸው ለእስክንድርያ ሊቀ ጳጳስ እንዲታዘዙ ሕግ ሠርተዋል። ቀኖና ወሰነዋል። የሮምና የአንጾኪያ ሊቃን ጳጳሳትም በየሀገረ ስብከታቸው ተመሳሳይ ሥልጣን ነበራቸው። በዚህ ሳቢያ ኢትዮጵያም ከእስክንድርያ ሀገረ ስብከት ክፍል ስለነበረች ለእስክንድርያ ቤተ ክርስቲያን መታዘዝ ነበረባት የሚል የኮፕቶች እምነት ብዙ ጊዜ ሲሠራበት ኖረ» (78፡86-87)።

በመሠረቱ የኒቅያ ጉባኤ ቀኖናዎች ሻያ ብራ ናቸው። ይህ የኒቅያ ጉባኤ ውሳኔ ነው ተብሎ ኢትዮጵያ የሃይማኖት አባት ከልጆቿ መካከል እንዳትሾም የሚከለክለው ደንብ በሻያዎቹ ቀኖናዎች ውስጥ የሌለ ነው።

በሌላ በኩል ደግሞ ምንም እንኳ ለኢትዮጵያ ጳጳስ የተሾመላት በ330 ዓ.ም. ቢሆን የክርስቲናን እምነት የተቀበለችው ግን በመጀመሪያው መቶ ዓመት በሕንደኬው ጃንደረባ አማካይነት መሆኑን መጽሐፍ ቅዱስ የሚመሰክር ሲሆን ከዐሥራ ሁለቱ ሐዋርያት አንዱ የነበረው ሐዋርያው ማቴዎስም ክርስትናን በኢትዮጵያ እንዳስተማረ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ያረጋግጣል።

ከዚያም በላይ ቅዱስ ፍሬምናጦስ ለኢትዮጵያ ጳጳስ ሆኖ የተሾመው የኒቅያ ጉባኤ በ325 ዓ.ም. ስብሰባውን ከፈጸመ በኋላ በ330 ዓ.ም. ነው። ታዲያ የኒቅያ ጉባኤ ስለ ኢትዮጵያ መንበር ጉዳይ በትንቢት ወሰነ ማለት ነውን?

ፍሬምናጦስ ወደ ግብጽ ሄዶ ቢሾምም ዘሩ ሶርያዊ ነበር እንጂ ግብጻዊ አልነበረም።

የክርስትና ሃይማኖት የክህነት ሥርዓት ደግሞ እንደ አራቱ ሥርዓት ለተወሰነ ዘር ብቻ የተፈቀደ አይደለም።

ግብጻችም እኛ በእነርሱ ሥር ሆነን እንድንቀጥል ለማድረግ ያን በፍትሐ ነገሥቱ ውስጥ በስርዋጽ የገባውን አንቀጽ ይጠቅሱታል እንጂ እነርሱ ራሳቸው እንኳ አያምኑበትም። እንዲያውም ትክክል አይደለም በማለት ይተቸባታል።

እንደ እነርሱ አባባል የዚያ አንቀጽ በፍትሐ ነገሥቱ ውስጥ መገኘት የሌሎች ወገኖች ጎሳፊነት ነው እንጂ የእነርሱ አይደለም።

በዚህ ጉዳይ በኢትዮጵያውያን በኩል የነበረውን ስሜት ለመገንዘብ ቀጥሎ ያለውን የአለቃ ኪዳነ ወልድ ክፍሌን አባባል ይመለከታል፡-

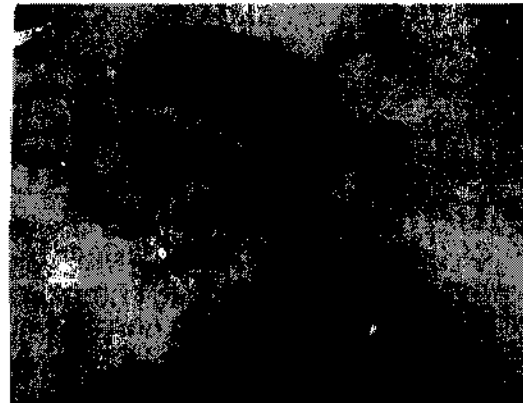
በስም ብቻ መክበር ሥራውን ሳይሠሩ፤
የግብፆች ዱላት ነው መቼ የማሳበሩ፤
በሀገራችንም ንብረድና እጩ፤
የጳጳሳት ስም ነው መቼ የባለ፤።
ነጻነት ከሌላት ከህጎች በሀገርዋ፤
ፍጹም አይባልም የነጻነት ክብርዋ፤
ንጉሥ ሳይኖራቸው ሶርያና አርመን፤
መርጠው ይሾማሉ በትረክና አቡን፤
ከወገኑ መርጦ ጳጳስ የማይሾም፤
ከመቢያችን በቀር ሌላ ሕዝብ የለም

(አለቃ ኪዳነ ወልድ ክፍሌ)

ይህ የቤተ ክርስቲያኖችንና የግብጽ ቤተ ክርስቲያን የታሪክ ሂደት እስከ 1928 ዓ.ም የፋሺስት ወረራ ድረስ ቀጠለ። ከላይ ከተጠቀሱት ከአምስት ኢትዮጵያውያን ጳጳሳት በላይ በዚያን ጊዜ የነበሩት ግብጻዊው ሊቀ ጳጳሳት አቡነ ቄርሎስ ይባሉ ነበር።

በጊዜው ከነበሩ ሰዎች በተላለፈልን ምሥክርነት መሠረት በጠላት ወረራ ጊዜ እንደ እነአቡነ ጴጥሮስና እንደ እነአቡነ ሚካኤል ያሉት ኢትዮጵያውያን ጳጳሳት ከወራሪው ጠላት ጋር ላለመተባበር ስለ ሀገራቸው ሕይወታቸውን አሳልፈው ሲሰጡ ኢትዮጵያዊ ያልሆኑት እቡነ ቄርሎስ ግን የዕጩጌነቱን ሥልጣን ከኢትዮጵያውያን እጅ ወስዶ ያስረክባቸው ዘንድ ከወራሪው ጠላት ተወካይ ጋር ይደራደሩ ነበር። የጠየቁት ጥያቄ ሳይሳካላቸው በቀረ ጊዜና ሕዝቡም ድርጊታቸውን ዐውቆ ፊት በነሣቸው ጊዜ ወደ ግብጽ ተመልሰው የጣልያን መንግሥት እንዳባረራቸው አድርገው አወሩ። የግብጽ ሕዝብም አምናላቸው እንደ ቅዱስ ገመታቸው።

ንጉሠ ነገሥቱ ከስደት በተመለሱ ጊዜ አቡነ ቄርሎስም ወደ ኢትዮጵያ ተመልሰው ነበር። ይሁን እንጂ የእርሳቸውን ድርጊት ያውቁ የነበሩ ሰዎች ሁሉ የጥላቻ ስሜታቸውን ስላሳዩአቸው ወደ ሀገራቸው ተመልሰው እስከሞቱበት ቀን ድረስ በኢትዮጵያ ሊቀ ጳጳሳት ማዕረጋቸው ቄዩ።

አቡነ ቄርሎስ የመጨረሻው ግብጻዊ የኢትዮጵያ ጳጳስ።

የአቡነ ቄርሎስ ድርጊት የኢትዮጵያን ሕዝብ ክርስቲያን በጣም ቅር አሰኝቶ ስለነበረ እርሳቸው ከሞቱ በኋላ ዳግመኛ ግብጻዊ ጳጳስ ወደ ኢትዮጵያ እንዳይመጣ ለማድረግ ከግብጽ ቤተ ክርስቲያን ጋር ረጅም ውይይት ተደርጎና ስምምነት ተደርሶ ሐምሌ 18 ቀን 1940 ዓ.ም በአቡነ ባስልዮስ ሊቀ ጳጳስነት አምስት ኢትዮጵያውያን ጳጳሳት ተሾሙ። ይሁን እንጂ የአቡነ ባስልዮስ ሊቀ ጳጳስና ተግባራዊ የሆነው ግብጻዊው አቡነ ቄርሎስ ጥቅምት 12 ቀን 1943 ዓ.ም ካረፉ በኋላ ነው። በዚህም መሠረት ብፁዕ አቡነ ባስልዮስ ጥር 6 ቀን 1943 ዓ.ም. በካይሮ ከተማ የሊቀ ጳጳስናውን ማዕረግ ከግብጽ ፓትርያርክ ከአቡነ ዮሐንስ እጅ ተቀብለዋል። ይህም ሊሆን የቻለው ከግብጻች ጋር በተደረገው ስምምነት መሠረት ከግብጻዊው ሊቀ ጳጳሳት ከአቡነ ቄርሎስ በኋላ ሊቀ ጳጳሳት የሚሆነው ኢትዮጵያዊ እንዲሆን ተወስኖ ስለነበረ ነው።

ጥር 6 ቀን 1943 ዓ.ም. በግብጽ ፓትርያርክ በአቡነ ዮሐንስ እጅ የኢትዮጵያ ሊቀ ጳጳሳት ሆነው የተሾሙት ብፁዕ አቡነ ባስልዮስ

ሐምሌ 20 ቀን 1940 ዓ.ም. በአቡነ ዮሐንስ እጅ ተቀብተው የጽሕፍት ማዕረግ የተቀበሉት አምስት ኢትዮጵያውያን ጳጳሳት የሚከተሉት ናቸው።

1. እጨጌ ገብረ ጊዮርጊስ - አቡነ ባስልዮስ ተብለው።
2. ሊቀ ሥልጣናት መልእክቱ - አቡነ ቴዎፍሎስ ተብለው
3. መምህር ገሪማ - አቡነ ሚካኤል ተብለው
4. መምህር ጌታሁን - አቡነ ጢሞቴዎስ ተብለው
5. መምህር ዘፈረ ብርሃን - አቡነ ያዕቆብ ተብለው

ጳጳሳትን ለመሾም ሥልጣን ያለው አንድ ኢትዮጵያዊ ሊቀ ጳጳሳት ሲሾም በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ ውስጥ አቡነ ባስልዮስ የመጀመሪያው አባት ነበሩ።

ቀደም ተብሎ እንደተገለጠው እነዚያን ኢትዮጵያውያን ጳጳሳት ቀብተው የሾሙ አባ ዮሐንስ የተባሉት የእስክንድርያ መንበር ፓርትርያርክ ነበሩ። ኢትዮጵያዊ ሊቀ ጳጳሳትና ጳጳሳትን በመሾማቸው ለብዙ ዘመናት ይዘነው የነበረውን ሥልጣን ለኢትዮጵያውያን አሳለፈው ሰጡብን በማለት ግብጾች አባ ዮሐንስን በጣም ጠልተዋቸው በየምክንያቱ ይከስሱአቸው ጀመር። በመጨረሻም መስከረም 12 ቀን 1948 ዓ.ም በተሰበሰበው በግብጾች የጳጳሳት ጉባኤ ውሳኔ መሠረት ከመንበራቸው ተነሥተው ወደ ደብረ ቀስቋም ገዳም ተላኩ። በዚህ ጊዜ ነው ኢትዮጵያ መልእክተኞችዋን ልካ ከፍተኛ ተቃውሞዋን የገለጠችው።

አንድ ሊቀ ጳጳሳት እና ሌሎች ኢትዮጵያውያን ጳጳሳት የሾሙት ግብጽ ፓርትርያርክ አቡነ ዮሐንስ።

በአባ ዮሐንስ ከሥልጣን መባረር ኢትዮጵያ የተቃወመችባቸው ዝርዝር ምክንያቶች የሚከተሉት ናቸው።

1ኛ. አባ ዮሐንስ ለፓርትርያርክነት በተመረጡ ጊዜ ኢትዮጵያም በተወካይዋ አማካይነት የምርጫው ተካፋይ ሆኖ ነበር። በምርጫና በሹመታቸው ላይ ተካፋይ የነበረች እንደመሆንዋ እርስዋ ሳታውቀው ሊሻሩ ባልተገባም ነበር። መብትዋ ስላልተጠበቀላትም ተቃውማለች።

2ኛ. የአባ ዮሐንስ ፓርትርያርክነት ለግብጽ ብቻ ሳይሆን ለኢትዮጵያም መሆኑ እስከታመነበት ድረስ ጉዳዩ ለኢትዮጵያ ሳይቀርብና ሐሳብዋ ሳይጠየቅ የሁለቱን አገሮች የጋራ ፓርትርያርክ ግብጾች ብቻቸውን ሊሸሩአቸው ባልተገባቸውም ነበር። በዚህም ምክንያት ኢትዮጵያ ውሳኔውንና ድርጊቱን ተቃውማለች።

3ኛ. የኢትዮጵያ ጳጳሳት በእስክንድርያው መንበር ሥር የነበሩ እስከሆነ ድረስ የእስክንድርያው መንበር የሲኖዶስ አባሎች መሆናቸው የታመነ ነው። ይሁን እንጂ ፓርትርያርክን ከመንበሩ ማስነሣት ለሚያክል ከፍተኛ ጉዳይ ሳይጠሩ ቀርተዋል። የኢትዮጵያ ጳጳሳትም መብት ስላልተከበረ ኢትዮጵያ ተቃውማለች።

4ኛ. ፓርትርያርኩ የተከሰሱበት ጉዳይ በቤተ ክርስቲያን ቀኖና መሠረት ከፓርትርያርክነት ማዕረግ የሚያስወርድ አልነበረም።

አንድን ፓርትርያርክ ከፓርትርያርክነት ማዕረጉ እንዲሻር የሚያደርጉ ሦስት ምክንያቶች ብቻ ሲሆኑ እነርሱም፡-

ሀ. በዕብደት ጎሊናውን ከላተ፡

ለ. የቤተ ክርስቲያንን ትምህርት ከካደና

ሐ. ለሃይማኖት አሳፊሪ የሆነ ተግባር ሲፈጽም እጅ ከፍንጅ የተያዘ እንደሆነ ናቸው።

አባ ዮሐንስ ግን ከእነዚህ ምክንያቶች በአንዱም አልተከሰሱም። በዚህም መሠረት ከመንበራቸው የተባረሩት በሕገ ወጥ መንገድ በመሆኑ ኢትዮጵያ ተቃውማለች።

ግብጾችም እነዚህ የመቃወሚያ ምክንያቶች በቀረቡላቸው ጊዜ መልስ ስላጡ የግል ጉዳያቸው እንደመሆኑ በዚህ ጉዳይ ውስጥ የሌላ አገር ሰዎች ምንም የሚያገባቸው ምክንያት እንደሌለ ለመግለጽ ቃጣቸው። ይህን አባባል በውይይቱ ላይ በግልጽ ባይናፃፍትም እንኳ የተለያዩ ጋዜጦቻቸው በዐምዶቻቸው ላይ ሐሳባቸውን ገልጠውላቸዋል።

የጳጳሳትና የመኳንንት አባሎች የሚገኙባቸው የኢትዮጵያ መልእክተኞች ሁለት ጊዜ ወደ ግብጽ ተልከው ከግብጽ ቤተ ክርስቲያን ተወካዮች ጋር ብዙ ውይይት አድርገዋል።

በመጀመሪያ ወደ ግብጽ የተላኩት የኢትዮጵያ መልእክተኞች ብፁዕ አቡነ ቴዎፍሎስ፣ ብላታ ትርፌ ሹምዬና አቶ አበራ ጀምበሬ ሲሆኑ የዚህ መጽሐፍ አዘጋጅም በአስተርጓሚነት በስብሰባዎቹ ሁሉ ላይ ተገኝተዋል። ችግሩን በሰላማዊ መንገድ ለመፍታት ብዙ ጥረት ቢደረግም እንኳ በግብጾች በኩል በነበረው ሐሳብ ግትርነት ምንም ዐይነት ስምምነት ላይ ሳይደረስ ቀርቶአል። የኢትዮጵያም መልእክተኞች ሦስት ወር ያክል ማለት ከጎዳር እስከ ጥር ድረስ ቄይተው ያለምንም ውጤት ወደ ኢትዮጵያ ተመልሰዋል።

በመጀመሪያ ጊዜ ወደ ግብጽ መጥተው የነበሩት የኢትዮጵያ መልእክተኞች ንግግር ተቋርጦ ወደ ኢትዮጵያ ከተመለሱ በኋላ ፓትርያርኩ አባ ዮሳብ ተባርረው በተቀመጡበት በቀስቃሪ ገዳም በግንቦት ወር 1948 ዓ.ም የሲኖዶስ ጉባኤ እንዲሰበሰብ ለጳጳሳት ጥሪ አስተላለፉ። በዚህ ስብሰባ ኢትዮጵያውያን ጳጳሳትም ተጠርተው ነበር።

በፓትርያርኩ ጥሪ መሠረት በሲኖዶሱ ስብሰባ ለመገኘት ወደ ግብጽ የሄዱት ኢትዮጵያውያን ጳጳሳት ስም ቀጥሎ የተገለጸው ነው።

1. አቡነ ቴዎድሎስ፣ የሐረር ጳጳስ
2. አቡነ ጢሞቴዎስ፣ የሲዳሞ ጳጳስ
3. አቡነ ፊልጶስ፣ የኢየሩሳሌም ጳጳስ
4. አቡነ ያዕቆብ፣ የወለጋ ጳጳስ
5. አቡነ ማርቆስ፣ የጉጃም ጳጳስ
6. አቡነ ሉቃስ፣ የአሩሲ ጳጳስ
7. አቡነ ጎርጎርዮስ የጅማ ጳጳስ

የፓትርያርኩ ደጋፊዎች የነበሩ ግብጻውያን ጳጳሳትና እንዲሁም ኢትዮጵያውያን ጳጳሳት በአንድነት ስለተሰበሰቡ ምልአት ጉባኤው የተሟላ ሆነ። የተሰበሰቡት ጳጳሳት በስብሰባው ካልተገኙት ጳጳሳት ይበልጥ ብዛት ነበራቸው። በዚህም መሠረት ይህ ጉባኤ ፓትርያርኩ የተባረሩበትን ውሳኔ ሽር ወደ መንበራቸው እንዲመለሱ ወሰነ።

በውሳኔውም መሠረት ፓትርያርኩ ወደ መኖሪያቸው ተመልሰው ሊገቡ ሲሉ የፓትርያርኩ መኖሪያ በፖሊስ እየተጠበቀ መሆኑን ስለሰሙ ወደ ኮፕት ሆስፒታል ሄደው በሕክምና እየተረዱ ቁዩ። ከሰኔ 17ቀን 1948 ዓ.ም ጀምሮ በሆስፒታል ቆይተው ኅዳር 4 ቀን 1949 ዓ.ም ዐረፉና አስከፊናቸው በፓትርያርክነት ከባር ተቀበረ።

ይህ ጉባኤ ሊሰበሰብ በዝግጅት ላይ ስንበረበት ጊዜ የሲኖዶስ ጸሐፊ የነበሩት አባ ቶማስና የጊዛ ሀገረ ስብከት ጳጳስ የነበሩት አባ ዮሐንስ የተጠራው ጉባኤ ውጤት የተሳካ እንዳይሆን ለማድረግ ብዙ መሯሯጥ ጀመሩ። በዚህም የተቃዋሚነት ተግባራቸው በእስክንድርያ የሚገኙ ጳጳሳትን ለማሳደም ባቡር ተሳፍረው በሚሄዱበት ጊዜ ባቡሩ ተገልብጦ ሌላ ማንም ሰው ምንም ጉዳት ሳይደርስበት እነርሱ ሁለቱ ብቻ በባቡሩ መገልበጥ ምክንያት ሞቱ። ይህም ሁኔታ በብዙዎቻችን ዘንድ የእግዚአብሔር ተአምር እንደሆነ ታምናበታል።

ከፓትርያርኩ ከአባ ዮሳብ ዕረፍት በኋላ በግብጽ ቤተ ክርስቲያን ጥያቄ መሠረት ከፍተኛ የኢትዮጵያ መልእክተኞች ወደ ግብጽ ተላኩ።

እነዚህም መልእክተኞች፡-

ብፁዕ አቡነ ቴዎድሎስ

ብፁዕ አቡነ ሉቃስ

ልዑል ራስ ዓሥራተ ካማ

ደጃዝማች መኰንን ደስታ

ብላታ መርስዔ ኀዘን ወልደ ቂርቆስ ሲሆኑ የዚህ መጽሐፍ አዘጋጅም በአስተርጓሚነት በስብሰባዎቹ ሁሉ ተገኝተዋል።

በውይይት ላይ የኢትዮጵያና የግብጽ የውይይት አባላት የሚያሳይ ሁለት ፎቅሬታ።

ይህ ለሁለተኛ ጊዜ የተካሄደው ንግግር የኢትዮጵያን ቤተ ክርስቲያን መብት በማስከበር ረገድ ወሳኝ ነበር።

የኢትዮጵያ መልእክተኞች ያቀረቡት የመደራደሪያ ሐሳብ፡-

«እኛ የራሳችን ፓትርያርክ እንደሆነ ቁጥረን አብረን የመረጥናቸውን ፓትርያርክ እኛ ሳናውቀው ሕጋዊ ባልሆነ ዘዴና መንገድ በምታባርሩአቸው ጊዜ የእኛን መብት ለመጠበቅ ፍላጎት እንደሌላችሁ አመልክታችኋል። ይህም በመሆኑ እኛም የራሳችንን ፓትርያርክ መርጠን መሾም አለብን እንጂ በዚህ ሁኔታ ከእናንተ ጋር መቀጠል አንችልም» የሚል ነበር።

ይህ የመደራደሪያ ሐሳብ ግብጾችን አስደንገጦአቸው የኢትዮጵያን መልእክተኞች እንዲህ በማለት ለማግባባት ሞከሩ፡- እስከ ዛሬ ባለው አሠራር መሠረት የኢትዮጵያም ቤተ ክርስቲያን በእስክንድርያ መንበር ሥር ትቆይ እንጂ ለምን ከማርቆስ መንበር ትለያለች? ብለው ጠየቁ።

በዚህ ጉዳይ የኢትዮጵያውያን መልስ «እንግዲያውስ ይህን ካላችሁ በፓትርያርክነቱ መንበር ላይ የመቀመጡ መብት ዘር ለይቶ ሳይሆን በመንበሩ ሥር ለሚገኙ ወገኖች ሁሉ የመመረጥ ዕድል ሊሰጣቸው ይገባል፤ ኢትዮጵያም በእስክንድርያ መንበር ሥር እስከሆነች ድረስ የመመረጥ ዕድሉ ሊነፈጋት አይገባም» የሚል ነው። ግብጾች ይህን አማራጭ ሐሳብ በጣም ተቃወሙት።

ስለዚህ ከብዙ ውይይትና ድርድር በኋላ ኢትዮጵያ የራስዋ ፓትርያርክ እንዲኖራት ወደ ስምምነት ተደርሶ ሰኔ 20 ቀን 1951 ዓ.ም. ብፁዕ አቡነ ባስልዮስ የመጀመሪያው የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ፓትርያርክ ሆነው በእስክንድርያው ፓትርያርክ ቤተ ክርስቲያን ሰውነት ተሾሙ።

ሰኔ 20 ቀን 1951 ዓ.ም. አቡነ ባስልዮስን በፓትርያርክነት ማዕረግ የሾሙ የግብጽ ፓትርያርክ አቡነ ቄርሎስ 6ተኛ

አቡነ ባስልዮስ በፓትርያርክነታቸው

ኢትዮጵያ ጉዳዩን በመግባባት መስመር ለማስያዝ ብላ ከግብጾች ጋር ብዙ ውይይቶችን አደረገች እንጂ ሁለት አማራጭ መንገዶች ነበሩት። የመጀመሪያው አማራጭ በዚያን ጊዜ ኢትዮጵያ ከዐሥር የሚበልጡ ጳጳሳት ስለነበሩ

አት በቀኖናው መሠረት ፓትርያርክ ለመሾም ትችል ነበር። ያም አይሆንም ከተባለ እንደ ሶርያና አርመን ባሉ አርቶዶክሳውያን አብያተ ክርስቲያን አማካይነት ለመሾም በተቻለ ነበር። ግብጾችም ቢሆኑ በመጨረሻ ላይ ሊስማሙ የበቁት እነዚህን ጉዳዮች ከግምት ውስጥ በማስገባታቸው እንደሆነ ይገመታል።

ከዚያ በኋላ ሁለተኛው ፓትርያርክ ሲሾሙ ወደ ግብጽ መሄድ ሳያስፈልግ ሹመቱ በኢትዮጵያውያን ጳጳሳት ብቻ ተፈጽሞአል።

ለሁለተኛው የኢትዮጵያ ፓትርያርክ ለብብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ቴዎድሎስ የፓትርያርክነት ዘውድ ኢትዮጵያውያን ጳጳሳት ሲጭኑላቸው።

ብፁዕ አቡነ ባስልዮስ የመጀመሪያው የኢትዮጵያ ፓትርያርክ ሆነው ይሠየሙ እንጂ በግብጽ ቤተ ክርስቲያን በኩል የሥልጣን ተዋረድን በተመለከተ በየጊዜው ቅሬታ ይሰማ ነበር። በእኛ በኩል የነበረው አስተሳሰብ ከፓትርያርክ ሹመት በኋላ የሥልጣን ተዋረድ የቀረ መሆኑ ነው።

ለቅሬታው መነሻ የሆነው ምክንያት በስምምነቱ ጊዜ በተጽዕኖ ገብቶ የነበረው ጉዳይ ነው። ቤተ ክርስቲያኖችን ግን ስላላመነችበት ለተጽዕኖው አልተገዛችም። ሁላችንም እንዳመንንበት አንድ ፓትርያርክ ጳጳሳትንና ኤጲስ ቆጳሳትን ለመሾም የሌላ ፓትርያርክ ፈቃድ አያስፈልገውም።

በነበረውም አለመግባባት ምክንያት የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ችግር በደረሰበት ጊዜ የግብጽ ቤተ ክርስቲያን የችግርዋ ተከፋይ ከመሆን ይልቅ ደስ የማያሰኝና ከእኅት ቤተ ክርስቲያን የማይጠበቅ አቋም ወሰደች።

አሁን ግን የሰላም አምላክ ይመስገንና የኢትዮጵያና የግብጽ አብያተ ክርስቲያን የተስማሙበት የሰላም ስምምነት ከዚህ ቀጥሎ ቀርቦአል።

በኮፕት ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያንና (ኮኦቤ) በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን (ኢኦተቤ) መካከል የተደረገ ፕሮቶኮል

መግቢያ

ሁለቱም አብያተ ክርስቲያን የሐዋርያው የቅዱስ ማርቆስ ልጆች እንደመሆናቸው የክርስትና እምነት ከተመሠረተበት ከመጀመሪያው ምዕት ዓመት አንሥቶ በመካከላቸው በጣም የተቀራረበ ግንኙነት መሥርተው ቁይተዋል። ይህ ግንኙነት ሊመሠረት የበቃው በሁለቱ የኢትዮጵያ ክርስቲያን ነገሥታት፣ በአብርሐና በአጽብሐ ጥያቄ ሻያኛው የእስክንድርያ ሊቀ ጳጳስ (ፓፓ) ሐዋርያው ቅዱስ አትናቴዎስ በ329 ዓ.ም. ፍሬምናጦስን የመጀመሪያው የኢትዮጵያ ጳጳስ እንዲሆን ቀብቶ በሾመው ጊዜ ነው። ፍሬምናጦስም አባ ሰላማ ተብሎ በመሰየም በ330 ዓ.ም. የኢትዮጵያ ሊቀ ጳጳስ ሆኖ ማገልገል ጀመረ። ቅዱስ ተብሎም ይከበራል።

የእስክንድርያ ቤተ ክርስቲያን፣ አባ ሰላማን ቀብቶ በማጳጸስ ለኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን መንበረ ጵጵስናን መሠረተች። መንበረ ጵጵስናውም የሐዋርያው ቅዱስ ማርቆስ ሀገረ ሰብከት አካል ሆነ። የእስክንድርያ ቤተ ክርስቲያን ጳጳስ ቀብታ እየሾመች ወደ ኢትዮጵያው መንበረ ጵጵስና ስትልክ ቁየች። የኢትዮጵያም ቤተ ክርስቲያን ባቀረበችው ጥያቄ መሠረት፣ የእስክንድርያ ቤተ ክርስቲያን ሊቀ ጳጳሱን ከመላክ በተጨማሪ ለኢትዮጵያ አህጉረ ሰብከት በርካታ ጳጳሳትን እየቀባች መሾም ጀመረች።

ከኢኦተቤ በቀረበው ጥያቄ መሠረትና የቤተ ክርስቲያኒቱንም ዕድገት በመገንዘብ፣ የእስክንድርያ ቤተ ክርስቲያን በ1951 ዓ.ም. ብፁዕ አቡነ ባስልዮስን የመጀመሪያው የኢኦተቤ የበላይ ኃላፊ (ፓትርያርክ) አድርጋ ቀብታ ሾመች።

ከአራተኛው እስከ ሻያኛው ምዕተ ዓመት አጋማሽ ላለው ጊዜ የእስክንድርያ ቤተ ክርስቲያን የኢኦተቤ እናት ቤተ ክርስቲያን ተደርጋ ትቆጠር ነበር። ከአራተኛው ምዕተ ዓመት እስከ 1959 ዓ.ም. ድረስ የቅዱስ ማርቆስ መንበር ወራሽ ሆነው የተሾሙት ፓትርያርኮች የኢኦተቤ መንፈሳዊ አባቶች ሆነው ቁይተዋል።

ሁለቱ አብያተ ክርስቲያን በመካከላቸው ያለው ግንኙነት በመልካም ሁኔታ እንዲጠበቅ፣ እንዲከበርና የተቀራረበ ግንኙነትም ይፈጠር ዘንድ በማሰብ፣ በመካከላቸው ያለውን ችግር ለመፍታትና በሁለቱ መካከል አሁንም ሆነ ወደፊት ሊኖር ስለሚገባው ግንኙነት ለመመካከር እንዲቻል የጋራ ኮሚቴ ለማቋቋም ተስማምተዋል።

በዙ ስብሰባና የሐሳብ ልውውጥ ከተረገ በኋላ፣ በየካቲት ወር 1986 ዓ.ም. ይህ የጋራ ኮሚቴ በአዲስ አበባ-ኢትዮጵያ ተሰብስቦ የፕሮቶኮል ሐሳብ አቀረበ። የዚህም ፕሮቶኮል አንድ አንቀጽ በመጨረሻ ከተሻሻለ በኋላ በመጋቢት ወር 1986 ዓ.ም. በሁለቱ አብያተ ክርስቲያን ሲኖዶሶች ጸድቋል።

የጋራው ኮሚቴ ዘጠኝ አባላት የሚከተሉት ነበሩ፡-

የኮፕት ልዑካን

1. ብፁዕ ሚትሮፖሊታን ቢሾይ
2. ብፁዕ ጳጳስ እንጦንስ ማርቆስ
3. ብፁዕ ጳጳስ ሙሳ
4. ብፁዕ ጳጳስ ሰራፒዮን

የኢትዮጵያ ልዑካን

1. ብፁዕ ሊቀ ጳጳስ አቡነ መቃርዮስ
2. ብፁዕ ሊቀ ጳጳስ አቡነ ናትናኤል
3. ብፁዕ ሊቀ ጳጳስ አቡነ ገብርኤል
4. ብፁዕ ሊቀ ጳጳስ አቡነ ጢሞቴዎስ
5. ብፁዕ ሊቀ ጳጳስ አቡነ ገሪማ

አንቀጽ 1

የኢኦተቤንን የሥልጣን ተዋረድ ለማወቅና በዚህም ፕሮቶኮል መንፈስ፣ የእስክንድርያ ቤተ ክርስቲያን የኢኦተቤ ነጻ ሆና በራሱም እንደምትተዳደር ታውቃለች።

አንቀጽ 2

በቤተ ክርስቲያን ትውፊት መሠረት፣ ሁለቱም አብያተ ክርስቲያን በሚቀበሏቸው የአብያተ ክርስቲያን የቀኖና ጉባኤ ውሳኔዎች መንፈስ፣ በሁለቱ አብያተ ክርስቲያን መካከል ፀንቶ በቆየው ታሪካዊ ግንኙነት አንፃርና የኢኦተቤንንም ነጻ አሠራርና አስተዳደር በማያሳንስ መንፈስ የእስክንድርያው ፓፓ የሐዋርያው የቅዱስ ማርቆስ መንበር ወራሽ እንደመሆናቸው ቅድሚያ የከብር ቦታ ይሰጣቸዋል።

አንቀጽ 3

ሁለቱም አብያተ ክርስቲያን የቅዱስ ማርቆስ መንበር አባል ከመሆናቸውም በላይ አንድ ዐይነት የኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ቀኖናን የሚቀበሉ፣ የሚያስተምሩና እያንዳንዳቸው የየራሳቸው ነጻ አስተዳደርና አሠራር አላቸው።

አንቀጽ 4

በሁለቱ አብያተ ክርስቲያን መካከል ያለውን መንፈሳዊ ግንኙነት ለመግለጽና ለማጠናከር የእስክንድርያው ቅዱስ ፓፓና የብፁዕ ወቅዱስ ፓትርያርክ ርዕሰ ሊቃነ ጳጳሳት ዘኢትዮጵያ ስም በጸሎተ ቅዱሴ ጊዜ በሚከተለው አኳኋን ይነግላሉ፡-

1. የሁለቱ አብያተ ክርስቲያን መሪዎች ሲገናኙ፤
2. ከሁለቱ አብያተ ክርስቲያን የአንደኛው መሪ ቅዱሴ በሚቀድስበት ወቅት፤
3. የአንደኛው ቤተ ክርስቲያን ጳጳስ ወይም ቄስ በሌላው ቤተ ክርስቲያን ውስጥ በሚቀድስበት ጊዜ ወይም ሁለቱ አብያተ ክርስቲያን በጋራ በሚቀድሱበት ወቅት፤
4. እንደ ፋሲካ፣ የጌታችን ልደት፣ ጥምቀት፣ መስቀልና የመሳሰሉ ዓባይነት በዓላት በሚከበሩበት ወቅት፤

በነዚህ ሁኔታዎች የእስክንድርያው ፓፓ ስም በቅድሚያ ይነግላል።

አንቀጽ 5

እያንዳንዱ ቤተ ክርስቲያን የየራሱን ጉዳይ የሚወስን የራሱ ቅዱስ ሲኖዶስ አለው። በየጊዜው የቅዱስ ሲኖዶሶቹ ውሳኔዎች ልውውጥ ይደረጋል።

አንቀጽ 6

የሁለቱን አብያተ ክርስቲያን ሐዋርያዊ የኦርቶዶክስ እምነትና ትውፊት አንድነት ለማረጋገጥ እንዲቻል በየሦስት ዓመቱና አስፈላጊ በሆነበት ጊዜ ሁሉ የሁለቱ አብያተ ክርስቲያን ጠቅላላ ቅዱስ ሲኖዶስ ስብሰባ ይካሄዳል። የስብሰባው ቦታ በእስክንድርያ ይጀመርና በአዲስ አበባና በእስክንድርያ በየተራ ይደረጋል።

አንቀጽ 7

እያንዳንዱ ቤተ ክርስቲያን የራሱን ፓትርያርክ ለመምረጥ መብት አለው፤ ምርጫ የማያካሂደው ቤተ ክርስቲያን ምርጫ ወደሚያካሂደው 5 አባላት ያሉትና ድምፅ መስጠት የሚችል የልዑካን ቡድን ይልካል።

አንቀጽ 8

ከሁለቱ ለአንደኛው ቤተ ክርስቲያን ወደፊት ፓትርያርክ በሚሾምበት ጊዜ፣ አንደኛው ቤተ ክርስቲያን ተገኝቶ እንዲሳተፍ የሚጋብዝ የልዑካን ቡድን ይላካል፤ የተሳተፈው ባሕርይ በወቅቱ ይወሰናል።

አንቀጽ 9

ሁለቱም አብያተ ክርስቲያን ትላልቅ በዓላት በሚያከብሩበት ጊዜ አንደኛው ወገን ለመሳተፍ ወይም ለመመልከት እንዲችል ይገባበዛሉ።

አንቀጽ 10

አንደኛው ቤተ ክርስቲያን የሌላ እምነት ተከታይ ከሆኑ ተቋማት ጋር እምነትን በተመለከተ ይፋ ውይይት በሚያደርግበት ጊዜ ሌላኛው ቤተ ክርስቲያን ቢያንስ አንድ የቅዱስ ሲኖዶስ አባል በመላክ በውይይቱ ተሳታፊ እንዲሆን ጥሪ ያደርጋል።

ሁለቱም አብያተ ክርስቲያን እምነትን በተመለከተ ዓለም ዐቀፍ ጉዳዮች ላይ ምክክር ያደርጋሉ።

አንቀጽ 11

ሁለቱም አብያተ ክርስቲያን የየራሳቸውን ፓትርያርክ ወይም ጳጳስ በሕይወት ዘመኑ ከሥልጣኑ ማውረድ ወይም መለወጥ የሚችሉት በየራሳቸው ቅዱስ ሲኖዶስ ሥርዓትና ቀኖና በተከተለ መንገድ ሲወሰን ብቻ መሆኑን ተስማምተዋል።

አንቀጽ 12

ይህ ስምምነት በሥራ ላይ መዋሉን ለመከታተል ሁለቱም አብያተ ክርስቲያን በተለያዩ መስኮች የሚያርጉትን ትብብር ለማጎልመስ የሚረዳ ከሁለቱም አብያተ ክርስቲያናት ሲኖዶሶች የተውጣጡ አንድ ቋሚ የጋራ ኩሚቴ ይቋቋማል። የትብብር መስኮቹ የሚከተሉት ይሆናሉ።

1. የጉብኝት ልውውጥ፡- የፓትርያርኮች፣ የሊቃነ ጳጳሳት፣ የቀሳውስት፣ የመነኩሳት፣ የፕሮፌሰሮች፣ የተማሪዎችና የዲያቆናት ልውውጥ
2. ትምህርት ሃይማኖት
3. ክርስቲያናዊ ትምህርት፡- የሰንበት ትምህርት ቤቶች፣ የወጣትና የቤተ ሰብ ፕሮግራሞች
4. ማኅበራዊ አገልግሎት፡- የልማት ፕሮጀክቶች
5. የአበነፍስ አገልግሎት፡- የሁለቱም አብያተ ክርስቲያን ተከታዮች ባሉበት የአበነፍስ አገልግሎት ለማግኘት እንዲችሉ አንደኛው ቤተ ክርስቲያን ለሌላው ዕድል ይሰጣል።

አንቀጽ 13

ይህ ፕሮቶኮል በሁለቱም አብያተ ክርስቲያን ቅዱስ ሲኖዶሶች ጸድቆ በሁለቱም አብያተ ክርስቲያን ፓትርያርኮች ተፈርሞ ሥራ ላይ እንደዋለ፣ ከዚህ በፊት በሁለቱም አብያተ ክርስቲያን መካከል የነበሩ ስምምነቶች እና ወይም ፕሮቶኮሎች ዋጋ እንደሌላቸው ተቈጥረው ውድቅ ይሆናሉ።

አንቀጽ 14

ይህ የፕሮቶኮል ስምምነት በሁለቱም አብያተ ክርስቲያን ሲኖዶሶች ጸድቆ በሁለቱም አብያተ ክርስቲያን ፓትርያርኮች ተፈርሞ ሥራ ላይ ሲውል

ይህ የፕሮቶኮል ስምምነት በአማርኛ፣ በአረብኛና በእንግሊዝኛ ቋንቋዎች ተዘጋጅቷል። የአተረጓጎም ችግር ከተከሠተ የእንግሊዝኛ ቅጂው የጸና ይሆናል።

ይህ ከዚህ በላይ የተመለከተው ዐሥራ አምስት አንቀጾች ያሉት ፕሮቶኮል፣ መግቢያውን ጨምሮ አምስት ገጽ ያለው ሲሆን የዚህ ፕሮቶኮል ስምምነት አንቀጽ 14 በደነገገው መሠረት በሁለቱም አብያተ ክርስቲያን ፓትርያርኮች በሚያዝያ ወር 1986 ዓ.ም. ተፈርሟል።

(የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን በዓለም መድረክ ገጽ 8-10 መስከረም 16 ቀን 1988 ዓ.ም)

የቤተ ክርስቲያን ዜማ

የቤተ ክርስቲያን ዜማ የሚባሉት ልዩ ልዩ ዐይነት እግዚአብሔርን የመለመኛና የማመስገኛ ዜማዎች ናቸው። ከእነርሱም መካከል የሰዓታት ጸሎት፣ የነግህ ጸሎት፣ የሠርዝ ጸሎት፣ የቅኔ ማጎሌቱ ስብሐተ እግዚአብሔርና የቀዳሴ ጸሎት ይገኙባቸዋል። አሁን ግን በዚህ መጽሐፍና በተከታታዮቹ መጻሕፍት የሚቀርበው ሕዝብ ተሳትፎ ሊያደርግበት የሚገባው የቅዳሴው ጸሎት ነው።

የቅዳሴ ተሰጥ፡- በቅዳሴው ጸሎት ውስጥ የካህኑ የዲያቆኑና የሕዝቡ ድርሻ የሆኑ ዜማዎች አሉ። የቅዳሴ ተሰጥፊ የሚባለው የሕዝብ ድርሻ የሆነው ዜማ ነው። በዚህም መሠረት ሁሉም ሰው አጥንቶት ተገቢውን ተሳትፎ ያደርግ ዘንድ የሕዝብ ድርሻ የሆነው ክፍል በዚህ ተከታታይ በሆነ መጽሐፍ ውስጥ በተከታታይ ከመጀመሪያ እስከመጨረሻ ድረስ ቀርቦአል።

በግዕዝ

ዝ፡ ውእቱ፡ ጊዜ፡ ባርኮት ወዝ ውእቱ፡ ጊዜ ዕጣን ጎሩይ።

ጊዜ፡ ሰብሐቱ፡ ለመድኃኒ፡ መፍቀሬ፡ ሰብእ፡ ክርስቶስ፤

ዕጣን ይእቲ ማርያም ዕጣን ውእቱ፤

እስመ፡ ዘውስተ ክርሣ፡ ዘይትሜዐዝ፡ እምኩሉ ዕጣን፡

ዘወለደቶ መጽአ ወአድጎን፤

ዕፍረት ምዑዝ ኢየሱስ ክርስቶስ፡

ንዑ፡ ንስግድ ሉቱ።

ወንዕቀብ፡ ትእዛዛቲሁ ከመ ይሥረይ ለጎ፡ ኃጣውኢን

ተውህቦ፡ ምሕረት፡ ለሚካኤል፤ ወብሥራት ለገብርኤል ወሀብተ ሰማያት ለማርያም ድንግል፤

ተውህቦ ልቡና ለዳዊት ወጥበብ ለሰሎሞን ወቀርን ቅብዕ ለሳሙኤል አስመ ውእቱ ዘይቀብዕ ነገሥተ። ተውህቦ መራጉት ለአቡነ ጲጥሮስ።

ወድንግልና ለዮሐንስ፤ ወመልእክት ለአቡነ ጳውሎስ፤

እስመ ውእቱ ብርሃና ለቤተ ክርስቲያን።

ዕፍረት ምዕዝት ይእቲ ማርያም፤ እስመ ዘውስተ ክርሣ ዘይትሌዐል እምኩሉ ዕጣን መጽአ ወተሠገወ እምኔሃ።

ለማርያም ድንግል ንጽሕት ሠምራ አብ፤

ወአሠርገዋ ደብተራ ለማጎደረ ፍቁር ወልዱ።

ተውህቦ ሕግ ለሙሴ ወክህነት ለአሮን፤

ተውህቦ ዕጣን ጎሩይ ለዘካርያስ ካህን

ደብተራ ስምዕ ገብርዋ፤ በከመ ነገረ እግዚአ ወአሮን ካህን በማእከላ የዐርግ ዕጣን ጎሩየ።

ሱራፌል ይሰግዱ ሉቱ፤ ወኪሩቤል ይሴብሕዎ፤ ይጸርሱ እንዝ ይብሉ ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ እግዚአብሔር በጎበ አእላፍ ወክቡር በውስተ ረባዎት

አንተ ውእቱ ዕጣን አ መድኃኒን።

እስመ መጻእክ ወአድጎንከን ተሣሃለን።

በአማርኛ

የማመስገን ጊዜ ይህ ነው፡

የተመረጠ፡ የዕጣን፡ ጊዜም ይህ ነው፡

ሰው ወዳጅ መድኃኒታችንን ክርስቶስን ማመስገኛ ጊዜ ዕጣን የተባለች ማርያም ናት ዕጣን የተባለ እሱ ነው።

በማጎፀንዋ ያደረ ከተመረጠው ዕጣን ሁሉ የሚበልጥ ነውና የወለደችው መጥቶ አዳነን፤ ኢየሱስ ክርስቶስ መፃዛ ያለው ሽቱ ነው።

ኑ፡ እንስገድለት

ትእዛዛቸንም እንጠብቅ፤ ኃጢአታችንን ያስተሠርይልን ዘንድ።

ለሚካኤል ምሕረት ተሰጠው፤ ለገብርኤል ብሥራት ተሰጠው፤ ለድንግል ማርያምም ሰማያዊ ሀብት ተሰጣት፤

ለዳዊት ልቡና፤ ለሰሎሞን ጥበብ፤ ለሳሙኤል ነገሥታትን የቀባ እርሱ ነውና የሸቱ ቀንድ ተሰጠው፤

ለዮሐንስ ድንግልና ተሰጠው፤ መልእክትም መጻፍ ለአባታችን ለጳውሎስ ተሰጠው፤ የቤተ ክርስቲያን ብርሃንዋ እርሱ ነውና።

መፃዛ ያላት ሽቱ ማርያም ናት።

በማገፀንዋ ያለው ከዕጣን ሁሉ የሚበልጥ ነውና መጥቶ ክርስቶስ ሰው ሆነ። ገጽሕት ድንግል ማርያምን አብ ወደዳት።

ለተወደደ ልጁ ማደሪያ ልትሆን በገጽሕና አስጊጣት

ለሙሴ ሕግ ለአርን ከህነት ተሰጠው፤ ለካህኑ ለዘካርያስም የተመረጠ ዕጣን ተሰጠው፤ የምስክር ድንኳን አደረጉአት፤ ጌታ እንደ ተናገረ።

ካህኑ አርንም በመካከሏ የተመረጠውን ዕጣን ያሳርጋል።

ሱራፊል ይሰግዳለታል። ኪሩቤልም ያመሰግኑታል፤

እግዚአብሔር በብዙ መላእክት ዘንድ ገጽሕ ክቡር ልዩ ነው፤ በአለቆችም ዘንድ ክቡር ነው እያሉ ይጮኻሉ።

መድኃኒታችን ሆይ ዕጣን አንተ ነህ።

መጥተህ አድነኸናልና ይቅር በለን።

ከዚህ ምዕራፍ የሚገኝ ትምህርት

ቤተ ክርስቲያን አንዲት፣ ቅድስት ዓለም ዐቀፋዊትና ሐዋርያዊት ነች የሚለውን ስያሜ ዓለም ዐቀፋዊዎቹ ሲናደሱች የቅዱሳት መጻሕፍትን አባባል መሠረት በማድረግ ወሰነውታል። ይህ አባባል የእግዚአብሔርን ፈቃድ ያገኘ ለመሆኑ የሲኖዶሶቹ ቅዱስነትና የቅዱሳት መጻሕፍት ምስክርነት ያረጋግጣሉ። ነገር ግን ከቀድሞ ጀምሮ በቤተ ክርስቲያን ላይ የተከሠቱ አሳዛኝ ፈተናዎች የቤተ ክርስቲያንን አንድነት፣ ቅድስና፣ ዓለም ዐቀፋዊትና ሐዋርያዊነት ተፈታትነውታል እየተፈታተኑትም ነው።

አንድነትን የተፈታተኑት በቅዱሳት መጻሕፍት ትርጓሜ ልዩነት ላይ ነው። ለአብያተ ክርስቲያን ሁሉ ማዕከላዊ የሆነ ትርጓሜ ከሌለ ይህ ልዩነት አሁንም እየቀጠለ ይሄዳል። የቤተ ክርስቲያንን አንድነት ለመመለስ የግድ የመጽሐፍ ቅዱስ ትርጓሜ ማዕከላዊነት አስፈላጊ ነው። ለዚህም ማዕከላዊነት የቀድሞዎቹ ቅዱሳን የቤተ ክርስቲያን አባቶች መሠረት የጣሉ በመሆናቸው አስፈላጊው ነገር የሃይማኖት ሊቃውንት ተገናኝተው መወያየትና መስማማት ብቻ ነው። ዋናው ትልቁ ነገር ግን እግዚአብሔር የቤተ ክርስቲያንን አንድነት ይመልስ ዘንድ ዘወትር መጸለይ ነው።

የዮሐንስን ወንጌል ምዕራፍ 17 በምንመለከትበት ጊዜ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለተከታዮቹ አንድነት ሲጸልይ እናገኘዋለን። ይህም የሚያመለክተው የእግዚአብሔር ፈቃድ የቤተ ክርስቲያን አንድነት እንጂ የቤተ ክርስቲያን መለያየት አለመሆኑን ነው። ታዲያ በየጥቃቅኑ ምክንያት የእግዚአብሔርን ፈቃድ ጥሶ መለያየትን ምን አመጣው?

እግዚአብሔር እኔ ቅዱስ ስለሆንኩ እናንተም ቅዱሳን ሁኑ ባለው መሠረት የቤተ ክርስቲያንን ቅድስና ለመጠበቅ እያንዳንዳችን የቅድስናን ኑሮ መኖር ያስፈልገናል። ቤተ ክርስቲያንም ማለት ክርስቲያን ምእመናን ማለት እንደ መሆኑ የእያንዳንዳችን ቅድስና ማለት የቤተ ክርስቲያን ቅድስና ማለት ነው።

ቤተ ክርስቲያን ዓለም ዐቀፋዊት እንደመሆንዋ ክርስትናን የአንድ አገር ወይም የአንድ ወገን ሃይማኖት አድርጎ መገመት ስሕተት ነው።

ቤተ ክርስቲያንን ከሐዋርያት ትምህርት ልንለያት አንችልም። ቤተ ክርስቲያንን በክርስቶስ ራስነት ላይ የመሠረቱአት ሐዋርያት ናቸው።

ከቤተ ክርስቲያን ቅዱሳን ታሪክ ብዙ መማር እንችላለን። ለምሳሌ ቅዱስ ያዕቆብን የያዘው ወታደር የሐዋርያውን ድፍረትና ለዚህ ዓለም መከራ አለመጨነቅ ባየ ጊዜ የእርሱ ሁኔታ ሰባት ይቅርታ ለመጠየቅ ተገደደ። ሰውን ወደ ቀናው መንገድ ለመመለስ መንፈሳዊ ሕይወታችን ከአንደበታችን ጋር እኩል ቃለ እግዚአብሔርን ማዳረስ ይችላል፤ የሰውንም ሕይወት ይለውጣል። በዚህም መሠረት ነው ያ ወታደር ሕይወቱን በአንድ ጊዜ ለውጦ ለሰማዕትነት ክብር የበቃው።

ሰው ራሱን ለእግዚአብሔር ካስገዛ ሥጋዊ ተፈጥሮው በመንፈሳዊ ሰውነቱ ሊሸነፍ ይችላል። ለምሳሌ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አንድ ጊዜ ስለባለጸጋ ሰው ሲናገር ባለጸጋ ወደመንግሥተ ሰማያት ከሚገባ ግመል በመርፈ ቀዳዳ ቢያልፍ ይቀላል ብሎ ነበር። ይህንንም ያለው ባለጸጋ ሰው ለመንግሥተ ሰማይ ብሎ ሀብቱን ማጣት የማይፈቅድ መሆኑን ለማመልከት ነው። ራሱን ለእግዚአብሔር ያስገዛው ቅዱስ እንጦንስ ግን ከቤተሰቡ የወረሰውን ሀብት ሁሉ ለድሾችና ለችግረኞች ካከፋፈለ በኋላ ራሱን ለአምልኮተ እግዚአብሔር ለመለየት ይህችን ዓለም ትቶ ወደ ምድረ በዳሄደ። ራሱንም ለእግዚአብሔር በማስገዛቱ ታላላቅ የሰይጣን ፈተናዎችን ድል ለመንግሥተ አስችሎታል። ለእግዚአብሔር መንግሥትና ለከፍተኛው ሰማያዊ ጸጋ ለመብቃት የአጂጂቱን መንገድ እያማረጠ ነበር። በሰማዕትነት መሞትን ፈልጎ ሕይወቱን በአደጋ ላይ ጥሎ ነበር። ይሁን እንጂ የእግዚአብሔር ፈቃድ ያ ስላልነበረ በአረማውያን ገዢዎች እጅ አልወደቀም። አጂጂቱም በሰማዕትነት አልነበረም።

በሞተ ጊዜ ሥጋውን እንዲደብቁ ማዘዙና ለንጉሥ ቄስጦንጢኖስ ደብዳቤ ትኩረት አለመስጠቱ የዚህን ዓለም ክብር ሁሉ ይንቅ ስለነበረ ነው።

ጥያቄዎች

1. አራቱ የቤተ ክርስቲያን ቅጽል ስሞች የሚገኙት በምን ውስጥ ነው?
2. የተወሰነውስ በየትኞቹ ጉባኤዎች ነው?
3. ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የጸለየው ስለምን ነው?

4. ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ጸሎት ያስፈልገው ኖሮአልን? ብላስፈለገው ታዲያ ለምን ጸለየ?
5. የጸለየውስ ምን ብሎ ነው?
6. ለቤተ ክርስቲያን እንድንት ጠቃሚ ነው ተብሎ የቀረበው ሐሳብ ምን እንዲደረግ ነው?
7. ቤተ ክርስቲያን ቅድስት ተብላ የምትጠራባቸው ምክንያቶች ምን ምን ናቸው?
8. በዚህ ክፍል ውስጥ ቤተ ክርስቲያን ስንል ምን ማለታችን ነው?
9. ቤተ ክርስቲያን ዓለም ዐቀፋዊት ነች ስንል ምን ማለታችን ነው?
10. ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የቤተ ክርስቲያንን ዓለም ዐቀፋዊነት የገለጠው ምን ብሎ ነው?
11. ቤተ ክርስቲያን ሐዋርያዊት ነች የምንለው በምን በምን ምክንያቶች ነው?
13. ይህን አባባል ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ያረጋገጠው ምን በማለት ነው?
14. በዚህ ክፍል ታሪኩ የቀረበው የትኛው ያዕቆብ እንደሆነ ግለጥ
15. ሐዋርያው ቅዱስ ያዕቆብ ያስተማረባቸው አገሮች ማንና ማን ነበሩ?
16. እርሱ የተከሰሰው ምን ብሎ በማስተማሩ ነው?
17. እርሱን የያዘው ወታደር ምን አደረገ? ያንንስ ያደረገው በምን ምክንያት ነው?
18. ሐዋርያው ቅዱስ ያዕቆብና ወታደሩ ምን ደረሰባቸው?
19. ሐዋርያው ቅዱስ ስምዖን ቀናኢ የተባለው ለምንድነው?
20. እርሱስ ምን ዐይነት ሰው ነበር?
21. ፊልጶስ ለናትናኤል ምን ብሎ ነገረው?
22. ናትናኤልስ ምን መልስ ሰጠው?
23. ጌታችን ናትናኤልን ሲያየው ምን አለ?
24. ናትናኤልስ ምን መልስ ሰጠው?
25. የእግዚአብሔር ልጅነቱን ያመነው ምን ስላለው ነው?
26. ጌታችን በሰጠው መልስ ላይ ስለ ናትናኤል የሚነገሩ ሁለት ታሪኮች ምንና ምን ናቸው?
27. ሐዋርያው ቅዱስ ስምዖን ያስተማረባቸው አገሮች የት የት ናቸው?
28. ብዙ ችግር የደረሰበት በምን ምክንያት ነው?
29. ሰማዕትነትን የተቀዳጀው በምን ዐይነት ነው?
30. ቅዱስ እንጦንስ የየት አገር ሰው ነበር?
31. ወላጆቹ ምን ዐይነት ሰዎች ነበሩ?
32. እኅቱን መንከባከብ የነበረበት ለምንድነው?
33. ሐሳቡ ወደ ፍጹም መንፈሳዊነት የተለወጠው ምንን በመስማቱ ነው?

34. ከዚያ በኋላስ ምንን ወሰነ?
35. ስለ እኅቱስ ምን አደረገ?
36. በቅዱስ እንጦንስ ላይ ምን ፈተና ደረሰበት?
37. ሰይጣን ቅዱስ እንጦንስን ተመቅኝቶ ምን አደረገው?
38. በአራዊቱ ላይ ምን ብሎ አላገጠባቸው?
39. የሰማዕትነትን አክሊል ለመቀዳጀት ፈልጎ ምን አደረገ?
40. አገረ ገዢው ምን ትእዛዝ አስተላለፈ?
41. በኋላስ ምን አደረገ?
42. ራቅ ብሎ ወደ በረሃ የሄደው ለምንድነው?
43. ለመኖሪያ የመረጠው ቦታ ምን ዐይነት ነበር?
44. ዳቦ የሚያመጣለት ምን ነበር?
45. ንጉሥ ቄስጠንጢኖስ ለቅዱስ እንጦንስ ምን ዐይነት ደብዳቤ ጻፈለት?
46. ቅዱስ እንጦንስ ቅዱስ ጳውሎስ በምን ከፈነው?
48. ቅዱስ እንጦንስ ከመሞቱ በፊት ልጆቹን ምን አዘዛቸው?

ምዕራፍ 5

መንፈሳዊነትና ግብረ ገብነት

ወደ ኃጢአት ከሚገፋፉ ሁኔታዎች መጠበቅ

ሰዎች ከፉ ሁኔታዎችን ከማየታቸው፣ ከፉ ሁኔታዎችን ከመስማታቸው፣ ከፉ መጻሕፍትን ከማንበባቸው፣ ከፉ ሥራ በሚሠራበት ቦታ ከመገኘታቸውና ከከፉ አድራጊዎች ጋር ከመተባበራቸው የተነሣ ከኃጢአት ጋር ይገናኛሉ፤ ኃጢአት መሥራትን ይለማመዳሉ፤ ኃጢአተኞችም ይሆናሉ።

ሰይጣን ሁላችንንም የእርሱ ተባባሪዎች ለማድረግ ከፉ ሁኔታዎችን መልካም አድርጎ ያቀርብልናል። ሥጋዊ ተፈጥሮአችንም ደካማ ስለሆነ በቀላሉ ለከፉ ነገር ይሸነፋል። ይሁን እንጂ በጽምና በጸሎት የአምላካችንን እርዳታ ከለመንን ሰይጣንን ድል ለመንግት አምላካችን ኃይሉን ይሰጠናል። በዚህም ዐይነት ሰይጣን የሚመጣበትን መንገድ ለመዝጋት መጣር አለብን።

ከፉ ሁኔታን ማየት፡- ከፉ ነገር ወይም ከፉ ሁኔታ ስንል በእግዚአብሔር ዘንድ ተቀባይነት የሌለው ድርጊት ማለታችን ነው። እንደእነዚህ ያሉ ከፉ ትርኢቶች ለምሳሌ፡ በሲኔማ ቤት፣ በቲአትር ቤት፣ በዳንዚራ ጭፈራ ቤት፣ በምሽት የመዝናኛ ክበቦች፣ በቪዲዮም አማካይነት ሊታዩ ይችላሉ። በእርግጥ በሲኔማ፣ በቲአትር ቤቶችና፣ በቪዲዮ አማካይነት የሚታዩት ትርኢቶች ሁሉ ከፉ ትርኢቶች ናቸው ማለት አይደለም። ተምህርታዊ ትርኢቶችም በእነርሱ አማካይነት ሊታዩ ይችላሉ። ይሁን እንጂ ከፉውንና ደጉን መለየት የሁላችንም ፈንታ ነው።

ክፉ ትርኢቶች በጎሊናችን ውስጥ የፍርሀት፣ የክፉ ሐሳብ፣ ወይም የክፉ ምኞት ትውስታን ያሳድሩብናል። ጠላት ዲያብሎስም እነዚህን ትውስታዎች ለክፉ ዐላማውና ምኞቱ መጠቀሚያ ያደርጋቸዋል። ጉዳዩን እንኳ የማናውቀው ብንሆን ሰይጣን ክፉ ነገር የማወቅ ፍላጎትን ያሳድርብናል።

ለምሳሌ አዳምና ሔዋን የደግና የክፉ ነገር ልዩነቶችን አያውቁ በነበረበት ጊዜ እናንተ ይህን ፍሬ ብትበሉ እንደ እግዚአብሔር ዐዋቂዎች ትሆናላችሁ ብሎ እባብ ስላግባቸው ያን ፍሬ የመብላት ፍላጎት አድርባቸው በሉ። ሰይጣንም ፍሬውን እንዲበሉ ያደረገበት ዋናው ዘዴ ያ ፍሬ የሚያስደስትና የሚያንጓ ሆኖ ለሔዋን እንዲታያት በማድረግ ነው።

ብዙ ወንጀለኞች፣ ቀማኞችና ሌቦች ክፉ ድርጊቶችን የሚያደርጉት በሲኔማ ቤት በፊልም ያዩትን በተግባር ላይ በማዋል ነው። ስለዚህ ክፉ ትርኢትን ከሚያሳየው ፊልምና ቪዲዮ ራሳችንን ብንገታ፣ ፈንጠዘያ ከሚደረግበት፣ ዳንኪራ ከሚመታበት፣ መዝናኛ ነው ከሚባለው የማታ ክበብ ራሳችንን ብናርቅ ለሰይጣን ክፉ መንገድን ከመክፈት መቁጠባችን ይሆናል። በእርግጥ በፊልምና በቪዲዮ መንፈሳዊ ትምህርትን ማስተላለፍ ይቻላል። ነገር ግን ደጉን ከክፉው ለይቶ የመጠቀም ኅላፊነት አለብን።

ክፉ ነገርን መስማት፡- አንድን ነገር የሚያሰማ ሰው የማግባባት ዘዴ ካለው ሰሚው ሰው የበለጠ ለማወቅ ይጓጓል፤ የሰማው ስለአንዳች ድርጊትም ከሆነ ያን ድርጊት አድርጎ የመምከር ፍላጎት ያድርበታል።

ለምሳሌ እባብ ሔዋንን «ሞትን አትሞቱም ነገር ግን እንደ እግዚአብሔር ዐዋቂዎች ትሆናላችሁ» ባላት ጊዜ ቃሉን አምና ፍሬውን በላች፤ ለአዳምም ሰጥታው በላ። ስለዚህ ክፉ ነገርን አለመስማት ነው እንጂ ከሰሙና ክፉነቱን አስቀድሞ ባለማወቅ ካልተጠነቀቁበት ወደአልታሰበ ክፉ ችግር ሊያደርስ ይችላል።

ክፉውን ነገር እንደ መልካም ነገር አድርጎ የሚያቀርብ ዘመድ፣ ወዳጅ፣ ጓደኛ ወይም ሌላ የቅርብ ሰው ሲኖር እርሱን አምኖ የመቀበል ዝንባሌ ይኖራል። የመቀበሉም ዝንባሌ የሚመጣው አንድም የነገሩን ክፉነት ካለማወቅ የተነሣ ነው፤ ወይም ክፉነቱንም እያውቁ እስቲ እንዴት እንደሆነ ልምክረው ከሚል አስተሳሰብ ነው። ለምሳሌ ሲጃራ የሚያጤስ ሰው ካለ የሲጃራ ማጤስ ችግር ተመላልሶ በነገርም እን እስቲ ልምክረው በሚል ፈሊጥ ይጀመርና ወደ ሱስ ችነት ደረጃ የደረሳል። ሲጃራ ማጤሱንም አንዳንድ ሰዎች የወንድነት ምልክት፣ ሌሎች ደግሞ የጭንቀትና የብስጭት ማስታገሻ ነው ብለው ስለሚያውቁ የዋሁ ሰሚ በንግግራቸው ይታለልና ወደ ችግሩ ጥልቅ ብሎ ይገባል። እንደዚህ ያሉት አሳሳች ወሬዎች በሚወሩበት ጊዜ ነገሩን ስምቶ ላወራው ሰው ስሕተተኛነቱን በማስረዳት ለማሳመን ከሆነ መልካም ይሆናል፤ ነገር ግን ክፉ ነገር ተናጋሪው ሰው ክፉ ነገር የሚናገር መሆኑን እያውቁ እርሱን አሳምኖ ለመመለስ ሳይሆን በእርሱ ተሸንፎ ወደ ክፉ ለመነዳት ከሆነ አለማዳመጡ ይመረጣል።

ክፉን ነገር የሚያዳምጠው ሰው ለተቃራኒው ሐሳብ ርእስ ሊያደርገው አስቦ ከሆነ መልካም ነው። ለምሳሌ የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስን መለኮታዊ ክብር የሚክድ ሰው ይህን ክሕደቱን በትምህርት መልክ በሚያቀርብበት ጊዜ ለእርሱ መልስ ለመስጠት የሚችል ሰው ካልሆነ በቀር አለማዳመጡ ይመረጣል። የሃይማኖታችን መሠረቱና መመኪያችን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሲሆን ያን እምነት ማቃወስ ማለት ያለንን ሁሉ ማፍረስ መሆኑን ማወቅ ይገባል።

የክፉ ድርጊቶችንና የውጤታቸውን ታሪክ ስምቶ ለመምከር ማሰብ በደል ነው። ክፉ ነገር እስከሆነ ድረስ ክፉ ነውና መከራም አያስፈልገውም። ክፉ ሠሪዎችም የእግዚአብሔርና የሰው ጠላቶች ናቸው። ታዲያ፣ ክፉ በመሥራት የእግዚአብሔርም የሰውም ጠላቶች ከሆንን መድረሻችን ወዴት ነው? ድርጊቶች እግዚአብሔር የማይፈቅዳቸው ክፉ መሆናቸው እስከታወቀ ድረስ ለምን ስለ እነርሱ መስማት እንፈልጋለን? ለምንስ እንሸነፍላቸዋለን? ለምሳሌ ኅሊናን የሚያስቱ ሱስ አምጪ ነገሮችን የለመደ ሰው ሌላ ሰው እንደርሱው ሱስኛ እንዲሆን ለማግባባት ሲሞክር ለምን እናዳምጠዋለን? ለምንስ መከራ የማድረግ ፍላጎት ያድርብናል? ሰው እኮ ከሌሎች ከባለ ደመ ነፍስ እንስሳት የሚበልጠውና የሚሻለው ደግን ከክፉው የመለየትና የማመዛዘን ችሎታ ስላለው ነው። ይህ ችሎታ ግን ክፉውን ጥሎ ደጉን ለመያዝ ካልሆነ ጥቅሙ ምንድነው? በዚህም መሠረት ከሃይማኖት የምናገኛቸውን በጎ ትምህርቶች ዘወትር በማዳመጥና በማንበብ በደግ መንገድ መመራት እንጂ ክፉ ወሬን፣ ክፉ ምክርንና ክፉ ታሪክን ለማዳመጥ ጀርሃችንን አንፍቀድለት።

ክፉ መጻሕፍትን ከማንበብ መቁጠብ፡- እግዚአብሔርን ለማስካድ የሚጥሩ፣ ከኅብረተሰቡ ባህል ጋር የማይሰማሙና ብልግናን የሚሰብኩ፣ እንዲሁም የኅብረተሰቡን መልካም ባህል በማጥላላት የሰውን መልካም አኗኗር የሚያናጉ ጽሑፎች በየጊዜው ብቅ ብቅ ይላሉ። ተፈጥሮአችንም በቀላሉ ለክፉ ነገር ተሸናፊ መሆኑን ስለሚያውቁ ለደካማው ሰውነታችን በሚያንጓ መልክ ያቀርቡታል። እንደዚህ ያሉትም ክፉ ጽሑፎች በሰው ጠላት በሰይጣን ረዳትነትና አቀንባባሪነት የሚቀርቡ ናቸው። ታዲያ፣ እንደእነዚህ ያሉትን መጻሕፍት በማንበብ ለምን ለጠላታችን ለሰይጣን መንገድ እንከፍትለታለን? ለምንስ አሸናፊ እናደርገዋለን? እርሱ ሁልጊዜ እንደ መርዘኛ እባብና እንደ ነጣቂ ተኩላ አድፍጦ ይጠብቀናል። በመንገዱ ካልሄድንለት ግን አያገኘንም።

መጻሕፍትን የማንበብ ፍላጎት ካለን ለትምህርትነት የሚያገለግሉ ብዙ መጻሕፍት አሉ። ትምህርት ሊሰጡ በሚችሉ በእነዚያ መጻሕፍት ላይ ማተኩር ሲቻል ለምን እግዚአብሔር በማይፈቅዳቸው፣ ለራሳችንም ሆነ ለኅብረተሰቡ በማይጠቅሙ፣ እንዲያውም በሚጉዱ መጻሕፍት ላይ ጊዜአችንን እናጠፋለን? ዕድሜአችን ውሱን እንደመሆኑ በዚህ በተወሰነው ዕድሜ አችን መልካም ትምህርት የሚሰጡትን መጻሕፍት አሰባስቦን ለማንበብ ብንፈልግ እንኳ ሁሉን ማዳረስ አንችልም። ታዲያ የሚቻለንን ያኽል እነዚያን

በጎ መጻሕፍት ማንበብ ይመስል እንዴት ያን ውሱን የሆነ ውድ ጊዜ ክፉ መጻሕፍትን በማንበብ እናባክነዋለን?

ክፉዎቹን መጻሕፍት በማንበብ የምናተርፈው ክፉ ሐሳብ፣ ጭንቀት፣ ፍርሀት፣ ድንጋጤ፣ ጥርጣሬ፣ የእምነት መናጋት፣ ሰላም ማጣትን የመሳሰሉ የጎሊና ዕረፍት መታጣት ናቸው። ደጋጎቹን መጻሕፍት ስናነብ ግን ትምህርት፣ የአስተሳሰብ ሰላም፣ የጎሊና ዕረፍት እምነትና በጎ አስተሳሰብ፣ እንዲሁም ለሰው ሁሉ ፍቅርና የመርዳት ፍላጎት ይኖረናል። ይህም የሚያመለክተው በጎ መጻሕፍትን በምናንበበት ጊዜ የእግዚአብሔርን ፈቃድ የመፈጸም ፍላጎት ያድርገናል ማለት ነው። ምርጫችንም ትምህርት ሰጪና እግዚአብሔር የሚፈቅደውን በጎ መጽሐፍ አንብቦ ለዘላለም ሕይወት መዘጋጀትና በእግዚአብሔርም ሆነ በጎብረተሰቡ ዘንድ ተወዳጅነት የሌላቸውን ክፉ መጻሕፍት አንብቦ ለዘላለም ጥፋት መዘጋጀት ነው። ክፉንና ደግን ለይቶ የሚያውቅና ትክክለኛ አስተሳሰብ ያለው ሰው ምን መምረጥ እንደሚገባው ያውቃል። በዚህ ጉዳይ ሁለት የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶችን እንመልከት፡-

የእስራኤል ልጆች በአምልኮ ረገድ ወላዋዮች ሆነው ባገኛቸው ጊዜ አያሱ ወልደ ነጭ እንዲህ ብሎአቸዋል፡-

«እግዚአብሔርን አምልኩ፤ እግዚአብሔርን ማምለክ መልካም መስሎ ካልታያችሁ የቀድሞ አባቶቻችሁ ከኤፍራጥስ ወንዝ ማዶ ሳሉ ያመለኩአቸውን አማልክት ወይም በምድራቸው የምትኖሩባቸውን የአምራውያንን አማልክት ታመልኩ እንደሆነ የምታመልኩትን ዛሬውኑ ምረጡ። እኔና ቤተሰቤ ግን እግዚአብሔርን እናመልካለን» (ኢ.ያ.ም24፡14-15)። እንዲሁም ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እንዲህ ብሏል፡-

«ሰው የዓለምን ሀብት ሁሉ ቢያገኝ ነፍሱን ግን ቢያጠፋ ምን ይጠቅመዋል» (ሉቃ.ም.9፡25)።

በዚህም መሠረት የአምልኮተ እግዚአብሔር ክሕደትን ከሚሰበክ፣ በእግዚአብሔር ላይ የሰድብ ቃልን ከሚናገር፣ በመሠረታዊ እምነት ላይ የጥርጣሬ ስሜት ከሚያመጣ፣ የጎብረተሰቡን ባህላዊ ጨዋነት ከሚያናጋ፣ ብልግናንና ስድነትን ከሚጋብዝ ክፉ መጽሐፍ ራስን መጠበቅና እንደዚያ ያለውን መጽሐፍ አለማንበብ የመንፈሳዊነትና የግብረገብነትን አኗኗር ጠብቆ በመኖር ላይ እንቅፋትን ማስወገድ ነው። አንብቦ በመቃወም በመጽሐፍ የተሰናከሉትን ለመርዳት ከሆነ ግን አስመስጋኝ ይሆናል።

ከክፉ አሉባልታ ወሬ ራስን መግታት፡- ቀደም ተብሎ ክፉ ነገር መስማት በሚል ርእስ ሥር የቀረበው ትምህርት በዚህ ርእስ ሥር ከቀረበው ሐሳብ ይለያል። ይኸኛው ተራ የአሉባልታ ወሬ ነው።

ወሬ ሲባልም ሁለት ክፍሎች አሉት። አንዱ ክፍል አውሪነት ሲሆን ሁለተኛው ክፍል ደግሞ ሰሜነት ነው። የሚያወራውም ሰው ስለሌላ ሰው ክፉ

ተግባር አየሁ ወይም ስማሁ ብሎ በሚናገርበት ሰው ላይ ሳያውቅና ሳይሰማ በሌለበት ይናገራል። ወሬውም እውነት ወይም ውሸት ሊሆን ይችላል። ወይም ትንሽ የእውነት መነሻ ኖሮት ተጋንኖ የተወራ ወሬ ሊሆን ይችላል። በዚህም ሆነ በዚያ እንደዚህ ያለው ሰው ሆን ብሎ ሰውን ለመበደል ሳይሆን ልማድ ሆኖበት ሊሆን ይችላል። እንደዚህ ያለው ሰው በአንድ ጊዜ ሁለቱ ጋጢአት ይሠራል። አንዱ ጋጢአት ሐሜት ሲሆን ሁለተኛው ጋጢአት ደግሞ ውሸት ነው።

አንድ ሰው የፈጸመውን ወይም ያልፈጸመውን በደል በማንግዛት ከእርሱ ተደብቆ ከሌላ ሰው ጋር ማውራት እግዚአብሔር የማይፈቅደው ከመሆኑም በላይ ሰሜውን፣ ሌላውን ጎብረተሰብና የተነገረበትን ሰው መበደል ነው። ሰሜውና ጎብረተሰቡ የሚበደሉት ቀደም ብለው በሚያምኑት ሰው ላይ እምነት እንዲያጠፋ ጠቃሚ ሊሆን የሚችለውን ሰው እንዳይጠቀሙበት ስለሚያደርግ፣ የተነገረበት ሰው ደግሞ እንደ ክፉ አድራጊ እንዲታይና እምነት እንዳይጣልበት በመደረጉ ይበደላል።

ከእንደዚህ ያለው የሐሜትና የሐሰት ወሬ ጋጢአት ለመከላከል የሚቻለው ሐሜትን ከመናገርና የሐሜተኛን ወሬ ከመስማት በመቁጠብ ነው።

ሐሜትን ቅዱሳት መጻሕፍት መላልሰው አውግዘውታል። ይህንኑም በሙዝ:50፡20፣101 ፡5፣1፣15 ጲፕ. ም:2 ፡1 ይመለከታል።

ከዚህም በላይ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ስለሰይጣን ምንነት ሲናገር እንዲህ ብሎአል፡-

«እውነት በእርሱ ስለሌለ ከእውነት ጋር ምንም ግንኙነት የለውም፤ እርሱ ሐሰተኛና የሐሰት አባት ስለሆነ ሐሰትን በሚናገርበት ጊዜ ከገዛ ራሱ አውጥቶ ይናገራል» (ዮሐ.ም8፡44)።

እዚህ ላይ እንደተገለጠው ሰይጣን የሐሰት አባት መሆኑን ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ አረጋግጦአል። ይህ ከሆነ ታዲያ፣ ሐሰትን መናገር የሰይጣን ሥራ መሆኑ ነው። ሐሰትም የሚናገር ሰው በሰይጣን እየተመራ ስለሚናገር የሰይጣን መሣሪያ ላለመሆን ከውሸት ራስን መግታት ያስፈልጋል።

በመጨረሻም ለማጠቃለል በዋናው ርእስና በንቁሳን ርእሶቹ በዝርዝር እንደተገለጠው ወደ ጋጢአት የሚገፋፉ ብዙ ምክንያቶች ቢኖሩም ለጊዜው በዝርዝር የተገለጡት የክፉ ድርጊት ምንጮች፡- ክፉ ነገር ሲደረግ ማየት፣ ስለክፉ ድርጊት መስማት፣ ክፉ ድርጊትን የሚሰብኩ መጻሕፍትን ማንበብና ክፉ አሉባልታን መስማት ወይም ማስተጋባት ናቸው።

ከእነዚህም የጋጢአት መመንጫዎች ለመዳን የምንችለው በመጀመሪያ ደረጃ በጽምድ በጸሎት ከዚያም በእግዚአብሔር እርዳታ ክፉ ነገር ከማየት፣ ክፉ ነገር ከመስማት፣ ክፉ መጻሕፍትን ከማንበብና ከሐሜት በመራቅ ነው። ይህን ለማድረግ እንችል ዘንድ ዘወትር በጸሎት እንትጋ።

በጪ ከተቀባይ ይልቅ የተመሰገነ ነው

አንድ ጊዜ አንድ ሀብታም ሰው ወደ ጌታችን ዘንድ ቀርቦ የዘለዓለምን ሕይወት አገኝ ዘንድ ምን ላድርግ ብሎ ጠየቀው። ጌታችንም፡- «ሕግጋቱን ታውቅ የለምን? እነርሱን ፈጽሞ» አለው። ሰውየው ግን «ሕግጋቱን ስለማይታወቅ ለፈጽሞ ለሌላ ሰው የሚገባውን ስሜት አለን?» ብሎ ጠየቀው። በዚህ ጊዜ ጌታችን ፍጹም ለመሆን ብትፈልግ ሂድና ያለህን ሀብት ሁሉ ሸጠህ ለድህነት ስጥ፤ መጥተህም ተከተለኝ» አለው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በዚህ አባባሉ መስጠት ማለት ለድካሙ መመጽወት ወደ ፍጹምነት እንደሚያደርስ አመልክቶአል። ይህንኑ አባባል ጌታችን ስለመጨረሻው ፍርድ ቀን ባደረገው ገለጻ ላይ በበለጠ አብራርቶታል። እዚያ ላይ ኃጢአተኞች ከሚወቀሱባቸው ምክንያቶች መካከል፡- «ብራብ አላበላችሁኝም፤ ብጠማ አላጠጣችሁኝም፤ ብታረዝ አላበላችሁኝም» ተብለው ሲሆን ጸድቃን ከተመሰገነባቸው ምክንያቶች መካከል ደግሞ «ብራብ አብልታችሁኛል፤ ብጠማ አጠጥታችሁኛል፤ ብታረዝ አልብላችሁኛል» ተብለው ነው። አባባሉንም ሲያብራራ ለድህነትና ለችግሮች ያደረጉት ወይም ያላደረጉት ለእርሱ እንዳደረጉት ወይም እንዳላደረጉት መሆኑን ገልጿል። ስለዚህ በዚያን ጊዜ ከሚወቀሱባቸው ጉዳዮች ለምን አልሰጣችሁም ተብለው እንጂ ለምን አልተቀበላችሁም ተብለው አይደለም (ማቴ. 9:16-22+ም.25)።

በቅዱሳት መጻሕፍት በተለያዩ ቦታዎች ደጋግ ሰዎች ከሚመሰገኑባቸው ምክንያቶች መካከል ለድህነትና ለችግሮች መርዳት ዋነኛው ነው። ለምሳሌ በሐዋርያት ሥራ ም.10 ላይ ቆርኔሎስ ከተመሰገነባቸው ምክንያቶች አንዱ ምክንያት ምጽዋት ይሰጥ የነበረ መሆኑ ነው። ምጽዋትም መስጠት ለእግዚአብሔር እንደመስጠት የሚቈጠር መሆኑን ጌታችን ራሱ ገልጾታል።

ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስም ራሱ ሠርቶ በሚያገኘው ገንዘብ በመኖር ከማንም ላይ ምንም ገንዘብ ለመውሰድ እንደማይፈልግ ገልጾአል። ለዚህም ድርጊቱ የሰጠው ምክንያት «ከሚቀበል ይልቅ የሚሰጥ ብፁዕ ነው» የሚለውን የጌታችንን አባባል ነው (ዮሐ. 1:9:20+ም.35)።

ምናልባት አንዳንድ ሰዎች ያለኝ ገንዘብ ከእኔ መቼ ተረፈና ነው ለሌላ ሰው ለመስጠት የምችለው ይሉ ይሆናል። ከማንም ሰው ቢሆን እንዲሰጥ የሚጠበቀው እንደየዕቅዱ ነው እንጂ ከዕቅዱ በላይ አይደለም። ለምሳሌ ጌታችን በቤተ መቅደስ ሰጦታ የሚሰጡ ሰዎችን በተመለከተበት ጊዜ ብዙ ሰዎች የገንዘብ ሰጦታ ሲሰጡ እየ። ከእነርሱ መካከል ጌታችን ያመሰገነው አንዲት ሳንቲም የሰጠችውን መበለት ነው። ከዚያ ካላት ትንሽ ገንዘብ ላይ ከሁሉ ያነሰ ብትሰጥም ተመሰገነች።

ከማንም ሰው ላይ የሚጠበቀው እንደየችሎታው ስለሆነ ገንዘብ ስለሌለኝ ምኑን እሰጠዋለሁ ብሎ ማሰብ አስፈላጊ አይደለም። እንዲያውም ጌታችን የሰጠው ተስፋ፡- «ሰጡ፤ ለእናንተም ይሰጣችኋል፤ በምትሰፍሩበት መስፈሪያ

ታምቆና ተጠቅጥቆ እስኪትረፈረፍ ድረስ ተሰፍሮ ይሰጣችኋል» የሚል ነው (ሉቃ. 9:6+ም.38)።

ስለ ሰጦታ የሚከተሉትን የቅዱሳት መጻሕፍት ማስረጃዎች እንመልከት፡-

«በቤቴ ሲሳይ ይበዛ ዘንድ ዐሥራቴን በሙሉ ወደ ጉተራ አግቡ፤ እናንተ ይህን ብታደርጉ እኔ ደግሞ የሰማይን መስኮቶች ከፍቼ በረከትን አትረፍርፈላለሁ። በዚህ ፈትነኝ ይላል ጌታ እግዚአብሔር» (ሚል. 9:3+ም.10)።

«ለሰጦታዎችህ ሁሉ የፈገግታ ገጽታ አክልባቸው የዐሥራት ግዴታህንም ደስ ብሎህ ክፈል፤ አስቀድሞ ለሰጠህ ለልዑል እግዚአብሔር ዐቅምህ በሚችለው መጠን በልግሥና ስጥ፤ ጌታም መልካም ውለታ ከፋይ ስለሆነ ሰባት ጊዜ አስበልጦ ይከፍልሃል» (ሢራክ. 9:35+ም.9-11)።

«እግዚአብሔር የሚወድደው በደስታ የሚሰጠውን ሰው ስለሆነ እያንዳንዱ ሰው ለመስጠት የፈለገውን በልቡ ፈቅዶ በደስታ ይሰጥ እንጂ እያመነታ ወይም በግዴታ አይሰጥ» (2ኛ. ቆሮ. 9:9+ም.7)።

በዚህም መሠረት እያንዳንዳችን ትንሽ ነው ወይም ብዙ ነው ሳንል በመስጠት ከሰጦታ የሚገኘውን በረከት እንታደል።

ደግና ክፉ ነገሮች በድምፅ ብልጫ የሚወሰኑ አይደሉም

ብዙ ሰዎች የሚወዱት ነገር ሁሉ ደግ ነገር፤ ብዙ ሰዎች የሚጠሉት ነገር ሁሉ ክፉ ነገር ነው ማለት አይደለም። የደግና የክፉ ነገሮች መመዘኛዎች መንፈሳዊነትና ግብረ ገብነት ናቸው። መንፈሳዊነት ሃይማኖተኛነት ሲሆን ግብረገብነት ደግሞ ከባህል ጋር የተያያዘ ነው።

ለምሳሌ የኖላ ጊዜ ሰዎችንና የሰዶምና የገምራ ሰዎችን ታሪክ ብንመለከት አብዛኛዎቹ ሰዎች ከሃይማኖታዊና ከግብረ ገባዊ ተግባር የራቁ ነበሩ። ስለዚህ በዚያን ጊዜ የነበሩ ሰዎች ወድደውና ፈልገው የሚያደርጉአቸው ድርጊቶች ደግ ነገሮች ነበሩ ማለት አይደለም። በሌላ በኩል ደግሞ ኖላ ብቻ ያደርገው የነበረው ድርጊት በአብዛኛው ሕዝብ ዘንድ ተቀባይነት አልነበረውም። እንዲሁም በሰዶም ከተማ የነበረው ሎጥ ያደርገው የነበረው ድርጊትና የነበረው እምነት በሰዶም ከተማ ሕዝብ ዘንድ ተቀባይነት አልነበረውም። ሆኖም የኖላና የሎጥ ተግባርና እምነት ክፉ ነበሩ ማለት አይደለም።

ሌላው ምሳሌ ደግሞ የሰማዕታት ዘመን ነው። በዚያን ዘመን አብዛኛው የዓለም ሕዝብ ጣዖትን አምላኪና የክርስትና ጠላት ነበር። ጣዖት አምላኪዎቹም ክርስትናን መጥላት ብቻ ሳይሆን ክርስቲያኖች ሃይማኖታቸውን ከደው ጣዖትን እንዲያመልኩ ለማስገደድ ያሠቃዩአቸውና ይገድሉአቸው ነበር። አምላካቸውን ከመካድ ይልቅ ሞትን የመረጡት ክርስቲያኖች በሰማዕትነት ሞተው ሰማዕታት ተብለዋል። ታዲያ፤ ክርስቲያኖቹ እንደ ጣዖት አምላኪዎቹ ብዙዎች ስላልነበሩ የፈጸሙት ተግባርና የነበራቸው እምነት ክፉ ነበርን?

ጥያቄዎች

1. ወደ ኃጢአት የሚገፉ ሁኔታዎች ናቸው ተብለው የቀረቡ አራት አርአባት ማን ማን ናቸው?
2. ሁላችንንም የእርሱ ተባባሪዎች ለማድረግ ሰይጣን ምን ያደርጋል?
3. ሰይጣንን ድል ለመገባት የምንችለው እንዴት ነው?
4. ክፉ ሁኔታዎችን ከምናይባቸው ቦታዎች መካከል ቢያንስ ሁለቱን ጥቀስ።
5. ከእነርሱ መካከል ትምህርታዊ ትርኢቶችን ልናይባቸው የምንችል ምን ምን ናቸው?
6. ክፉ ትርኢቶች በገሊናችን ውስጥ ምን ዓይነት ትውስታን ያሳድሩ ብናል?
7. ሰይጣን እነዚህን ትውስታዎች ምን ያደርጋቸዋል?
8. ሰይጣን ሐዋንን ያግባባት እንደምን አድርጎ ነው?
9. ብዙ ወንጀላቸው በተግባር ላይ የሚያውሉት ምኑን ነው?
10. አንድ ክፉ ነገርን የሚሰማ ሰው ምን ዓይነት ፍላጎት ያድርበታል?
11. የማንን ክፉ ንግግር ነው የመቀበል ዝንባሌ የሚኖረው?
12. አንድን ነገር አለማዳመጥ የሚመረጠው ምን ሲሆን ነው?
13. ክፉ መጻሕፍት የሚባሉት ምን ዓይነቶቹ ናቸው?
14. ክፉዎችን መጻሕፍት ስናነብ ምን ያጋጥመናል?
15. ደጋጋኛን መጻሕፍት ስናነብ ምን እናገኛለን?
16. የወሬ ሁለት ክፍሎች ምንና ምን ናቸው?
17. ወሬ የሚያወራ ሰው በሚያወራበት ሰው ላይ የሚያደርሰው በደል ምንድነው?
18. በኅብረተሰቡ ላይ ሰው በደል ያደርሳል?
19. ጌታችን ከተቀባይ ሰጪ የሚበልጥ መሆኑን የገለጠው ምን ብሎ ነው?
20. ድኾችን በመርዳቱ የተመሰገነ የአንድ ሰው ስም አስታውስ።
21. ደግና ክፉ ነገሮች በድምፅ ብልጫ አይወሰኑም የተባለው ምን ለማለት ተፈልጎ ነው?

ስድስተኛ ክፍል

ምዕራፍ 1

ትምህርተ ሃይማኖት

የእግዚአብሔር ሕጎች

የእግዚአብሔር ሕግ ሲባል የእግዚአብሔር ትእዛዝ፣ ዐዋጅ፣ ወይም ድንጋጌ ማለት ነው። እርሱም አድርጎ ወይም አታድርግ በሚል ትእዛዝ ላይ የተመሠረተ ነው።

ይህም ሕግ የተጀመረው እግዚአብሔር አዳምን ባዘዘው ትእዛዝ ነው።

«እግዚአብሔር አምላክ ሰውን እንዲህ ብሎ አዘዘው፡- በአትክልቱ ቦታ ከሚገኙት ዛፎች ሁሉ ፍሬ ልትበላ ትችላላህ፤ ነገር ግን ከእርሱ በበላህበት ቀን በእርግጥ ስለምትሞት ደጉን ከክፉ ለመለየት የሚያስችል ዕውቀት ከሚሰጠው ዛፍ ፍሬ አትበላ» (ዘፍ.ም.2፡16-17)።

ከዚያ በኋላ ሕግ እግዚአብሔር በጽሑፍ መቅረብ እስከጀመረበት ዘመን ድረስ ሕግጋትና የአምልኮ ሥርዓቶች ከትውልድ ወደ ትውልድ በትውፊት አማካይነት ሲተላለፉ ቆይተዋል። ይህንንም የምንረዳው እንደ አቤል፣ ሒኖክ፣ ኖሳና አብርሃምን በመሳሰሉ የእግዚአብሔር ወዳጆች ምሳሌነት ነው።

አቤል መሥዋዕት የመሠዋዕትን ሥርዓት ከምን ተማረ? ሒኖክ መንገዱን ከእግዚአብሔር ጋር የማድረግን ዘዴ በምን ዐወቀ? አብርሃምን መሥዋዕት የማቅረብን ሥርዓት እንዴት ዐወቀ? ለኖሳስ የመሥዋዕትን ሥርዓት ያስተማረው ማነው?

እነዚህና ሌሎችም ሁሉ የአምልኮተ እግዚአብሔርን ሥርዓቶችና የእግዚአብሔርን ሕግጋት ያወቁት በትውፊት አማካይነት ነው።

የሕግ ዓላማ፡- ሕግ የሚደነገገው በአጠቃላይ የሰውን ልጆች ሰብአዊ መብት ለማስከበር ነው። ይህ አባባል የሚያመለክተው ስለዓለማዊው ሕግ ነው። ስለሕግ እግዚአብሔር ስንጋገር ኅይለኛው በጉልበቱ ተመክቶ ደካማውን እንዳያጠቃው የሰብአዊ መብትን ማስከበር ከዓላማዎቹ አንዱ ቢሆንም የብዙዎቹን ሕጎች፣ ትእዛዞች፣ ድንጋጌዎችና የአምልኮ ሥርዓቶች ምክንያቶች ወይም ዓላማ የሚያውቃቸው እግዚአብሔር ብቻ ነው።